

Somalia (45)

167

Udlændinge

Styrelsen

1/2003

DK

31/3-03

Sikkerheds- og beskyttelsesforhold for minoritetsbefolkninger, kvinder og børn i Somalia

*Rapport fra fact-finding mission til
Nairobi og Eldoret, Kenya*

11. – 25. januar 2003

København, marts 2003

Udlændingestyrelsen
Ryesgade 53
2100 København Ø

Tlf.: 35 36 66 00
Hjemmeside: www.udlst.dk
E-post: dok@udlst.dk

Oversigt over fact finding-rapporter m.v. udgivet i 2002 og 2003

Forhold for kurdere, statsløse palæstinensere samt retsforhold m.m. i Syrien
Februar 2002: 1

Menneskeretsforhold, værnepligtsforhold samt ind- og udrejseforhold i Sudan
Februar 2002: 2

De tidligere OPON-styrker i Aserbajdsjan m.m.
Marts 2003: 3

Security and Human Rights Situation,
Entry and Exit Procedures and Personal Documentation in Sri Lanka
Maj 2002: 4

Report on political situation, security and human rights in Rwanda 2002
Maj 2002: 5

Politiske forhold, sikkerhedssituation og menneskerettighedsforhold i Afghanistan
Juni 2002: 6

Report on political, security and human rights developments in southern and central
Somalia, including South West State of Somalia, and Puntland State of Somalia
Juli 2002: 7

Fact finding mission to Amman and Ankara regarding Iraqi asylum seekers
August 2002: 8

Politiske forhold, sikkerhedssituationen og menneskerettighedsforhold i Afghanistan
November 2002: 9

Sikkerheds- og beskyttelsesforhold for minoritetsbefolkninger, kvinder og børn i
Somalia
Marts 2003: 1

<i>Baidoa</i>	42
<i>Dinsor</i>	43
<i>Burhakaba</i>	43
<i>Qansah-Dhere</i>	44
BAKOOL REGIONEN.....	44
<i>Rabdhure</i>	44
<i>Hudur</i>	44
<i>Wajid</i>	45
BENADIR REGIONEN (MOGADISHU).....	45
5. UDVALGTE MINORITETSGRUPPER OG MINORITETSKLANER (POLITISK SVAGE KLANER)	47
BANTU.....	48
BENADIR.....	51
<i>Rer Hamer</i>	51
<i>Arab og Pakistani</i>	53
<i>Baravani og Tunni</i>	54
<i>Asharaf</i>	56
YAHAR (MIDGAN), TUMAL OG YIBIR.....	57
BEGEDI (BAGADI).....	57
EYLE.....	60
GALGALE (GALGALA).....	60
SHEKHAL.....	61
6. SIKKERHEDSFORHOLD OG BESKYTTELSESMULIGHEDER FOR ENLIGE KVINDER.....	64
7. HUMANITÆRE FORHOLD OG SIKKERHEDSFORHOLD FOR FORÆLDRELOSE BØRN	67
8. RISIKO FOR OVERGREB MOD HJEMVENDTE OG UDSENDTE SOMALISKE STATSBORGERE	72
9. INTERNE FLUGTALTERNATIVER (INTERNAL FLIGHT ALTERNATIVE/IFA).....	75
10. MULIGHEDER FOR OPSPORING AF FORÆLDRE	76
KONSULTEREDE PERSONER OG ORGANISATIONER.....	77
LITTERATUR.....	79
FORKORTELSER	81
BILAG: KORT OVER SOMALISKE REGIONER OG DISTRIKTER.....	82

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING.....	4
BAGGRUND FOR MISSIONEN	4
MISSIONENS GENNEMFØRELSE OG METODE	5
LÆSEVEJLEDNING OG RAPPORTENS STRUKTUR	7
1. SÅRBARE BEFOLKNINGER I SOMALIA	8
INTERNT FORDREVNE	9
REPATRIEREDE FLYGTNINGE	10
MINORITETSBEFOLKNINGER OG ANDRE SÅRBARE GRUPPER	10
2. SIKKERHEDSFORHOLD OG MULIGHED FOR BESKYTTELSE	12
BLODKOMPENSATION (DIYA) OG SOCIALE AFTALER (XEER)	17
FREDSKONFERENCEN I ELDORET OG NAIROBI, KENYA	19
3. DET SOMALISKE KLANSYSTEM OG MINORITETSGRUPPERNE	23
4. PERSONLIG SIKKERHED I DET CENTRALE OG SYDLIGE SOMALIA ¹	27
LOWER AND MIDDLE JUBA REGIONERNE	28
<i>Kismayo</i>	28
<i>Bu'ale</i>	30
<i>Jilib</i>	31
<i>Sakow</i>	32
LOWER SHABELLE REGIONEN	32
<i>Qoryoley</i>	32
<i>Sablale</i>	33
<i>Afgoye</i>	35
<i>Merka</i>	35
<i>Kurtunwarey</i>	36
<i>Brava</i>	36
MIDDLE SHABELLE REGIONEN	37
<i>Jowhar</i>	37
<i>Balad</i>	37
<i>Adale</i>	38
<i>Mahaday</i>	39
HIRAN REGIONEN	39
<i>Beled Weyne</i>	39
<i>Bulo-Burte</i>	40
<i>Jalalaqsi</i>	40
GEDO REGIONEN	41
<i>Luuq</i>	41
<i>Belet Hawa</i>	42
<i>Bardere (Bardhere)</i>	42
BAY REGIONEN	42

Indledning

Baggrund for missionen

Udlændingestyrelsen gennemførte i september 2000 en mission til Nairobi, Kenya. Missionen fandt sted med deltagelse af det hollandske udenrigsministerium og de britiske udlændingemyndigheder. Missionen havde som hovedformål at indhente oplysninger om udvalgte somaliske minoritetsbefolkningers sikkerheds- og menneskerettighedssituation i Somalia. Denne missions resultater blev offentliggjort af Udlændingestyrelsen i december 2000.¹

I maj-juni 2002 gennemførte Udlændingestyrelsen og de britiske udlændingemyndigheder en fact-finding mission til Nairobi, Kenya samt til Baidoa, Bay regionen og Belet Weyne, Hiran regionen i Somalia. Under denne mission blev der blandt andet indhentet supplerende oplysninger om minoritetsbefolkningers almene menneskerettigheds- og sikkerhedsforhold i det centrale og sydlige Somalia. Resultatet af denne mission blev offentliggjort af Udlændingestyrelsen i juli 2002.²

Som følge af den ny udlændingelov, som trådte i kraft den 1. juli 2002, er der opstået behov for detaljerede oplysninger om risikoen for, at personer på individuelt niveau i Somalia kan blive udsat for målrettet forfølgelse og overgreb.

Derfor besluttede Udlændingestyrelsen sig for, at forsøge at indhente yderligere og mere detaljerede oplysninger om sårbare befolkningers forhold i Somalia. Formålet med missionen i januar 2003 var således at indhente oplysninger om følgende:

- Oplysninger om menneskerettigheds- og sikkerhedsforhold for minoritetsbefolkninger.
- Sikkerhedsforhold og beskyttelsesmuligheder for enlige kvinder.
- Humanitære forhold og sikkerhedsforhold for forældreløse børn.
- Risiko for tortur og anden umenneskelig behandling mod udsendte somaliere.
- Interne flugtalnativet (IFA).
- Muligheder for opsporing af forældre.

Desuden indhentede delegationen oplysninger om muligheden for at kunne identificere somaliske asylansøgere, der oplyser at tilhøre en minoritetsbefolkning og oplysninger om procedurer for ægteskabsindgåelse i Somalia. Disse oplysninger er ikke medtaget i nærværende rapport.

Deltagerne i missionen til Kenya var Lone Pie Turner og Jens Weise Olesen (delegationsleder), begge Dokumentationskontoret.

¹ Danish Immigration Service, *Report on Minority Groups in Somalia, Joint British, Danish and Dutch fact-finding mission to Somalia, 17 to 24 September 2000*, Copenhagen, December 2000.

² Danish Immigration Service, *Report on political, security and human rights developments in southern and central Somalia, including South West State of Somalia, and Puntland State of Somalia*, Copenhagen, July 2002.

Missionens gennemførelse og metode

Det er meget vanskeligt at indhente oplysninger om minoritetsbefolkningernes konkrete forhold i Somalia. FN organisationers og andre organisationers oplysninger om disse befolkningers forhold er ofte begrænsede til bestemte lokaliteter eller til bestemte grupper på et nærmere angivet tidspunkt.

Forholdene i store dele af det sydlige og centrale Somalia, men også i dele af det nordlige Somalia (det østlige Somaliland og det nordlige Puntland) er af en sådan karakter, at det på visse lokaliteter og tidspunkter kan være forbundet med meget store risici at aflægge besøg i disse områder.

Besøg i sådanne områder kan desuden være ganske tidskrævende og vanskelige at planlægge, idet der logistisk og sikkerhedsmæssigt set er umuligt på forhånd at forvente, at en rejseplan vil kunne holde. Sikkerhedssituationen i store dele af det sydlige og centrale Somalia er flydende, og den afgørende beslutning om, hvorvidt det er forsvarligt og muligt at aflægge et planlagt besøg i et af de mere ustabile områder, vil kun kunne tages efter samråd med de relevante FN organisationer i Nairobi. Ofte betyder dette, at den endelige beslutning må tages med en til to dages varsel. Dette har så at sige været arbejdsvilkårene siden 1995, hvor Dokumentationskontoret har gennemført missioner til det sydlige og centrale Somalia. Flere planlagte besøg og missioner i Somalia er således blevet aflyst i Nairobi med få eller kun en enkelt dags varsel for så at blive gennemført på et senere tidspunkt.

I forbindelse med missionen i januar 2003 havde Udlændingestyrelsens repræsentanter planlagt at besøge byerne Merka og Brava i Lower Shabelle regionen syd for Mogadishu. Disse besøg blev imidlertid aflyst, da sikkerhedssituationen ikke var stabil.³

Som et alternativ til besøgene i Merka og Brava, besøgte delegationen den pågående somaliske fredskonference i Eldoret i Kenya, hvor der blev afholdt møder med repræsentanter for det civile samfund, herunder repræsentanter for minoritetsgrupper og kvinderepræsentanter. Der herskede imidlertid en spændt politisk atmosfære blandt deltagerne på konferencen. Delegationen holdt derfor lav profil under opholdet i Eldoret og undlod at lade sig involvere i nogen form for politisk diskussion.

Calum McLean, Chief, United Nations Coordination Unit/UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (UNCU/UN-OCHA) havde allerede i november 2002 tilbudt Udlændingestyrelsen den nødvendige assistance til brug for indhentelse af oplysninger om minoritetsgruppers forhold i Somalia, uanset om Udlændingestyrelsens mission ville finde sted i Kenya og/eller i Somalia. Ved samme lejlighed gjorde McLean opmærksom på konsulent Yusuf

³ Det blev vurderet af FN i Nairobi, at et sådant besøg ikke ville kunne gennemføres på mindre end en uges tid. Dette skyldes blandt andet, at landingsbanen ved Merka ikke var åben for FN flyvninger. Derfor måtte delegationen overveje, hvorvidt den ville flyve til landingsbanen K50 nær Mogadishu og derfra køre i bil ned til Merka og Brava og retur til K50. Samtidig var FN usikker på hvilke militser eller banditter, der havde opstillet kontrolposter på vejen mellem Mogadishu, Merka og Brava, og hvem der militært eller politisk kontrollerede de to byer Merka og Brava. Desuden vurderede FN, at der kunne opstå "politiske spændinger", såfremt delegationen, som planlagt, gennemførte konsultationer med repræsentanter for minoritetsbefolkningerne i Brava og Merka områderne. På baggrund af disse oplysninger vurderede delegationen, at den ikke kunne gennemføre besøgene i Merka og Brava.

Abdi Salah, som UNCU/UN-OCHA havde benyttet i forbindelse med udarbejdelsen af organisationens rapporter om minoritetsgruppernes og de internt fordrevnes forhold i Somalia.

McLean vurderede, at det var begrænset, hvor mange nye oplysninger vedrørende minoritetsgruppernes forhold UNCU/UN-OCHA og andre FN organisationer selv ville være i stand til at give Udlændingestyrelsens delegation i Nairobi. Derfor foreslog McLean, at delegationen konsulterede og eventuelt anvendte Yusuf Abdi Salah som konsulent under opholdet i Kenya.

Abdi Salah var i perioden februar 2001 til august 2002 ansat som såkaldt *national consultant* for UNCU/UN-OCHA og han har udarbejdet flere FN rapporter om de internt fordrevnes og minoritetsbefolkningernes forhold i Somalia.⁴

Abdi Salah tilhører selv en somalisk minoritetsbefolkning, men flygtede fra Mogadishu tidligt i borgerkrigen. Han taler arabisk, engelsk, italiensk, kiswahili og somalisk og er PhD studerende ved University of Nairobi.

På vegne af delegationen identificerede og kontaktede Abdi Salah repræsentanter for somaliske minoritetsgrupper, der opholder sig som flygtninge i Kenya, og han deltog som tolk i samtlige delegationens møder med disse repræsentanter. På intet tidspunkt under disse møder blandede Abdi Salah sig i delegationens arbejde eller repræsentanternes udtalelser. Efterfølgende blev Abdi Salah anmodet om hans egen vurdering af de afgivne oplysninger fra møderne. Abdi Salah kunne fuldt ud bekræfte de afgivne oplysninger og havde alene to indvendinger. Den ene vedrørte det oplyste tal på en enkelt minoritetsgruppes størrelse i Somalia, og den anden var spørgsmålet om, hvorvidt en bestemt befolkningsgruppe kan henregnes til de egentlige minoritetsbefolkninger eller til en somalisk minoritetsklan. Dette spørgsmål drøftes senere i rapporten.

På spørgsmålet om hvorvidt de oplysninger, som de somaliske flygtninge gav delegationen kunne være tendentløse, svarede Abdi Salah, at samtlige repræsentanternes oplysninger forekom ham troværdige og objektive. Abdi Salah kunne fuldt ud genkende oplysningerne om overgreb på og forfølgelse af minoritetsbefolkninger og oplysninger om menneskerettighedskrænkelser i øvrigt, indrejseforhold og kvinders forhold fra hans egne missioner til Somalia.

Det skal bemærkes, at samtlige repræsentanter for de somaliske minoritetsbefolkninger i Nairobi havde fået mandat af deres respektive grupper til at lade sig interviewe af delegationen og udtale sig på disse gruppers vegne.

⁴ Disse rapporter blev omtalt særdeles positivt af Calum McLean, der fandt at de var "noget af det bedste han havde set". Rapporterne er UNCU/UN-OCHA, *Internally Displaced Persons Combined Report on Somalia*, July 2002, Nairobi; UNCU/UN-OCHA, *Annex to Internally Displaced Persons (IDP) Report, Situation of IDPs in Southern and Central Somalia, Survey Conducted 2001 - 2002*, December 2002, Nairobi og UNCU/UN-OCHA, *A Study on Minority Groups in Somalia*, October 2002, Nairobi. Abdi Salah oplyste at han havde vanskeligheder med at komme frem til de fleste af de lokaliteter i det centrale og sydlige Somalia, hvor UNCU/UN-OCHA havde planlagt at indhente oplysninger. Han måtte derfor foretage gentagne rejser i hele dette område på forskellige tidspunkter i perioden marts-december 2001. Flere gange under sine missioner havde Abdi Salah haft alvorlige vanskeligheder, da sikkerhedssituationen i flere tilfælde udgjorde en trussel mod ham selv.

Læsevejledning og rapportens struktur

Denne rapport indeholder stort set udelukkende oplysninger om forholdene i de somaliske regioner Hiran, Middle Shabelle, Benadir, Lower Shabelle, Bakool, Bay, Gedo, Middle Juba og Lower Juba. Det vil sige alle de områder i Somalia, der ligger sydvest for Galgaduud regionen. Rapportens oplysninger vedrørende sikkerhedsforhold omfatter somaliske minoritetsbefolkninger, medlemmer af politisk svage klaner (minoritetsklaner), enlige kvinder og forældreløse børn. Desuden er der oplysninger om risikoen for overgreb mod hjemvendte og udsendte somaliske statsborgere, interne flugtalternativer samt muligheder for opsporing af forældre.

Rapportens indledende afsnit (afsnit 1-3) indeholder blandt andet en gennemgang af visse begreber og definitioner, som er anvendt i rapporten. Disse tre afsnit danner baggrund for at forstå, hvad der minoritetsgrupper og minoritetsklaner i Somalia. Desuden er der en omtale af de somaliske fredsforhandlingerne, der finder sted i Kenya.

Rapportens afsnit 4 indeholder en oversigt over sikkerhedsforhold i størstedelen af distrikterne i det sydlige og centrale Somalia. Distrikterne er samlet i regioner. Oplysningerne i distriktsoversigten er dels taget fra UNCU/UN-OCHA rapporter om internt fordrevne og minoritetsgruppers forhold i Somalia og dels indhentet hos delegationens konsulent, som opdaterede og supplerede oplysningerne fra de nævnte rapporter. For geografisk at kunne stedfæste oplysningerne indeholder rapporten kort over samtlige regioner i Somalia. Desuden er der vedlagt kørt over alle de distrikter, der er omtalt i rapporten. Disse kort indeholder stednavne på stort set samtlige lokaliteter, der er nævnt i teksten.

De resterende afsnit i rapporten (det vil sige afsnit 5-10) indeholder oplysninger om et antal udvalgte minoritetsbefolkninger og minoritetsklaner, samt kvinders og børns forhold i Somalia. Desuden er der oplysninger om indrejseforhold, interne flugtalternativer og muligheder for opsporing af forældre. Oplysningerne i disse afsnit er dels baseret på samtaler med repræsentanter for somaliske flygtningegrupper i Nairobi, Kenya, deltagere i fredsforhandlingerne i Kenya, dels på oplysninger fra delegationens konsulent og dels på oplysninger fra forskellige FN organisationer i Nairobi.

Oplysninger i afsnit 5-10 begrænser sig ikke til en bestemt lokalitet, men til forholdene på en række lokaliteter eller generelt i Somalia. Derfor bør disse oplysninger sammenholdes med oplysninger i afsnit 4, som er struktureret omkring geografisk afgrænsede områder. Ingen del af rapporten bør således læses isoleret, idet det er det tilstræbt, at der ikke forekommer unødige gentagelser af oplysninger i den samlede rapport.

Endelig bør pålysningerne i nærværende rapport ses i forlængelse af Udlændingestyrelsens rapport om minoritetsgrupper i Somalia fra december 2000⁵.

⁵ Danish Immigration Service, *Report on Minority Groups in Somalia, Joint British, Danish and Dutch fact-finding mission to Somalia, 17 to 24 September 2000*, Copenhagen, December 2000

1. Sårbare befolkninger i Somalia

Siden borgerkrigen brød ud i Somalia i 1988 har der fundet et utal af regionale og mere lokale konflikter sted i landet. Disse konflikter har siden 1992-93 stort set været koncentreret i de centrale og sydlige dele af Somalia, hvor der mange steder hersker en flydende sikkerhedssituation, og hvor der kun få steder findes fungerende lokale administrationer. Mange steder er der en politisk-administrativ situation, som UNCU/UN-OCHA og UNDP betegner som "predatory authority".⁶ Det vil sige en situation, hvor det er militsernes militære styrke, der er den altafgørende magtfaktor, og hvor befolkningens sikkerheds- og menneskerettighedssituation er bestemt af disse klanbaserede militser og de politisk dominerende klaners velbefindende. Dette forhold har især ramt de svageste befolkningsgrupper i Somalia, herunder de somaliske minoritetsbefolkninger, de internt fordrevne, kvinder og børn og intellektuelle. Fraværet af en national regering i Somalia har blandt andet medført, at der stort set er straffrihed for de, som står bag og gennemfører overgrebene på de mere sårbare befolkningsgrupper i Somalia.

De somaliske minoritetsgrupper har traditionelt været genstand for marginalisering, udelukkelse og foragt fra de somaliske klaners side, som også benævnes "noble clans".⁷ Det drejer sig om de klaner, der hører under hovedklanerne Darod, Dir, Hawiye, Isaq og Digil-og Merifle (Rahanweyn).⁸ Minoritetsbefolkningerne blev, som følge af deres svage position og sårbarhed lette ofre for de somaliske krigsherres militser.⁹ Fra i mange år at have været marginaliserede, udelukkede fra deltagelse i samfundets institutioner og genstand for almen foragt blev mange minoritetsbefolkningerne nu også genstand for såvel målrettede som vilkårlige overgreb og angreb,

⁶ UNCU/UN-OCHA, *An Operational Framework for Vulnerable Communities in Somalia*, Nairobi 2002, s. 4.

⁷ UNCU/UN-OCHA oplyser i rapporten *A Study on Minority Groups in Somalia*, 2002, Nairobi, at "it has been found that social segregation and other forms of discrimination, in addition to economic exclusion are some of the key factors in the creation of a wide socio-economic gap between dominant clans and minority groups. Social segregation is a deep-rooted social issue that divides the Somalia society into two categories; *laandeer* (noble) and *langaah* (inferior). In Somalia, it is generally the case that noble groups are those who belong to the culturally dominant group of transhumant pastoralists, who form nearly sixty per cent of the total population. Groups that are not pastoralist are often considered inferior and this includes all minority groups. It is important to note nonetheless that not all non-pastoralists are minorities. For instance, the Rahanweyn clan is made up of settled agriculturalists.

⁸ Det bemærkes, at Digil-Merifle (Rahanweyn) ikke kan betegnes som en egentlig minoritetsklan, men tilhører de såkaldt "noble clans" (jf. fodnote 5; se også Danish Immigration Service, *Report on Minority Groups in Somalia, Joint British-Danish-Dutch fact-finding mission to Nairobi, Kenya, 17 to 24 September 2000*, December 2000, Copenhagen, som indeholder mere detaljerede oplysninger om Digil-Merifle (Rahanweyn). Imidlertid er der en social forskel på Darod, Dir, Hawiye og Isaq klanerne på den ene side og Digil-Merifle (Rahanweyn) på den anden. De førstnævnte betegnes kollektivt som *Samale* og sidstnævnte som *Sab*. I det somaliske klanhierarki og socialt rangerer *Samale* højere end *Sab*, idet *Samale* betegner nomadiske klaner mens *Sab* betegner de agerdyrkende Digil-Merifle (Rahanweyn) klaner. Nomadisme står over agerbrug i Somalia.

Delegationens konsulent og tolk Yusuf Abdi Salah gjorde i øvrigt opmærksom på, at normalt vil Rahanweyn og Merifle blive betragtet som identiske klaner, og derfor er betegnelsen Digil og Merifle ensbetydende med betegnelsen Digil og Rahanweyn, men normalt anvendes betegnelsen Digil-Merifle (Rahanweyn).

⁹ UNCU/UN-OCHA, *A Study on Minority Groups in Somalia*, 2002, Nairobi.

herunder forfølgelse, voldtægt, bortførelse, tvangsfordrivelse, drab, ydmygelse, tvangsarbejde eller regulært slaveri, tvangsægteskaber, tyveri samt plyndring af ejendom og andre værdier. En stor del af minoritetsbefolkningerne er ude af stand til at kunne beskytte sig selv og må derfor ofte leve på de somaliske klaners nåde eller indgå alliancer med dominerende klaner.

I et oplæg til en workshop om sårbare befolkningsgrupper i Somalia¹⁰ oplyser UNCU/UN-OCHA at, "Neither national nor international actors concerned with vulnerability reduction through livelihood strengthening can even hope to address all the needs that prevail throughout Somalia. This is a long-term development imperative that will only be set in motion by peace, rule of law and the accountability of those in power."¹¹

UNCU/UN-OCHA understreger i ovennævnte oplæg¹², at når man nærmere vil bestemme hvilke befolkninger, der er de mest udsatte i Somalia, må man forstå, at regionalpolitik og sikkerhedsmiljø har stor indflydelse på sårbarheden. Imidlertid er det muligt at identificere nogle samfundsgrupper som særligt sårbare, nemlig:

- internt fordrevne
- repatrierede flygtninge
- minoritetsgrupper

Dertil kommer en række samfundsgrupper, som lever under varierende grader af alvorlig sårbarhed. Disse grupper inkluderer marginaliserede nomader, børnesoldater, forældreløse børn, gadebørn og andre marginaliserede og fortabte urbane befolkninger. Kvinder og børn tilhører de mest sårbare og er mange gange ofre for en række fysiske overgreb.¹³

Internt fordrevne

UNCU/UN-OCHA vurderer i det omtalte oplæg, at der befinder sig mellem 320.000 og 350.000 internt fordrevne i Somalia. Den højeste koncentration af disse findes i Mogadishu området. Ud over de meget alvorlige humanitære forhold, som disse befolkninger lever under, kan disse befolkninger ikke regne med den klanbeskyttelse, som andre normalt kan. De mangler enhver form for beskyttelse og er ofre for en række menneskerettighedskrænkelser.¹⁴

¹⁰ "Workshop on Vulnerable Communities in Somalia" blev afholdt i Hargeisa, Nordvestsomaliland (Somaliland) fra den 21. til 24. juli 2002. Workshoppen havde deltagelse af somaliske statsborgere fra samtlige Somalias regioner, repræsentanter fra FN-organisationer, internationale NGO'er og donorer.

¹¹ UNCU/UN-OCHA, *An Operational Framework for Vulnerable Communities in Somalia*, Nairobi, 2002.

¹² *ibid*

¹³ *ibid*

¹⁴ *ibid*

I sin rapport om de internt fordrevne i Somalia skriver UNCU/UN-OCHA at "Armed conflicts accompanied by droughts and floods have caused a large number of IDPs and refugees of whom the majority are from minority groups."¹⁵

UNCU/UN-OCHA skriver videre, at "for the protection of IDPs, there are international instruments and particularly the UN Guiding Principles, which specifically and comprehensively address the rights of IDPs. However, in Somalia, the key problem is implementation and enforcement of the international instruments and principles. Without central authority and a country divided into several entities of weak authorities and areas ungoverned at all with roaming armed militia factions with respective warlords that clearly do not respect or adhere to the rule of law."¹⁶

Repatrierede flygtninge

UNCU/UN-OCHA oplyser, at af de 811.000 somaliske flygtninge, der levede i eksil rundt om i verden, da Somalias krise var på sit højeste, var mere end 440.000 returneret til hjemlandet pr. juli 2002. Af disse var mere end 150.000 returneret til det sydlige Somalia, mens cirka 200.000 var returneret til Somaliland og Puntland.¹⁷ Det forventes, at yderligere 53.000 vil være returneret i december 2003. Nogle flygtninge har været i stand til at returnere til deres oprindelige hjemområde, men mange har koncentreret sig i urbane områder, hvor de lever under forhold, som kan sammenlignes med de, der er gældende for internt fordrevne. Imidlertid har denne befolkningsgruppe en vis mulighed for støtte, herunder en vis klanbeskyttelse og adgang til pengeoverførsler fra slægtninge i udlandet.¹⁸

Minoritetsbefolkninger og andre sårbare grupper

UNCU/UN-OCHA oplyser, at til trods for den almindelige opfattelse af Somalia som et etnisk, sprogligt og religiøst set homogent samfund eksisterer der et antal minoritetsbefolkninger i landet. Disse befolkninger er Bantu, Baravani (Bravanese), Rer Hamar, Bajuni, Eyle, Galgale, Tumal, Yibir og Gaboye.¹⁹

Disse grupper udgør tilsammen op mod en tredjedel, eller omkring 2.000.000 af Somalias samlede befolkning. De fleste minoritetsbefolkninger lider under en lang række former for diskrimination og udnyttelse. Mange er stærkt marginaliserede og politisk manipulerede. Bantu og Bajuni befolkningerne har tillige været ofre for systematiske konfiskationer af deres jord og anden ejendom og de har reelt ingen adgang til pengeoverførsler fra slægtninge i udlandet, som mange andre somaliere nyder godt af.²⁰

¹⁵ UNCU/UN-OCHA, *Internally Displaced Persons Combined Report on Somalia*, July 2002, Nairobi, s. 2.

¹⁶ UNCU/UN-OCHA, *Internally Displaced Persons Combined Report on Somalia*, July 2002, Nairobi, s. 2.

¹⁷ UNCU/UN-OCHA oplyser ikke noget om, hvor de resterende 90.000 returnerede befinder sig i Somalia.

¹⁸ UNCU/UN-OCHA, *An Operational Framework for Vulnerable Communities in Somalia*, Nairobi, 2002, s. 2-3.

¹⁹ UNCU/UN-OCHA, *A Study on Minority Groups in Somalia*, 2002, Nairobi og UNCU/UN-OCHA, *An Operational Framework for Vulnerable Communities in Somalia*, Nairobi, 2002, s. 3.

²⁰ *ibid*

Ifølge UNCU/UN-OCHA²¹ kan de somaliske minoritetsbefolkninger groft sagt inddeles i to hovedkategorier:

- den ene gruppe har samme etniske oprindelse som den tidligere omtalte *Samale* gruppe (se fodnote 7), men betragtes traditionelt som en lavkastebefolkning uden samme rettigheder som den øvrige befolkning. Denne lavkastegruppe inkluderer Midgan, Tumul og Yibir (som også kendes under den kollektive betegnelse *Baidari*) samt Gaheyle, Galagale og Boni. Disse befolkninger er traditionelt jægere, håndværkere (læderarbejder og smede) og kunsthåndværkere. De lever i såvel det nordlige, som i det centrale og sydlige Somalia.
- den anden gruppe, som etnisk, kulturelt og identitetsmæssigt adskiller sig fra den øvrige somaliske befolkning inkluderer Bantu, Benadir og Eyle.

UNCU/UN-OCHA identificerer desuden en række befolkninger, der betegnes som "highly vulnerable". Det drejer sig om nomadebefolkninger, der er blevet marginaliserede på grund af tørke og stadigt forringede muligheder for adgang til græsgange samt begrænsninger i markedet for husdyr. I mere urbane områder findes en række særligt sårbare befolkninger, der hverken er internt fordrevne eller returnerede flygtninge. Disse befolkninger er gadebørn, enlige kvinder og arbejdsløse veluddannede personer. Den sidste gruppe er særligt talrig i Mogadishu, hvor de engang udgjorde en vigtig menneskelig ressource, men som nu er blevet hensat i fattigdom og betragtes som værdiløse.²²

²¹ UNCU/UN-OCHA, *Internally Displaced Persons Combined Report on Somalia*, July 2002, Nairobi.

²² UNCU/UN-OCHA, *An Operational Framework for Vulnerable Communities in Somalia*, Nairobi, 2002.

2. Sikkerhedsforhold og mulighed for beskyttelse

Det betydelige antal internt fordrevne i Somalia er en klar indikation på, at sikkerhedsforholdene og de humanitære forhold i store dele af Somalia er alvorlige. FN vurderede i juli 2002, at af Somalias omkring 7.000.000 indbyggere lever de 350.000 som internt fordrevne. Disse 350.000 udgør omkring halvdelen af de 700.000, som FN vurderer har behov for permanent humanitær assistance.²³

Sikkerhedssituationen i Somalia har været under forværring gennem de seneste års tid. Således kunne Calum McLean i februar 2003 oplyse, at FNs og nødhjælpsorganisationernes adgang til Somalia generelt er blevet stadig ringere gennem de seneste ni måneder. Situationen i Mogadishu er blevet tydeligt forværret. Intellektuelle er meget sårbare i hovedstaden og de få, der fortsat opholder sig i byen er marginaliserede, og de betragtes af de væbnede militser, krigsherrerne og andre væbnede personer som "ubrugelige". Først i midten af februar 2003 blev der atter sikret adgang til Merka, og situationen i Kismayo er fortsat skrøbelig. Gedo regionen er endnu mere skrøbelig end Kismayo. "Præsident" Abdulahi Yussuf har konsolideret sin position i Puntland og det ser ud til, at han har fortrængt rivalen Ali Jama. Ikke desto mindre fortsætter spændingerne i Puntland. Sool og Sanaaq regionerne i det nordlige Somalia er stadig et omstridt område, hvor såvel Somaliland som Puntland gør krav på de to regioner. Indtil nu er der ingen løsning i sigte. Situationen i Somaliland er forholdsvis stabil, og der skal afholdes præsidentvalg i slutningen af marts 2003.

McLean oplyste videre, at den flydende sikkerhedssituation i store dele af Somalia gør det umuligt at udtale sig troværdigt om menneskerettigheds- og sikkerhedsforholdene for den enkelte. Selv i nærmere afgrænsede områder af Somalia er det umuligt at udtale sig troværdigt om disse forhold, også når det drejer sig om nærmere bestemte befolkningsgrupper.

Somaliaforskeren Ken Menkhaus har ved gentagne lejligheder været konsulent for United Nations Development Programme for Somalia (UNDP-Somalia) og han er medforfatter til UNDPs Human Development Report. Menkhaus er desuden forfatter til en lang række videnskabelig artikler om de politiske og sikkerhedsmæssige forhold i Somalia. Menkhaus skriver i sin seneste artikel, at "the trend towards diminished armed conflict in Somalia was reversed in 2002. Somali's multiple and in some instances fairly serious outbreaks of armed conflict from Gedo region to Puntland that year produced casualty levels which again qualify the country as a zone of civil war."²⁴ Menkhaus skriver videre, at "these conflicts have been triggered by a number of factors, but some can be attributed to political maneuvering linked to the IGAD-sponsored peace talks in October. Collectively, they plunged southern and central Somalia into greater levels of insecurity than at any time since 1995."²⁵

²³ UNCU/UN-OCHA, *Internally Displaced Persons, Combined Report on Somalia*, Nairobi, July 2002.

²⁴ Hvilket også fremgår af en artikel af Matt Bryden. Brydens artikel *Security Challenges and the International Dimensions of the Somali Crisis* forventes publiceret i *Journal of Conflict Studies* i efteråret 2003.

²⁵ Ken Menkhaus, *Protracted State Collapse in Somalia: A Rediagnosis*, 2003 (forventes publiceret i *Review of African Political Economy*).

Menkhaus forklarer, at der ikke blot er sket forandring af krigshandlingernes alvorlighed siden 1991-92, men der er tillige sket en tydelig forandring af krigshandlingernes natur eller væsen i Somalia. I begyndelsen af 1990'erne bestod de fleste konflikter mellem klanerne af krig mellem de store klanfamilier i det sydlige Somalia, især mellem Darod og Hawiye klanerne. Disse konflikter var karakteriseret ved omfattende og hurtige militære kampagner i størstedelen af det sydlige Somalia, fra Mogadishu og ned til den kenyanske grænse. Begge sider i disse konflikter begik alvorlige forbrydelser, herunder massakrer og voldtægter, mod civile, som uheldigvis tilhørte den forkerte klan eller en forsvarsløs klan, som var blevet fanget midt i krigshandlingerne. Allerede i slutningen af 1991 havde krigens spredning skabt en betydelig fragmentering blandt konfliktens mange parter og skabt en farligere og særdeles destruktiv fase i krigen. I dette forløb gled både Hawiye og Darod klanfamilierne ind et stadig mere omfattende interne konflikter, hvor Hawiye klanerne Abgal og Habr Gedir kom i konflikt med hinanden i Mogadishu. Længere sydpå, i Kismayo, kom Darod klanerne i intern konflikt. Ogadeni var således i konflikt med Marehan og Majerteen.²⁶

Menkhaus beskriver de seneste års udvikling således: "one of the most significant trends of armed conflict since 1992 has been the continuing devolution of warfare to lower and lower levels of clan lineages. With a few exceptions, such as the Rahanweyn clashes with Habr Gedir occupying militias in Baidoa in 1996, most armed conflicts since 1995 have consisted of extended family feuds."²⁷

Vedrørende betydningen af denne udvikling skriver Menkhaus, at "the fragmentation of warfare in Somalia into much lower levels of lineage identity over time has many implications. It has meant that warfare has become much more localized; clashes are contained within a sub-clan's territory or neighborhoods. Conflicts are shorter in duration and less deadly, in part because of limited support from lineage members for such internal squabbles, in part because clan elders are in a better position to intervene, and in part because ammunition is scarce. Conflicts are somewhat less predictable, often precipitated by a series of incidents involving theft or other misdemeanors. Atrocities against civilians are now almost unheard of, as combatants are much more likely to be accountable in subsequent clan reconciliation processes."²⁸

På baggrund af disse forhold konkluderer Menkhaus, at "the interests which are perpetuating armed conflict in Somalia are far less potent and extensive than in earlier phases of the crisis, and the interest in peace – or at least suspension of armed conflict – have grown appreciably in the country. Warfare is no longer an 'instrument of enterprise' as it was in the early years of the crisis. The fact that Somalia today is gripped by more widespread insecurity and armed clashes that at any time since 1996 disguises the fact that these are for the most part very parochial, politically-driven clashes serving the interest of an increasingly narrow group of figures. Unfortunately, conditions in the country make it easy for small numbers of individuals and groups to incite armed clashes."²⁹

²⁶ ibid

²⁷ ibid

²⁸ ibid

²⁹ ibid

Der findes fortsat ingen national regering i Somalia, men en del steder er der oprettet regionale eller lokale klanbaserede myndigheder. Flere af disse autoriteter har dog haft en meget begrænset opbakning og levetid. UNCU/UN-OCHA³⁰ oplyser, at de lokale myndigheder i Somalia er svage og har begrænset autoritet. I sådanne miljøer kan der opstå pludselige sikkerhedsmæssige forandringer. Imidlertid findes der politiske miljøer, hvor der gradvist udvises en voksende vilje og evne til at gøre noget ved de svageste gruppers forhold. Dette er således situationen i Somaliland, hvor myndighederne har tildelt land til sårbare befolkningsgrupper og en vis grad af sociale ydelser.

I modsætning hertil er der områder, hvor der ikke forekommer lov og ret og hvor der ikke findes nogen civil myndighed. I sådanne områder findes der ingen mulighed for at sårbare befolkningsgrupper kan opnå beskyttelse. UNCU/UN-OCHA beskriver forholdene i disse områder således: "There is little or no rule of law and no protection is provided to vulnerable communities who are invariable at high risk of exploitation and human rights abuses."³¹ I den ekstreme ende af dette miljø findes det som betegnes "predatory authorities". UNCU/UN-OCHA skriver således "This is essentially an extreme sub-category of the above. Such conditions are common in parts of southern Somalia where the rule of law is essentially that of the guns of competing warlords and their militias. Any assets provided to vulnerable groups that have financial value will invariably be seized by the 'authorities'. There is no protection and widespread human rights violations occur with impunity".³²

UNCU/UN-OCHA forklarer videre, at med undtagelse af Somaliland og til dels Puntland er myndighedsansvarlighed et abstrakt begreb i Somalia. Overgangsregeringen i Mogadishu, den såkaldte Transitional National Government (TNG), har kun begrænset myndighed uden for hovedstaden. De lokale krigsherrer udviser kun lidt eller slet ingen respekt for sårbare befolkningsgruppers behov for beskyttelse, men det er enhver donors forpligtigelse ved enhver lejlighed at påminde disse lokale ledere om deres ansvar for disse befolkningers sikkerhed.³³

UNCU/UN-OCHA påpeger³⁴, at sårbare befolkningsgrupper mangler menneskelige ressourcer i form af uddannelses- og erhvervs muligheder. Visse sårbare befolkningsgrupper er dog i besiddelse af håndværksmæssige kvalifikationer, som kan komme til at danne basis for en genopbygning af deres livsgrundlag. Imidlertid mangler disse befolkninger økonomiske midler, da deres muligheder for – via den traditionelle mikro-økonomi – for at skaffe midler stort set er forsvundet. End ikke erhvervsarbejde, i det omfang det måtte forekomme, kan sikre tilstrækkeligt med økonomiske midler til at dække de mest basale behov som for eksempel mad, vand og en bolig. Dertil kommer som nævnt, at pengeoverførsler fra slægtninge, der opholder sig som flygtninge i udlandet, og som i dag er langt den vigtigste overlevelsesmekanisme i Somalia, stort set er irrelevant for de mest sårbare befolkningsgrupper. UNCU/UN-OCHA forklarer, at kun meget få medlemmer af de sårbare befolkningsgrupper har slægtninge i udlandet, der kan sende penge hjem. Desuden vil alle

³⁰ *ibid.*, s. 3.

³¹ *ibid.*, s. 4.

³² *ibid.*, s. 4.

³³ *ibid.*, s. 6.

³⁴ *ibid.*, s. 8.

økonomiske midler, som medlemmer af sårbare befolkninger eventuelt måtte modtage, blive taget fra dem, såfremt de lever i de områder, hvor såkaldte "predatory authorities" dominerer.

En afgørende styrke i det somaliske samfund er det, som UNCU/UN-OCHA betegner som social kapital.³⁵ Slægtskab og klannetværk sikrer støtte for de, som har adgang til sådanne institutioner, specielt i form af beskyttelse. Religion og kultur styrker yderligere den sociale kapital. Imidlertid forholder det sig sådan, at mange sårbare befolkninger er afskåret fra et sådant netværk. Internt fordrevne og medlemmer af minoritetsbefolkninger nyder kun sjældent godt af den støtte og sikkerhed, som klanen normalt er en garanti for.

Hvad angår adgang til naturressourcer oplyser UNCU/UN-OCHA³⁶, at minoritetsbefolkningerne kun har ringe adgang til disse. De har begrænset adgang til jord og er ikke i en position, hvor de kan nyde godt af alternative ressourcer som for eksempel fiskeri eller græsgange. Dertil kommer, at de sårbare befolkninger er afskåret fra eller kun har begrænset adgang til bolig, vand og sanitære forhold. Repatrierede flygtninge, som har været i stand til at vende tilbage til deres oprindelige hjemområde har, ligesom de fleste minoritetsbefolkninger, adgang til en bolig, mens de fleste internt fordrevne forbliver i en midlertidig og utilstrækkelig boligsituation. I det meste af det centrale og sydlige Somalia er der stor risiko for, at ethvert forsøg på at forbedre de fysiske forhold for de sårbare befolkningsgrupper vil blive forstyrret af de såkaldte "predatory authorities", der vil tilegne sig de materielle goder, der var tiltænkt de sårbare befolkningsgrupper.

UNCU/UN-OCHA konkluderer, at manglen på sikkerhed, fortsatte konflikter og fraværet af en fungerende administration helt klart udgør en afgørende begrænsning for udvikling i størstedelen af Somalia. Der finder ingen planlægning sted i landet, og de få ressourcer, der er, bliver plyndret af de, som kontrollerer adgangen til disse.³⁷

Simone Wolken, Representative, United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), Branch Office Somalia gjorde opmærksom på, at ikke alle minoritetsbefolkninger i Somalia er i risiko for forfølgelse og overgreb i øvrigt. Nogle minoritetsgrupper kan i perioder være tilknyttet en af de større klaner og på denne måde nyde en vis beskyttelse. Wolken understregede dog, at sådanne alliancer kan skifte over tid, og derfor er det umuligt at sige noget holdbart om en given minoritetsbefolknings sikkerhedsforhold.

Wolken gjorde imidlertid opmærksom på, at nogle minoritetsbefolkninger som for eksempel Madiban/Gaboye har faglige kvalifikationer, som kan sikre dem en vis social og økonomisk tryghed under bestemte betingelser. Men selv medlemmer af sådanne befolkninger kan ikke vide sig sikre mod eventuelle overgreb. Wolken slog endvidere fast, at ingen minoritetsbefolkning har indflydelse i somalisk politik. Et medlem af en minoritetsbefolkning er, uanset om vedkommende ikke direkte er udsat for fysiske overgreb eller forfølgelse, offer for politisk, social og økonomisk marginalisering. Overgrebene mod minoritetsbefolkningerne udtrykker sig blandt andet som bortførelser, tvangsægteskaber og voldtægter.

³⁵ *ibid.*, s. 8.

³⁶ *ibid.*, s. 8.

³⁷ *ibid.*, s. 9.

Jürg Montani, Deputy Head of Somalia Delegation, International Committee of the Red Cross (ICRC), Nairobi³⁸ oplyste, at de somaliske kvinder, der stadig er i stand til at sikre sig deres klans beskyttelse, ofte vil være i en relativ god social og økonomisk situation. Det er i den forbindelse vigtigt at forstå, at i de områder, hvor der forekommer fordrivelse ("displacement") af folk, flygter de fordrevne som regel til de steder, hvor de forventer at kunne modtage hjælp. Konflikterne i Somalia er ikke af samme karakter, som konflikterne i for eksempel den Demokratiske Republik Congo (DRC) eller i Rwanda, hvor befolkningerne flygtede "ud i det rene ingenting" og ikke finder et netværk, der kan beskytte dem. Montani understregede dog, at hvis man kombinerer en række negative faktorer, såsom tilhørsforhold til en svag befolkningsgruppe, konflikter i denne befolknings hjemområde og det, at man er internt fordrevet, så kan det være et alvorligt problem at opnå beskyttelse.

Montani forklarede, at man ikke bør generalisere i den forstand, at en bestemt etnisk befolkning i Somalia generelt ikke har nogen mulighed for beskyttelse. For eksempel er der Bantu befolkninger i Middle Shabelle regionen, der er fuldt integrerede i det somaliske lokalsamfund. Under sådanne forhold nyder en minoritetsbefolkning en vis form for beskyttelse hos den klan, de lever sammen med.

Endvidere forklarede Montani at, der har fundet en vis forandring af borgerkrigens karakter sted i Somalia. I første halvdel af 1990'erne forekom der omfattende krigshandlinger, men siden da er der sket en gradvis forandring. De forskellige krigsherrer har ikke længere kapacitet til at gennemføre større militære operationer i lighed med den, som general Aideed i 1995 gennemførte mod blandt andet Bay og Bakool regionerne. Montani erklærede sig enig med Menkhaus³⁹ i, at konflikterne i Somalia er kommet ned på at stadigt lavere niveau. Montani gjorde dog opmærksom på, at stort set hele området fra Bossasso i nord til Kismayo i syd hersker en flydende og skrøbelig sikkerhedssituation, der kan ændres lokalt med meget kort varsel.

Dr. Abdelmoula, Senior Human Rights Adviser, Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR) bekræftede at sikkerhedssituationen for minoritetsbefolkninger i Somalia er flydende. Hele Somalia, med undtagelse af Somaliland (Nordvestsomalien), er genstand for klanbaserede konflikter. Dette indebærer, at der mange steder finder væbnede kampe sted og skiftende alliancer mellem klaner gør, at magten lokalt ofte skifter hænder.

Dr. Abdelmoula erklærede, at overgrebene i Somalia ikke defineres som menneskerettighedskrænkelser *per se*. Han vurderede, at disse overgreb snarere hører under krænkelser af den humanitære folkeret ("international humanitarian law"). Det meste af Somalia er omfattet af konflikter, og de fleste ofre for disse konflikter er civile. Ejendom plyndres, kvinder voldtages og civile tvangsfordrives fra deres hjem. Det sidstnævnte fænomen finder især sted i det såkaldte *interriverine area* i Somalia, det vil sige i områderne mellem de to floder Juba og Shabelle i det centrale og sydlige Somalia. Dr. Abdelmoula bekræftede andre kilders vurdering, at ethvert

³⁸ Jürg Montani understregede, at ICRC er upartisk og organisationen fokuserer ikke på nærmere definerede befolkningsgrupper under en konflikt. ICRC identificerer alene de humanitære behov, der måtte vise sig som et resultat af en konflikt.

³⁹ Ken Menkhaus, Department of Political Science, Davidson College, North Carolina, USA er tidligere blevet konsulteret af Udlændingestyrelsen. Menkhaus har arbejdet som konsulent for UNDP Somalia ved flere lejligheder.

medlem af en klan i Somalia i princippet er i sikkerhed i sit egen klans traditionelle hjemområde i det omfang klanen selv kontrollerer sit hjemområde. Men selv dette forhold er ikke ukompliceret og Dr. Abdelmoula gjorde opmærksom på, at sikkerhedssituationen og muligheden for at kunne opnå beskyttelse i Somalia er meget vanskelig at vurdere.

Dr. Abdelmoula understregede, at situationen i Somalia er én af de vanskeligste og mest komplekse i verden. Derfor vil det kræve meget nøje oplysninger om forholdene lokalt i Somalia, såfremt man skal være i stand til at vurdere en konkret somalisk asylsag. Dr. Abdelmoula forklarede, at "det vil i mange sager kræve, at der aflægges et besøg på ansøgers hjemsted."

I lighed med flere andre kilder gjorde Dr. Abdelmoula opmærksom på, at såfremt man vil forsøge at vurdere en persons (det vil sige en asylansøgers) sikkerhedssituation og risikoen for at vedkommende vil blive udsat for overgreb i Somalia, er det af afgørende betydning at vide, hvorfra i landet denne person stammer, hvilken klan og subklan vedkommende tilhører, og hvor denne klan nu befinder sig i Somalia. Det er således vigtigt at være klar over, hvorvidt vedkommendes klan har indflydelse på eller kontrol over dens egne sikkerhedsforhold. Hvorvidt vedkommendes klan opholder sig som en internt fordrevet befolkningsgruppe i Somalia og i hvilket socialt og sikkerhedsmæssigt miljø den befinder sig i, må endvidere indgå i vurderingen.

Dr. Abdelmoula oplyste, at der selv blandt de somaliske hovedklaner findes et socialt hierarki. Han forklarede, at minoritetsbefolkning eller minoritetsgruppe er et relativt begreb. For eksempel kan man "blive en minoritet" ved at blive fordrevet fra sin klans hjemområde. Der er mange steder i Somalia, hvor der findes flygtningelejre og andre beboelser, hvor internt fordrevne medlemmer af en somalisk klan opholder sig som en minoritet og behandles som sådan.

En anden befolkningsgruppe, som Dr. Abdelmoula betegnede som sårbare, var de somaliske kvinder. Kvinder i Somalia lever som en minoritetsgruppe. De er blandt andet udsat for voldtægter og bortførelser. Da Abdullahi Yussufs militser generobrede Bossasso i Puntland fra Ali Jama begik medlemmer af de erobrende militser overgreb mod kvinder i området, herunder voldtægt. Imidlertid vil ofrene for disse overgreb ofte ikke berette om deres skæbne. Dr. Abdelmoula tilføjede, at internt fordrevne kvinder i Mogadishu er udsatte for menneskehandel. Den største lejr for internt fordrevne kontrolleres af en unavngiven lokal krigsherre, der sender unge somaliske kvinder fra denne lejr til Golfen. Der er tale om et relativt nyt fænomen, som har fundet sted det seneste halvandet år. Desuden sker der tvangsrekruttering af unge mænd til militser i Mogadishu.

Vedrørende spørgsmålet om etnisk udrensning i Mogadishu kunne Dr. Abdelmoula bekræfte, at krigsherrernes angreb på Mogadishu i begyndelsen af borgerkrigen kunne betegnes som "etnisk udrensning af alle Darood klaner." Dette mønster er fortsat under de senere krigsherrer, men Dr. Abdelmoula gjorde opmærksom på, at TNG's militser i Mogadishu ikke har stået bag menneskerettighedskrænkelser i samme omfang som krigsherrernes militser har.

Blodkompensation (diya) og sociale aftaler (xeer)

Et grundlæggende forhold, der generelt set kan være afgørende for en persons sikkerhed i Somalia, er tilknytningen til en såkaldt *diya*-gruppe, det vil sige en blodkompensationsgruppe. Denne gruppe er en social enhed, der kollektivt hæfter for ethverts klanmedlems handlinger og som må betale blodkompensation (*diya*) til ofrets klan i det tilfælde, at en person har begået et overgreb mod et medlem af en anden *diya*-gruppe.

Ifølge Abdi Salah er *diya* eller blodkompensationsaftalen en del af den mere omfattende *xeer* aftale. *Diya* omhandler alene spørgsmål om drab og legemsbeskadigelse. Blandt de nomadiske klaner erlægges og modtages *diya* normalt i form af husdyr, mens mere urbane klaner normalt vil betale og modtage *diya* i form af kontante pengebeløb. Blandt agrare grupper erlægges og modtages *diya* ofte i form af en kombination af landbrugsprodukter og kontanter. Drab eller legemsbeskadigelse af kvinder straffes med det halve af den normale kompensation.

Abdi Salah forklarede, at *xeer* er en social aftale eller kontrakt mellem klaner. *Xeer* kan blandt andet indeholde bestemmelser om ægteskabsforhold, græsnings- og vandingsrettigheder og jord- og ejendomsspørgsmål. En sådan social kontrakt mellem klaner bliver ofte indgået mellem stærkere og svagere klaner. Abdi Salah understregede, at *xeer* aftaler alene indgås mellem såkaldte "*noble clans*" og ikke mellem minoritetsgrupper og "*noble clans*". *Xeer* udgør det vigtigste element, der knytter alliancer mellem de somaliske klaner, og *xeer* alliancen betyder – under normale omstændigheder – at alliancens parter kollektivt forsvare sig mod enhver udefra kommende trussel.

Traditionelt blev konflikter mellem klaner løst ved hjælp af *xeer* og *diya* systemerne, men dette er ikke længere tilfældet, ifølge Abdi Salah. Den langvarige borgerkrig har opløst mange sociale kontrakter og bånd, hvilket har haft den konsekvens, at *xeer* systemet stort set ikke længere findes i Somalia. *Diya* systemet findes dog stadig i et vist omfang blandt "*noble clans*", men systemet har meget vanskeligt ved at fungere som tidligere. Dette skyldes, at ældrerådene ofte er uvidende om de mange forbrydelser, der begås af unge militser, eller at de ældre ikke har nogen indflydelse på klanmedlemmernes opførsel og handlinger. Der er tale om en dybtgående opløsning af hele det traditionelle politiske og sociale netværk i Somalia.

Minoritetsbefolkningerne står normalt uden for *xeer* og *diya* systemerne. Dette betyder, at de ikke kan kræve blodkompensation for overgreb begået imod dem. Som marginaliserede befolkninger er de sårbare over for angreb og menneskerettighedskrænkelser, begået af de dominerende klaner, der tilhører de tidligere omtalte hovedklaner.

Ken Menkhaus skriver i sin seneste artikel om Somalia⁴⁰, at "where Somali communities have been able to establish a high level of lawful behavior and personal security, it has almost always been accomplished either by clan customary law (*xeer*), enforcement of blood payments (*diya*) for wrongs committed, or application of Islamic law by local sharia courts. The latter complements rather than replaces traditional sources law. Several necessary but not sufficient conditions must obtain for customary law to successfully maintain order. One is the restoration of authority and responsibility of clan elders, who negotiate all disputes. A second is the establishment of a rough balance of power within local clan groupings. The capacity of a lineage to seek revenge for a wrong committed is critical in inducing other clans to seek settlement of disputes through customary law. Very weak and powerless clans (including the minority or low-caste clans) rarely enjoy the protection of an enforced customary law; the best such lineages can do is seek client status with a more powerful clan and hope that that clan fulfils its obligations. In this sense, both lawful and

⁴⁰ Ken Menkhaus, *Protracted State Collapse in Somalia: A Rediagnosis*, 2003 (forventes offentliggjort i *Review of African Political Economy*).

predatory behavior in contemporary Somalia is much better understood through the lens of international relations theory – as patterns of cooperation and conflict in a context of anarchy.⁴¹

Fredskonferencen i Eldoret og Nairobi, Kenya

Forberedelserne til de somaliske fredsforhandlinger i Kenya er beskrevet i Udlændingestyrelsens fact-finding rapport fra juli 2002. Denne rapport beskriver især, hvorledes disse forberedelser har destabiliseret flere områder i Somalia, idet krigsherrer og politiske ledere på forskellig vis har forsøgt at styrke deres politiske og militære positioner forud for den planlagte konference.⁴²

Ken Menkhaus skriver således, at "the spate of armed clashes which in 2002 rendered south-central Somalia more insecure and inaccessible than any time in the past ten years was partially linked to political jockeying in anticipation of the IGAD⁴³ peace talks". Menkhaus forklarer, at "it is not the existence of a functioning and effective central government which produces conflict, but rather the process of state-building in a context of state collapse which appears to consistently exacerbate instability and armed conflict in Somalia."⁴⁴

Under ledelse af Inter-Governmental Authority on Development (IGAD) blev fredsforhandlingerne indledt den 15. oktober 2002 i Eldoret i det vestlige Kenya. Deltagerne i disse forhandlinger er de somaliske krigsherrer, politiske repræsentanter, repræsentanter for det civile samfund og kvindegrupper.

Allerede den 27. oktober samme år underskrev de deltagende politiske ledere og krigsherrer en aftale kaldet "Declaration on Cessation of Hostilities and the Structures and Principles of the Somali National Reconciliation Process", hvor de blandt andet lovede at bringe de væbnede konflikter i Somalia til ophør. International Crisis Group (ICG) oplyste, at der straks blev sået tvivl om aftalens værdi, idet der i dagene efter aftalens underskrivelse blev indledt nye kampe flere steder i Somalia. Det blev samtidig tilføjet, at der igennem årene er blevet indgået et utal af lignende fredsaftaler, som alle er blevet brudt.⁴⁵

Til trods for dette vurderede ICG i begyndelsen af december 2002, at Eldoret-konferencen havde en unik mulighed for at genoprette regeringsinstitutionerne i Somalia og lede landet mod fred.⁴⁶ Med undtagelse af den selvudnævnte republik Somaliland i det nordvestlige Somalia er der deltagere fra alle politiske og væbnede grupper i landet. ICG henleder imidlertid opmærksomheden på, at et spørgsmål, der ikke kan løses på fredskonferencen i Kenya, er Somalilands status. Hvis en ny

⁴¹ ibid

⁴² Danish Immigration Service, *Report on political, security and human rights developments in southern and central Somalia, including South West State of Somalia, and Puntland State of Somalia; Joint British – Danish fact-finding mission to Nairobi (Kenya) and Baidoa and Belet Weyne (Somalia), 20 May to 1 June 2002*, Copenhagen, July 2002.

⁴³ Inter-Governmental Authority on Development.

⁴⁴ Ken Menkhaus, *Protracted State Collapse in Somalia: A Rediagnosis*, 2003 (forventes offentliggjort i *Review of African Political Economy*).

⁴⁵ International Crisis Group, *Salvaging Somalia's Chance for Peace*, Nairobi/Brussels, 9 December 2002, s. 1.

⁴⁶ ibid, s. 1

somaliske regering skulle blive et resultat af forhandlingerne i Kenya, ville denne regering uden tvivl kræve jurisdiktion over Somaliland. Dette kan skabe en meget farlig situation, hvor retorikken hos begge parter kan blive af en sådan karakter, at den på forhånd udelukker en forhandlingsløsning. Dannelsen af en regering under fredskonferencen – uden først at have løst spørgsmålet om Somalilands status – vil således ikke skabe fred i Somalia. Dette vil i stedet flytte den somaliske konflikt fra syd til nord og åbne op for en ny og potentielt bitter fase i borgerkrigen.⁴⁷

Selve forhandlingerne i Eldoret har været præget af en række konflikter og voldelige konfrontationer og trusler mellem deltagerne. Således blev delegationen under besøget i Eldoret oplyst om, at der af og til forekom slåskampe mellem konferencedeltagere. Dette fandt sted på gaderne uden for konferencelokalet i Eldoret. Delegationen fik ligeledes oplyst, at der under konferencen er fremkommet trusler mod konferencedeltageres familier i Somalia. Således sørgede en deltager for, at dennes familie i Somalia kom i sikkerhed i Ægypten. Han havde modtaget trusler mod hans familie fra en krigsherre på konferencen.

Der har desuden været konflikter om, hvor mange sæder de enkelte grupper skulle tildeles. Oprindeligt var det planen, at konferencen skulle bestå af 300 delegater, men på et tidspunkt befandt der sig næsten 1.000 delegater på konferencen i Eldoret. IGADs tekniske komite har uden held forsøgt at reducere antallet af delegater til de oprindeligt planlagte 300. Den 10. februar 2003 oplyste en kilde til IRIN, at der nu befandt sig ca. 400 delegater på konferencen.⁴⁸

ICG rapporterede i december 2002, at en kombination af dårlig ledelse, regional rivalisering, utilstrækkelig international politisk støtte og finansielle begrænsninger havde medført, at konferencen var på kanten af et sammenbrud.⁴⁹ Imidlertid vurderede ICG, at hvis disse problemer kunne overvindes, så vil Eldoret-forhandlingerne kunne blive "Somalia's best chance for peace in many years".⁵⁰

Imidlertid gør ICG opmærksom på, at et alvorligt problem for disse fredsforhandlinger er den stramme tidsplan: "the Kenyan government is placing the conference under pressure to adjourn before its elections, scheduled for 27 December. Most delegates and observers, however, concerned that an adjournment could mean a fatal loss of momentum, are arguing instead for relocation of the conference to Nairobi or – if Kenya refuses this option – to another country altogether."⁵¹

Den 10. februar 2003 kunne IRIN rapportere, at Eldoret-konferencen nu bliver flyttet til Kenyas hovedstad Nairobi.⁵² Flytningen fandt sted den 15. februar, men konferencens problemer ser imidlertid ikke ud til at være ophørt af denne grund. Således har indkvarteringen og identifikationen af konferencedeltagerne igen vist sig at være problematisk. Imidlertid har den norske regering

⁴⁷ *ibid.*, s. 7.

⁴⁸ IRIN, *Somalia: Peace talks to be moved to Nairobi*, 10 February 2003.

⁴⁹ International Crisis Group, *Salvaging Somalia's Chance for Peace*, Nairobi/Brussels, 9 December 2002, s. 1.

⁵⁰ *ibid.*, s. 1.

⁵¹ *ibid.*, s. 7.

⁵² IRIN, *Somalia: Peace talks to be moved to Nairobi*, 10 February 2003.

meddelt, at den støtter konferencen med godt 250.000 US\$. IGAD har udtrykt glæde over støtten og udtalte, at støtten er, "a positive sign and a vote of confidence for the talks. It shows the commitment of the donor community to the peace process and a desire to see it succeed".⁵³

Med hensyn til en overordnet vurdering af, hvorvidt fredskonferencen i Kenya vil kunne føre til reel og varig fred i Somalia skriver ICG, at "Finally and most importantly, there is near unanimous Somali political will in support of peaceful accommodation. This is a matter of fundamental self-interest, and represents a slow evolution in the calculations of key Somali leaders who until recently perceived that they had more to gain from the lack of a central government and continued low-intensity conflict. The slowly degenerating status quo has become increasingly unsatisfactory to most warlords. As their opportunities for making money decline, most are reduced to taxing poor people, begging for weapons from neighbouring countries, or relying on slowly decreasing remittances from Somalis abroad. The TNG mandate expires in mid-2003 with no prospect for enhanced legitimacy or popular support for extension. Therefore, despite enormous historical baggage, serious divisions over issues, and mismanagement of the conference, Eldoret represents a real chance for peace in Somalia."⁵⁴

En fremtrædende kilde i en international organisation i Nairobi gav udtryk for en vis pessimisme vedrørende mulighederne for at fredskonferencen vil munde ud i noget positivt. Kilden stillede således spørgsmålstejn ved, om de personer, der har skabt problemerne i Somalia også selv vil kunne løse disse. Således er der intet ægte ønske om at få løst for eksempel ejendomsproblemet i Somalia. Kilden mente, at "the whole drive in Eldoret is the question of power sharing".

Ifølge Dr. Abdelmoula er fredskonferencen ramt af tre alvorlige problemer:

- Den kenyanske regerings måde at koordinere konferencen og dens valg af konferenceleder har været ufornuftigt.
- Der er for stor fokus på krigsherrenes deltagelse i konferencen. Der er risiko for, at med denne fokus vil konferencen komme til at dreje sig om krigsherrenes fordeling af magten imellem sig selv. Dette kan støde de civile bevægelser, minoritetsgrupperne og de civile borgere bort fra forhandlingsprocessen.
- Der er mangel på international støtte til Eldoret-konferencen. Det er alene den Europæiske Unions (EUs) Somaliadelegation, der har været fuldt ud involveret i konferencen, blandt andet med økonomisk støtte og konsulentbistand.

Dr. Abdelmoula forklarede, at ovenstående problemer sammenfattende set er medvirkende til, at konferencen ikke har tilstrækkelig troværdighed til, at den vil kunne løse problemerne i Somalia. FN burde have været mere involveret, og Dr. Abdelmoula beklagede, at det internationale samfund kun er repræsenteret ved deres ambassader i Nairobi. De centrale lande i verden deltager ikke i Eldoret-konferencen, og hele niveauet for den internationale deltagelse er for lavt. Netop derfor føler krigsherrene heller ikke noget større pres for at nå frem til en løsning for Somalia. Således

⁵³ IRIN, *Somalia: Delegates to be screened and re-registered*, 18 February 2003.

⁵⁴ International Crisis Group, *Salvaging Somalia's Chance for Peace*, Nairobi/Brussels, 9 December 2002, s. 8.

bliver tidligere begåede menneskerettighedskrænkelser og forbrydelser blot "fejlet ind under bordet."

På spørgsmålet om, hvorfor de somaliske krigsherrer har en så fremtrædende rolle i fredsforhandlingerne i Kenya, som tilfældet er, oplyste en fremtrædende kilde (der ønskede anonymitet, men som selv havde været til stede under dele af konferencen) i en international organisation i Nairobi, at man ikke ønskede at gentage fejltagelserne fra Arta-konferencen i Djibouti, hvor krigsherrerne ikke deltog. Derfor fik krigsherrerne fra begyndelsen en hovedrolle i IGADs konferenceplaner. Krigsherrernes styrkede position i den nuværende fredskonference har medført, at medlemmer af det civile samfund, som deltager i fredskonferencen, er blevet behandlet på en meget undertrykkende måde. Dette var ikke en del af den oprindelige plan, og kilden udtrykte håb om, at en ny konferenceledelse ("et nyt kenyansk diplomati")⁵⁵ eventuelt vil kunne ændre på dette forhold.

Ovennævnte kilde understregede, at repræsentanterne fra det civile samfund er blevet stadig mere marginaliserede under konferencen. De er således under et voldsomt pres, og de er udsat for trusler mod deres egne familier i Somalia af deltagende krigsherrer. Kilden udtrykte frygt for, at de somaliske minoritetsgruppers position, deres menneskerettighedssituation og deres mulighed for at opnå beskyttelse i Somalia vil blive forværret som følge af konferencen i Kenya og som følge af de konflikter i Somalia, der er fulgt i kølvandet på konferencen. Under konferencen har krigsherrerne kontinuerligt forsøgt at styrke deres militære og politiske positioner inde i Somalia.

⁵⁵ Der blev gennemført præsidentvalg i Kenya i slutningen af december 2002 og valget resulterede i et regeringsskifte.

3. Det somaliske klansystem og minoritetsgrupperne

UNCU/UN-OCHA afsluttede i juli 2002 en rapport om de internt fordrevnes forhold i Somalia.⁵⁶ Af denne rapport fremgår det, at det somaliske samfund er opdelt i et antal hovedklaner eller klanfamilier, som igen kan opdeles i adskillige sub- og subsubklaner. Hovedklanerne er Darod, Dir, Hawiye og Issaq, der samlet betegnes *Samale*, dertil kommer Digil og Merifle (Rahanweyn), der betegnes *Sab* (se note 7). Ud over hovedklanerne findes et antal befolkninger i Somalia, som falder uden for de nævnte hovedklaners slægtskabssystem. Disse betegnes som minoritetsbefolkninger.

Det er vigtigt at bemærke, at der af og til hersker uoverensstemmelse mellem de mange klanoversigter og beskrivelser, der findes om det somaliske klansystem. Dette kan naturligvis give anledning til en vis forvirring. Det er derfor ikke muligt entydigt, at sige hvilke subklaner, der hører under en bestemt klan. For eksempel vil nogle observatører betegne Shekhal som en Hawiye-subklan, mens andre vil henføre Shekhal til minoritetsgrupperne. Der er også eksempler på, at Tuni klassificeres som en Digil-klan, mens andre vil betegne denne befolkningsgruppe som en minoritetsklan, der hører under kollektivbetegnelsen Benadir. Endnu et eksempel på denne uklarhed er Eyle, som nogle betegner som en minoritetsgruppe mens andre vil klassificere Eyle som en klan under Digil-Merifle (Rahanweyn) klanerne.

Dette spørgsmål blev drøftet med Abdi Salah, som forklarede, at han alene ville betegne følgende 11 befolkningsgrupper som somaliske minoritetsgrupper:

- Bantu
- Benadiri
- Boni
- Galgala
- Eyle
- Bajuni
- Tumul
- Yibir
- Yahar (Midgan)
- Ashraf
- Gahayle

⁵⁶ UNCU/UN-OCHA, *Internally Displaced Persons Combined Report on Somalia*, July 2002, Nairobi.

Abdi Salah forklarede, at Tumal, Yibir og Yahar (Midgan) kollektivt benævnes Baidari. Gahayle er en befolkning i Sanaaq regionen i det nordvestlige Somalia, som traditionelt er medicinmænd og healere.

Ifølge Abdi Salah kan man groft definere minoritetsbefolkningerne i Somalia som værende de befolkninger, der ikke er en del af det somaliske klansystem. Til trods for at disse befolkninger af og til betegnes som "minoritetsklaner" er de ikke egentlige klaner, men befolkningsgrupper, der står uden for det somaliske klansystem. På grund af deres udelukkelse af klansystemet, deres etniske (ikke-somaliske) oprindelse, kulturelle særtræk og erhverv er alle medlemmer af minoritetsbefolkningerne udsatte for foragt og marginalisering blandt medlemmer af de såkaldte "noble clans". Abdi Salah forklarede, at ud over den sociale fornedrelse er alle medlemmer af minoritetsbefolkningerne tillige ofre for økonomisk og politisk marginalisering i Somalia.

Abdi Salah og en række andre kilder gjorde opmærksom på, at ikke alle minoritetsbefolkninger er i risiko for overgreb i Somalia. Såvel UNHCR, ICRC og OHCHR gjorde opmærksom på, at minoritetsbefolkninger, der er allierede eller tilknyttede en somalisk hovedklan, kan være i en situation, hvor de nyder en vis beskyttelse som følge af denne alliance. Hvorledes dette konkret kommer til udtryk, og hvorvidt der er tale om en holdbar situation, er det ikke muligt at sige noget om, medmindre man undersøger forholdene på stedet i Somalia.

Udlændingestyrelsens gennemførte i efteråret 2000 en fact-finding mission til Nairobi, Kenya med det formål at indhente oplysninger om en række minoritetsbefolkninger i Somalia. Ved denne lejlighed modtog delegationen en omfattende klanoversigt af UNHCR. Oversigten indeholdt også en oversigt over de somaliske minoritetsbefolkninger. Klanoversigten er medtaget i Udlændingestyrelsens rapport om minoritetsgrupper i Somalia fra december 2000.⁵⁷ Adspurgte om der findes en senere oversigt over de somaliske minoritetsbefolkninger fremlagde UNHCR en liste, der var identisk med listen fra 2000.

Denne liste omtaler følgende 15 minoritetsgrupper:

- Geboyo
- Yibro
- Yaharo
- Tomal
- Madhiban
- Hawrarsame
- Fiki Yakub
- Jaaji

⁵⁷ Danish Immigration Service, *Report on Minority Groups in Somalia, Joint British, Danish and Dutch fact-finding mission to Nairobi, Kenya, 17 to 24 September 2000*, Copenhagen, December 2000, s. 80-87.

- Lo'jir
- Waat
- Bajuni
- Mushunguli
- Sawahili
- Gabawayn
- Buunle

Abdi Salah forklarede at han fandt, at ovenstående liste rummer visse fejl, der kan give anledning til flere misforståelser. For det første er de syv førstnævnte grupper, ifølge ham, alle Midgan. Gruppen Jaaji er en Majerteen-klan (Darod). Lo'jir er ikke en minoritetsgruppe, men en erhvervsbetegnelse for kvæghyrder. Lo'jir findes spredt over hele Somalia og i alle klaner, og de er på ingen måde udsat for forfølgelse eller målrettede overgreb. Gruppen Waat findes ikke i Somalia, men i Etiopien. Mushunguli og Gabawayn er to af mange Bantu befolkninger. Sawahili kendte Abdi Salah ikke til, men han kunne forestille sig, at betegnelsen eventuelt kunne dække over en ikke nærmere bestemt Swahili-talende befolkning, for eksempel en Benadir befolkning.⁵⁸ Buunle-kendte Abdi Salah heller ikke, men muligvis er der tale om en befolkning i Etiopien. I øvrigt undrede Abdi Salah sig over, at Benadir ikke er nævnt i UNHCRs liste, men dette kunne skyldes, at de eventuelt er omfattet af betegnelsen Sawahili.

UNHCR forklarede delegationen, at hverken FN organisationerne eller mange somaliere selv vil være i stand til fuldstændigt at opregne alle minoritetsbefolkningerne og de mange undergrupper i Somalia. En forklaring herpå kan være, at der som nævnt kan være uoverensstemmelser mellem kilderne om hvilke befolkninger, der på et givet tidspunkt kan henregnes til en minoritetsbefolkning. Blandt andet kan en politisk svag somalisk klan af forskellige årsager pludselig befinde sig i en situation, der er fuldt ud sammenlignelig med de situationer de øvrige minoritetsbefolkninger befinder sig i. Delegationen valgte på denne baggrund blandt andet at afholde et møde med repræsentanter for Shekhal klanen, der af visse kilder vil blive betragtet som en Hawiye subklan, men andre vil oplyse, at Shekhal er en minoritetsbefolkning. Shekhal klanen er nærmere omtalt under afsnittet om politisk svage klaner (minoritetsklaner)

Som en følge af ovenstående oplysninger skal det understreges, at der i det følgende ikke altid vil være fuld overensstemmelse mellem kildernes oplysninger om klanernes og minoritetsgruppernes genealogiske position i det somaliske klanhierarki og deres sociale og politiske position i samfundet i øvrigt. Selv for den, som gennem en årrække har beskæftiget sig indgående med somaliske forhold og befolkningsgruppernes indbyrdes forhold, vil der være tvivl og uoverensstemmelser. Det er ikke muligt objektivt at indplacere samtlige befolkningsgrupper i Somalia i en entydig og gennemskuelig klanoversigt. Dette betyder også, at det ikke er muligt at fremlægge fuldstændigt entydige og til

⁵⁸ I den UNHCR oversigt som delegationen modtog i september 2000, staves Sawahili gruppen faktisk Swahili.

enhver tid gældende oplysninger om, hvilke befolkningsgrupper der objektivt set kan klassificeres som minoritetsbefolkninger i Somalia.

4. Personlig sikkerhed i det centrale og sydlige Somalia

UNCU/UN-OCHAs undersøgelse af de internt fordrevnes forhold i det centrale og sydlige Somalia⁵⁹ fandt sted i perioden 2001 – 2002 og blev foretaget på distriktsbasis i samtlige regioner med undtagelse af Benadir (Mogadishu) og Galgaduud regionerne. Som UNCU/UN-OCHAs konsulent forestod Yussuf Abdi Salah det seks måneder lange feltarbejde i det centrale og sydlige Somalia.

I det følgende gengives de dele af Abdi Salahs UNCU/UN-OCHA rapport, der omtaler de internt fordrevnes, minoritetsgruppernes og kvindernes personlige sikkerhed i de distrikter, der blev besøgt af Abdi Salah under hans mission. Abdi Salah opdaterede rapportens oplysninger og hans kommentarer er medtaget under de forskellige distriktsafsnit.

Det bemærkes, at til hvert regionalafsnit hører et kort over den omtalte region og til hvert distriktsafsnit hører et distriktskort med angivelse af mindre bebyggelser, byer og distrikts- og regionshovedstæder. Kortene er at finde bag i rapporten.

Det fremgår af Abdi Salahs UNCU/UN-OCHA rapport, at "the security of each Somalia individual or clan is mainly influenced by the position of the individual person or clan in the Somali's social structure. Those who have no clan lineage and particularly the minority groups are the most vulnerable ones".⁶⁰

Vedrørende minoritetsbefolkningernes forhold fremgår det af UNCU/UN-OCHA rapport, at "the minority groups are outside the Somali social lineage divisions, therefore, they have no clan protection. Lack of clan protection has made minority groups vulnerable to attacks by the various clan militias who are engaged in fighting for control of resources and territories."⁶¹

I samme rapport konkluderes det, at til trods for at de væbnede konflikter i Somalia har påvirket samtlige regioner i landet, er det det sydlige Somalias regioner, der er hårdest ramt. En hovedkonklusion i UNCU/UN-OCHA rapporten om de internt fordrevne er således, at flertallet af de fordrevne stammer fra det sydlige Somalia, og hovedårsagen til deres fordrivelse er væbnede konflikter ledsaget af vold, menneskerettighedskrænkelser og tørke. Internt fordrevne kvinder og børn er de absolut mest sårbare af alle.⁶²

Abdi Salah understregede, at hans rapport om de internt fordrevnes forhold i det sydlige og centrale Somalia også er dækkende for de somaliske minoritetsbefolkningers forhold. Han forklarede, at internt fordrevne i realiteten er en minoritet, når de er blevet fordrevet fra deres hjemegn og ikke har mulighed for at finde beskyttelse hos en anden klan.

⁵⁹ UNCU/UN-OCHA Somalia, *Situation of IDPs in Southern and Central Somalia, Annex to Internally Displaced Persons (IDP) Report*, Nairobi, December 2002.

⁶⁰ *ibid.*, s.2.

⁶¹ *ibid.*, s. 37.

⁶² *ibid.*, s. 37.

Dette forhold blev også understreget af Calum McLean, der forklarede, at de somaliske minoritetsbefolkningers forhold, hvad angår deres sårbarhed og deres menneskerettigheds- og sikkerhedssituation, i det store og hele er fuldt ud sammenlignelig med de internt fordrevnes forhold. De internt fordrevne er mennesker, der har forladt deres traditionelle hjemområder og deres traditionelle beskyttelsessystemer, og de opholder sig således i fremmede og fjendtlige områder.

McLean forklarede, at de somaliske minoritetsbefolkninger ofte befinder sig i en lignende situation som de internt fordrevne. Som minoritetsbefolkninger nyder de generelt set ikke nogen beskyttelse mod overgreb og menneskerettighedskrænkelser i øvrigt. McLean tilføjede, at et medlem af en minoritetsgruppe, som tillige er internt fordrevet altid vil være i alvorlige vanskeligheder i Somalia.

Det blev dog understreget af McLean, at det ville være en overdrivelse at hævde, at ethvert medlem af en minoritetsbefolkning er offer for menneskerettighedskrænkelser og fravær af sikkerhed. Nogle minoritetsbefolkninger kan således være fuldt integrerede i det lokalsamfund de opholder sig i. Det vil sige, at de kan være fuldt integrerede i den somaliske klan som de lever iblandt. Dette kan vise sig at være tilfældet for visse Bantu befolkninger, der lever i bestemte områder, for eksempel i Belet Weyne området i Hiran regionen.

Ifølge Abdi Salah tilhører de fleste internt fordrevne i Somalia landets minoritetsbefolkninger, og de fleste menneskerettighedskrænkelser er rettet mod medlemmer af disse minoritetsbefolkninger. Derfor udgør de også så stor en del af de internt fordrevne. Abdi Salah forklarede videre, at internt fordrevne tilhørende de dominerende klaner i Somalia (de såkaldte "*noble clans*") ofte vil være i stand til at rejse til et område, hvor dele af deres egen klan stadig findes. I det mindste vil de ofte kunne nyde godt af den beskyttelse, deres egen klans alliance med en anden klan kan yde i det område, de er flygtet til.

Abdi Salah vurderede, at de 11 somaliske minoritetsbefolkninger, som er blevet omtalt ovenfor tilsammen udgør omkring en tredjedel af Somalias samlede indbyggertal på cirka 7.000.000. Således vurderede han, at der lever godt 2.000.000 mennesker i Somalia, som kan betegnes som minoritetsbefolkninger.

Lower and Middle Juba regionerne

Kismayo

"Because of their position as minorities, the IDPs from the Bantu and Galgale suffer a wide range of human rights violations which include discrimination and economic exploitation by the Habr Gedir and Marehan militia who are now in control of the city. On the ground that they are affiliated with the Majerten, the Galgale suffered even more than the Bantu IDPs because they are considered as part of the enemy. As a consequence many Galgala were summarily executed during the conflicts between the Majerten and Habr Gedir, and between Majerten and Marehan in Kismayo. Because of fear of persecution, many Galgala IDPs fled Kismayo to Kenya, while others remained as IDPs."

"Rape against women and teenage girls are common and widespread in the IDP camps. It is used as a military strategy to terrorize and demoralize the enemy. The Galgala IDPs reported that gunmen raped most of their women and girls. One of the Galgala elders in Nuh Mohamud camp in Kismayo reported that gunmen raped about 20 Galgala women within two months in the year 2000. The

elders also reported that an 18 year old girl was abducted while she was in the bush to collect firewood. The girl was later freed after she was used as a sexual slave for three months.

The Bantu IDPs, being ethnically different from the rest, suffer discrimination and exclusion from all social and economic activities in the city. Some Bantu elders in the camps claimed that they were denied even access to relief food. They claim that during General Morgan's period, before aid agencies ceased their humanitarian assistance in Kismayo, relief food intended for them was diverted to other communities in Kismayo or elsewhere or to the markets for sale. They also claim that they are denied access to profitable work such as carpentry, driving etc.

Since they are also less dominant in Kismayo town, the Ajuran, Ormala, Tuni and Werdai are also treated as the Bantu and Galgale IDPs. They are discriminated, marginalized and persecuted. In April 2001, a young Werdaï IDP boy selling second hand cloths was stabbed to death by a Marehan man in a robber attack at the market. Not any form of legal action against this has been taken either by the Marehan elders or local authorities.⁶³

Abdi Salah tilføjede, at flertallet af Ajuran lever som landbrugere i Lower Shabelle regionen og i Lower og Middle Juba regionerne som agro-pastoralister. Hverken Ajuran eller Ormala er egentlige minoritetsbefolkninger, men behandles som sådan, da deres antal og politiske indflydelse er begrænset. De to vigtigste minoritetsbefolkninger i Kismayo distriktet er Bantu og-Galgala. Sidstnævnte stammer fra Mogadishu og Ardale i Lower Shabelle regionen, hvor de tidligere levede sammen med Abgal klanen.

Ifølge Abdi Salah er der ikke sket ændringer af sikkerhedsforholdene i Kismayo distriktet, siden han i 2001-2002 indsamlede oplysninger til den omtalte UNCU/UN-OCHA rapport. Kismayo er en krise-zone, hvor Barre Hirale, der tilhører Marehan subklanen Ali Dhere, kontrollerer byen. Der er tale om en alliance mellem Barre Hirale og Serar, der er leder af Habr Gedir subklanen Eyr. Tilsammen har de dannet Juba Valley Alliance (JVA). De to krigsherrer har delt magten mellem sig. Serar kontrollerer således det område i Middle Juba regionen, der ligger mellem byen Jilib og Bu'ale.

Sikkerhedssituationen i Kismayo er meget dårlig. Hver dag forekommer der overgreb og konflikter. Selv de to allierede, Barre Hirale og Serar, kommer af og til i væbnet konflikt med hinanden. Dertil kommer, at også andre klaner forsøger at blande sig i konflikterne, for eksempel opretter både Galje'el og Shekhal militser egne kontrolposter for at kunne opkræve "bompenge" af rejsende. Denne form for skatteopkrævning kan give anledning til mere omfattende væbnede konflikter. Sådanne konflikter varer i reglen to til tre dage.

Disse tilbagevendende konflikter begrænses dog af, at parterne mest af alt frygter, at general Morgan (som tidligere kontrollerede Kismayo) skal vende tilbage med sine Majerten miliser og forsøge at generobre byen. Morgan seneste forsøg på at erobre Kismayo var i 2001, hvor han fik støtte af dele af Rahanweyn Resistance Army (RRA).

⁶³ ibid, s. 2-3

De internt fordrevne i området er truet af disse konflikter, hvor vildfarne skud og granater driver dem midlertidigt bort fra deres lejre. Især Galgala er meget sårbare over for disse konflikter, idet de bliver identificeret som Majerten af Habr Gedir og Marehan militser.

Abdi Salah forklarede, at den internt fordrevne Bantu befolkning i Kismayo tilhører Wa Gosha befolkningen. Den stammer hovedsagelig fra Jilib området i Middle Juba regionen nord for Kismayo. Wa Gosha har vanskeligt ved at blive integreret i Kismayos øvrige befolkning på grund af deres May May (eller af-May) dialekt og deres etniske oprindelse. Wa Gosha betragtes som slaver og udnyttes som sådan af Majerten, Habr Gedir og Marehan. De udsættes for drab og mændene tvangsrekrutteres til disse klaners militser, mens deres kvinder er ofre for voldtægter. Wa Gosha er ikke omfattet af nogen social kontrakt i form af for eksempel *xeer* og modtager derfor ingen kompensation i tilfælde af voldtægt eller drab på deres medlemmer. Wa Gosha har ingen politiske, sociale eller økonomiske rettigheder og de lejre, de opholder sig i, kontrolleres af Habr Gedir, Majerten eller Marehan medlemmer, der optræder som lejrledere. Der er forbud mod, at Bantuerne forlader disse lejre for internt fordrevne og lejrlederne holder mandtal over beboerne i lejrene.

Abdi Salah forklarede endelig, at medlemmer af de dominerende klaner i Kismayo, det vil sige Majerten, Marehan og Habr Gedir, normalt ikke er i risiko for overgreb og drab i byen.

McLean oplyste, at en mission til Kismayo på vegne af OCHAs IDP Unit og Brookings Institute gennemførte en række interviews af internt fordrevne, inklusive internt fordrevne kvinder. Missionen fandt sted i begyndelsen af 2003. Interviewene bekræftede formodninger om, at uidentificerede, væbnede personer ("*gunmen*") fortsat krænker de internt fordrevnes menneskers rettigheder samt at deres sikkerhedssituation var alvorlig. Disse *gunmen* går uhindret ind i lejrene for de internt fordrevne og begår deres forbrydelser, herunder voldtægter og pengeafpresning. Ifølge McLean tyder denne og andre rapporter på, at der ligefrem er et mønster for disse menneskerettighedskrænkelser.

McLean oplyste videre, at han for nylig mødtes med lederne af JVA i Eldoret i Kenya. På dette møde indrømmede disse ledere, at der fandt menneskerettighedskrænkelser sted i lejrene for de internt fordrevne omkring Kismayo. McLean forklarede, at FN er i færd med at etablere et "Rule of Law Programme", som blandt andet inkluderer oprettelsen og uddannelsen af en politistyrke, der skal beskytte de internt fordrevne mod overgreb og menneskerettighedskrænkelser. Det er håbet, at dette i højere grad kan styrke retssikkerheden ("*rule of law*") i området.

Det blev endelig forklaret af McLean, at de internt fordrevne i Kismayo området er under konstant pres og selv om det er forbundet med store risici at forlade lejrene for de internt fordrevne er beboerne nødsaget til dette for at kunne overleve. De samler brænde i området og producerer trækul, der eksporteres til Golf-landene. Denne eksport er ulovlig og truer på længere sigt det naturlige miljø i hele Juba Valley området nord for Kismayo.

Bu'ale

"General insecurity conditions and sporadic fighting between the different clans in the district affect the personal security conditions of IDPs in Bu'ale town. Because of their lack of clan support, the Bantu and Werdai IDPs are the most vulnerable of all. A fighting between Werdai and Ogaden in Bilisa Yarey, near Jilib in December 2000 had spread out to Werdai IDPs causing serious security

threats that has led to further displacement of 20 Werdai families from Bu'ale to Jilib and Kismayo."

"Rape of IDP women (Bantu og Rahanweyn medlemmer) by gunmen (fra Ogaden klanen) is common in the IDP camps. More than 10 cases of rape against the IDP women have been reported since 1999. Attacks and theft of food and IDP properties are common. This can be attributed to the deteriorating economic conditions in the region. The IDPs complain that they are attacked and their little food looted and wage robbed by gunmen from Ogaden and Dabarre (en Digil klan)."⁶⁴

Abdi Salah forklarede, at ovenstående oplysninger stadig er gældende i dag. Han kunne tilføje Werdai er en Dir klan. Werdai befolkningen er agro-pastoralister og findes spredt i Middle og Lower Juba regionerne, hvor de lever sammen med Ogadeni i Jilib og Afmadow distrikterne. Werdai og Ogaden har en såkaldt *xeer* alliance, men dette hindrer dog ikke de to klaner i at komme i konflikter med hinanden vedrørende græsnings- og vandingsrettigheder. Disse konflikter er dog ikke konstante.

Endvidere kunne Abdi Salah oplyse, at Bu'ale by nu kontrolleres af Ogaden klanen Awlihan. I den senere tid er der blevet oprettet såkaldte ældrekomiteer bestående af ældrerepræsentanter for Ogaden og Dabarre i Bu'ale distriktet. Disse komiteer gør dog som regel intet for at behandle eventuelle klager over overgreb begået mod distriktets Bantu befolkning.

Jilib

"Personal security of IDPs in Jilib is at stake which reflect the bad general security conditions in the district. Rape and theft of food by the Marehan and Habr Gedir militias are the major security threats facing the IDPs (som især er Werdai). On the 15th of April 2001 five Marehan gunmen raped a young Werdai teenage girl as she was collecting firewood near the camp. Two days later, an Ormala (en Dir eller Darood klan) woman was raped at gunpoint by a Marehan gunman in her house. This clearly indicates the vulnerability of the IDP women to rape and other sexual abuses."

"Cases of theft and robbery against the IDPs are also common. More than 10 cases of robbery (begået af især Marehan) were reported since the beginning of 2001. Both the local authorities and warlords in Jilib have no power to stop these violations against the IDPs and other vulnerable groups."⁶⁵

Abdi Salah tilføjede, at det er JVA, der nu kontrollerer Jilib. Bantu grupper har etableret en væbnet forsvarsgruppe, der skal imødegå angreb af Ogaden, Habr Gedir, Galje'el, Marehan eller Shekhal banditter. Såfremt et Bantu medlem dræber en bandit tilhørende en af områdets dominerende klaner, for eksempel Ogaden, vil der normalt finde et alvorligt hævnangreb sted mod Bantu befolkningen. Dette er et generelt problem, ifølge Abdi Salah.

⁶⁴ ibid, s. 5

⁶⁵ ibid, s. 6-7

Sakow

"The personal security of IDPs in Sakow is not as bad as that of Kismayo and Jilib. However, there are complaints by the IDPs on frequent theft and robbery of their food and properties by gunmen from the local people. This is attributed to the severe economic conditions also facing the local people. No other cases of violence like rape and persecution against IDPs has been reported."⁶⁶

Abdi Salah forklarede, at de internt fordrevne i Sakow hovedsagelig er Rahanweyn, der har forladt deres hjemegn mere på grund af tørke end på grund af konflikter. Situationen er fortsat den samme som beskrevet og Abdi Salah havde ikke yderligere at tilføje.

Lower Shabelle regionen

Qoryoley

"Qoryoley is one of the main districts in the Lower Shabelle region. It is predominantly inhabited in the east and western sides of the river by Garre and Jido agro-pastoralists, and by Bantu small-scale farmers at the banks of the river. Like any other district in Somalia, Qoryoley has been severely affected by the armed conflict and its related causes, and most of its residents were subsequently displaced from their lands to IDP or refugee camps in Kenya and elsewhere. On the other side, Qoryoley has accommodated thousands of people displaced from other areas affected by armed conflicts or droughts and famine. However due to persistent insecurity, most of the IDPs abandoned the district and migrated to other places and mainly to the riverine areas where they can get safety and livelihoods."

"About 2700 IDPs are estimated to be presently living in Qoryoley and its surrounding areas. Most of them are Garre, Tuni, Bantu, Biyamal (ifølge Abdi Salah er Biyamal en Dir klan, der er allieret med Digil-Merifle (Rahanweyn) og som er beskyttet af denne klan), Rahanweyn and Galgale. The Garre and Jido IDPs were displaced from Alanfuto, Damanley, Jerow, and Abdi Ali villages in Kurtunwarey and Qoryoley districts by conflicts between Garre and Jido militias who fought over the control of these villages between 1998 and 2000. The Bantu and Biyamal were displaced mainly from Jilib and Jamame area in Lower and Middle Juba regions by conflicts between United Somali Congress (USC) led by general Aided and a coalition of Majerten, Marehan, Dhulbahante and Ogaden forces led by General Morgan. They fought over the control of territories and resources. Though the Bantu and Biyamal have not participated in the hostilities, because of their vulnerability, and most importantly for their resources, they became prime targets for attacks by the fighting clan militias. In Somalia, ethnicity and economic pursuit form the major components of the armed conflicts, with agriculture and livestock being the major targets."

"The Galgale IDPs were displaced from Mogadishu and Gedihir by the Abgal with whom they lived together. During the last days of his rule, Siad Barre armed Galgale militia against the Abgal. When Siad Barre was defeated in 1991, the Galgale faced brutal reprisal from the Abgal and were forced to abandon their lands. The Habr Gedir militias who were controlling Bay and Bakool regions from 1995-99 displaced the Rahanweyn mainly from Burhakaba and Baidoa. They were subjected to severe human rights violations that forced them to abandon their lands."

⁶⁶ *ibid.*, s. 8

"All IDPs have little prospects of returning to their original places, as conflicts and human rights violations still persist in some of these original places. For example, the Galgale IDPs have profound fear of persecution from the Abgal clan who is still in control of their territories. The Bantu lost all what they had during the conflict and they have little hope of getting back their ancestral lands. The Rahanweyn IDPs reported that the situation in their original homeland is not yet conducive for their return."

"The personal security of IDPs in Qoryoley is at stake and it is affected by the security condition of the district, which UN and other agencies have described as poor. The IDPs found themselves in situations where violence against the civilian population by armed men is pervasive and rampant. According to the IDPs, killings, rape, and extortion are some of the major security threats in the district and they are rampant in the villages of Gayawarow, Ayarto, Abdi Ali, and Afgoye Yare. The Habr Gedir militia set up roadblocks in these villages to charge local residents and also IDPs Somali shilling 500 every time they pass through the roadblocks. Similarly at water points Somali shilling 500 were charged everybody who wants to draw water from the river. Farmers are charged between So Sh. 100,000 – 500,000 for cultivating and irrigating their farms. The IDPs are the most vulnerable of all. Because they are poor, they can not afford to pay for extortion. As a consequence sometimes they are denied access to water or to pass through the roadblocks. This affects not only their economic livelihoods, but also their freedom of movements and their rights to survive."

"Robbery of food and properties, and rape are common in the district, and affect the personal security of every body, particularly the IDPs. It has been reported the IDPs were subject to attacks living in the villages of Gayawarow and Ayarto three times in 2001. As the camps are open camps and have no fences, nobody knows whether the robbers are from Habr Gedir militia or from other armed groups in the district. Rape is a security threat to every women in the district. IDP-women are the most vulnerable of all. Reports indicated that those who venture out of the villages to collect firewood are at high risk. In May 2001, two IDP-girls were reported to have been gang raped in the bush while they collect firewood for their survival. Apart from physical injuries and personal trauma, rape victims suffer social stigma within their communities. Rape in Somali tradition is considered as shame. Any girl who is raped is considered as unclean, and suffers abuses and social exclusion from their own communities".⁶⁷

Abdi Salah understregede, at situationen i hele Lower Shabelle regionen er kompleks og meget alvorlig. Der findes mange militsgrupper i området, ikke mindst i Qoryoley. Disse militser tilhører Galje'el, Garre og Jido klanerne (de to sidstnævnte er Digil klaner) og Habr Gedir klaner. De to Digil klaners militser kæmper ofte mod Habr Gedir militser. I forbindelse med disse konflikter er der blevet udlagt miner i området. Dette er også tilfældet andre steder i regionen. Abdi Salah tilføjede, at Galgala befolkningen ikke er i sikkerhed i noget Hawiye kontrolleret område.

Sablale

"Sablale is considered also as one of the crisis zones in southern Somalia. It has been devastated by clan conflicts and droughts that have caused the loss of many lives and properties, and displacement of many others from their lands".

⁶⁷ ibid, s. 9-10

"Because of their ethnic background, and most importantly for their resources, the Bantu became the most vulnerable and prime victims of violations. They have suffered discrimination, rape, murder and deprivation of their lands".

"Though the IDPs are not combatants, they are treated as enemies during conflicts. In Somalia clan militia do not fight decent wars, because reasons for fighting as understood by many may not be only political, but span a broad spectrum from competition for economic and natural resources to attempted genocide or even unrestrained lawlessness. The warring militia are not prepared to acknowledge any existing rule be a traditional or an international one. For example [Common] Article 3 of the 1948 Geneva Convention, [...] and the *Birimageydo*⁶⁸ customary law all protect non-combatants. However, they are less applicable in today's conflicts in Somalia. To the clan militia, it is not relevant, whether the people they harm are IDPs or not. Since they belong to the same groups as the enemy, they are seen to have no rights to exist. It has been reported that three Garre IDPs were killed by Habr Gedir militia in retaliation of a car ambush by Garre militia in Mudin Brava area in Sablale."

"Land mines is another serious security threat in the area. Though, no IDP has been reported killed or hurt by land mines, it has caused great security concern to many, particularly those who collect firewood or wild vegetables to supplement their ration. Digil militia placed land mines in the district, and probably by Garre and Tuni clans who armed themselves to prevent invasion of Habr Gedir militia. Two vehicles have so far been reported wrecked by land mines on the road between Maryan Gubay and Mudun Barave, killing at least 10 people on July 2001".

"Mysterious fire incidents and burning of IDPs houses has also been reported as grievous security concern to the IDPs. Over 200 IDP households were reported to have been burnt down between 1998 and 1999. Most of the fire victims fled to Imbresso Bassino and other safer places. Imbresso Bassino is a small village near Mudun Brava. Nobody knows whether the fire incidence is related to clan hostilities, or it is accidental. However, the two incidents of burning the IDPs households have caused a great suspicion that the fire might have some links with clan hostilities between the local communities."⁶⁹

Abdi Salah tilføjede, at Sablale distriktet er et traditionelt Tuni område. I distriktet findes Tuni befolkningen Tuni Tore, som Abdi Salah betegnede som en Bantu befolkning, der identificerer sig selv som Tuni. Disse kaldes Tuni Tore i Lower Shabelle regionen.

Abdi Salah forklarede, at situationen i Sablale distriktet er blevet yderligere forværret siden udgivelsen af UNCU/UN-OCHA rapporten. Denne forværring skyldes nye væbnede konflikter mellem Digil og Habr Gedir militser.

⁶⁸ Abdi Salah forklarede, at *Birimageydo* customary law er slags *xeer*-aftale, der omhandler regler for krigsførelse i Somalia. Aftalen eller reglerne har som formål at beskytte syv kategorier af civile. Ifølge Abdi Salah omfatter de syv kategorier: "children, notable elders, envoys, orators and poets, peacemakers and mediators, sheikhs and religious leaders and women".

⁶⁹ UNCU/UN-OCHA Somalia, *Situation of IDPs in Southern and Central Somalia, Annex to Internally Displaced Persons (IDP) Report*, Nairobi, December 2002, s. 11-12

Afgoye

"Though there is a profound hatred between the local residents (som Abdi Salah oplyste er Geledi, Hintire og Begeledi) and the Habr Gedir militia who occupied the district, no clan conflict has been reported yet as a major security threat to the local residents as well as to the IDPs. However discrimination and marginalisation of IDPs, particularly those from Bantu communities have been reported as the major security threats facing IDPs, compounding early injustice and discrimination against the Bantu. Over 99% of the Bantu live in absolute poverty and have no access to their basic needs. Periodic attacks and robbery of food has further deteriorated the situation of Bantu and their IDPs. In May 2001, bandits armed with heavy machineguns and technicals attacked the villages of Sabid and Anole to rob food and properties."

"The poor security condition in the district has caused serious effect on the security conditions of IDPs. It has been reported that bandits armed with knives, and some times with guns attack the IDPs to loot their food. According to an IDP elder, more than five times IDPs in Beled Amin and Bariire were attacked by gunmen believed to be Galjael and Habr Gedir in January 201."⁷⁰

Abdi Salah havde intet yderligere at tilføje ud over, at situationen i Afgoye fortsat er som beskrevet ovenfor.

Merka

"Merka has now been considered by aid agencies as a crisis zone. Violence and human rights violations from clan militia threaten the security conditions of both local residents and IDPs. Some of the most common security threats in the district include murder, rape, abduction, robbery and confiscation of lands and other properties."

IDPs particularly their women became the most vulnerable and prime target for attack and rape. Reports indicate those who venture out of the villages to collect firewood are at high risk of rape. It has been reported that militiamen raped five girls including teenage girls at the beginning of the year 2001. Due to lack of standard judiciary system, no action against rape cases is usually taken. The existing Islamic court in the district lacks resources and experienced judges to address rape problems. Some local elders reported that most of the judges do not know the legal procedures, which they follow when rape cases are reported. The existing customary laws are narrowly defined with respect to rape cases. Moreover lack of information about rape has complicated the situation."

"Robbery and theft cases are also frequent. IDPs from Audhegle indicated that more than 10 times they have been attacked during the year 2000. This indicates the high level of theft and robbery incidences in the district. During their action, the IDPs report that the bandits intimidate, and open fire."⁷¹

Abdi Salah forklarede, at Merka er en Biamal domineret by. Biamal Resistance Movement, der støttes af Shatiguduuds RRA, er i konflikt med Habr Gedir militser i området. Derfor er Biamal befolkningen ikke i sikkerhed i Merka og heller ikke i Baidoa, hvor RRA fraktioner kæmper mod

⁷⁰ ibid, s. 14

⁷¹ ibid, s. 15

hinanden. Abdi Salah kunne tilføje, at situationen i Merka distriktet stadig er den samme som beskrevet ovenfor.

En kilde i en international organisation med indgående kendskab til sikkerhedssituationen i Somalia oplyste i midten af januar 2003, at Merka netop nu er rolig. Der er ingen alvorlige sikkerhedsproblemer, men der blev begået to drab for et par uger siden. Bimal og Habr Gedir militser kæmper om kontrollen over Merka. Der findes imidlertid ingen person eller autoritet, der kontrollerer Merka, men der er oplysninger om, at der findes en lokal domstol (ikke en Sharia domstol) i Merka. Den Europæiske Union (EU) har presset på for at få en politisk og sikkerhedsmæssig afklaring i Merka, blandt andet med henblik på at få genåbnet landingsbanen ved byen, men der er endnu ikke sket noget synligt i sagen. World Food Programme (WFP) har lukket sit kontor i Merka.

Kurtunwarey

"The personal security of IDPs in Kurtunwarey is affected by the presence of large numbers of armed youths (Abdi Salah oplyste, at disse væbnede grupper er Habr Gedir, Jido, Garre og Galje'el) in the district. Rape, theft and robbery are some of the major security threats facing the IDPs. Though all IDP women are at risk, because of lack of clan protection, women from Bantu IDPs are the most vulnerable of all. The Bantu IDPs report that their women and teenage girls are at risk when they venture out of their camps to collect firewood or grass. Because of psychological trauma and social exclusion, many rape victims were reported to have found difficulty in integrating into their community. A number of rape victims were reported to have abandoned their families. The number of girls who abandoned their families after being raped is five girls of whom three are from the Bantu IDPs. Theft and robbery are also common. This is attributed to the poor socio-economic situation in the district. The IDPs report that these bandits armed with knives and swords break into their huts to rob food and properties. Most of these bandits are believed to be from the IDPs themselves."⁷²

Ifølge Abdi Salah er situationen i Kurtunwarey stadig den samme som beskrevet ovenfor, men han understregede, at det er meget vanskeligt at fremskaffe oplysninger om forholdene i dette distrikt.

Brava

"Brava is an old coastal town in Southern Somalia. It is predominantly inhabited by Brava community believed to be descendents of Arab immigrants from Yemen and settled in the coastal town of Brava some 200 years ago. There are also Tuni and Bantu who live in the neighbouring rural areas. Because of their vulnerability, and more important for their resources the Bravanese community became a target for both Darod and Hawiye militias. They suffered severe persecution that forced them to flee their houses and properties. The Brava community witnessed murder of their beloved ones, rape and abduction of their girls and women, obstruction of relief food intended for them and their children."

"Despite this precarious situation, large number of people displaced from elsewhere by conflicts, droughts and floods arrived in the district during the early stages of the armed conflict. However,

⁷² *ibid.*, s. 16

due to persistent insecurity, violence and lack of protection and assistance most of the IDPs abandoned Brava, and migrated to Sabalale and elsewhere."⁷³

En kilde i en international organisation i Nairobi med indgående kendskab til sikkerhedssituationen i Somalia oplyste, at det var uvist, hvem der kontrollerer Brava, men muligvis har JVA skaffet sig kontrol over Brava. Der findes ingen internationale NGO'er tilbage i Brava, men to italienske NGO'er er til stede i området.

Abdi Salah oplyste, at der ikke er sket forbedringer af sikkerhedssituationen i Brava siden han udarbejdede sin rapport.

Det skal bemærkes, at delegationen havde planer om at besøge Brava, men på grund af usikkerhed om, hvem der har kontrollen over byen og hvilke kontrolposter, man eventuelt må passere for at komme fra K50 landingsbanen nær Mogadishu til Brava, blev det planlagte besøg aflyst.

Middle Shabelle regionen

Jowhar

The security conditions of Jowhar has improved to some extent since the beginning of the year 2001, when Mohammed Dhere (an Abgal faction leader, who defected the Somalia National Assembly) returned to control of Jowhar town. However, there are still some reports indicating the vulnerability of the IDPs to attacks by Abgal gunmen. The reports show frequent incidences of theft and robbery against the IDPs. People armed with knives, swords and some times guns attack the IDPs huts at night to rob food and properties. The personal security of the IDPs has also been threatened by sporadic clashes between the various militia groups in the town. Crossfire endangers the lives of many innocent people who are not even part of the hostilities. At the beginning of September 2001, a male IDP was killed in crossfire from two militia groups from Abgal and Galjel who fought in Jowhar. Such incidences also occur in many other places for example Mogadishu."

"No cases of rape and other sexual abuses against IDP women were reported since 1999. This does not mean that the rapist have abstained from rape and other crimes. However information about rape is usually hidden."⁷⁴

Abdi Salah tilføjede, at Mohamed Dhere beskatter Bantu befolkningen. Såfremt en person ikke betaler skat, risikerer vedkommende at blive anholdt.

Balad

"A wide range of human rights violations against the Jarer (Bantu) and other vulnerable groups in Balad by the Abgal was reported three years ago. These violations include the 1998 attack on Jamea Misra village which had led to the death of more than 10 Bantu including children, destruction of food and properties worth hundreds of US dollars, rape and displacement of over 300 people from their houses to other areas like Mogadishu. These attacks and violations on the local inhabitants

⁷³ *ibid.*, s. 17

⁷⁴ *ibid.*, s. 18

have also endangered the security conditions of the IDPs, particularly the Jarer IDPs. Because of their ethnic background as Jarer, they suffered from the hostilities between the local people. Two IDPs from Balad became also the victims of Jamea Misra attack. Other security threats facing the IDPs include theft and robbery of their food and properties. No cases of rape against the IDPs have been reported yet."⁷⁵

Abdi Salah tilføjede, at Balad er domineret af Abgal subklanen Da'ud, som er krigsherren Musa Sude subklan. Musa Sude kontrollerer Balad. Der er ikke interne stridigheder mellem forskellige Abgal klaner i området.

Adale

Adale is one of the coastal towns in the Middle Shabelle region. It is predominantly inhabited by Abgal. There are nearly 2100 IDPs comprising mainly of Galgala and Jaji communities displaced from Gedihir and Mogadishu. The Galgala were displaced by the Abgal with whom they live together. During its last days, the Siad Barre regime armed the Galgala against the Abgal. When Siad Barre was defeated in 1991, the Galgala faced brutal reprisal from the Abgal, which have forced them to abandon their lands.

"The Jaji were displaced from Mogadishu by armed conflict. Though many Jaji identify themselves with the Majerten with whom they live in the coastal towns of north eastern Somalia, they are placed in the low part of the social class, and they are not considered as real Majerten."

"Despite facing this reprisal, the Galgala IDPs in Adale were granted asylum in the light of the Somali traditional law of war, literally know as *Birimageydo* which means those "spared from the spear". The customary law calls upon the protection of seven categories of the people from harm and degrading treatment even if they belong to the enemy. These categories are children, notable elders, envoys, orators and poets, peacemakers and mediators, sheikhs and religious leaders and women. Since the majority of the Galgala IDPs in Adale were children and women, they were considered as part of the above categories."

"Though the Galgala IDPs in Adale were granted asylum abroad, the call for protection of the Galgala IDPs by the *Birimageydo* customary law has not been respected in Adale. The Galgala IDPs suffer gross human rights violations and deprivation of many of their rights which include their rights to present their identity and cultural values, their rights to freedom of movements and association, and their rights to have properties. The Galgala IDPs complain that their traditional symbol on their animals for identification was erased by the Abgal, with an intention to appropriate the Galgala livestock. The Galgala IDPs also suffer discrimination. They allegedly claim that some members of the IDP community were denied to buy animals and houses in Adale. They were also denied integration into the main population."

These experiences have led the Galgala IDPs to develop severe emotional and psychological problems. They fear to come forward and report their conditions to the local management. The IDPs expressed their intention to leave Adale for other better places. They indicated that many of them have already abandoned the town."

⁷⁵ *ibid*, s. 19

"No cases of rape and other sexual abuses were reported. This does not mean that rape incidences have completely ceased in Adale."⁷⁶

Ifølge Abdi Salah er Adale et traditionelt religiøst område, som er domineret af Abgal klaner. Han tilføjede, at Jaji identificerer sig som en Majerteen klan, men i realiteten er de et Bantu folk. De internt fordrevne Jaji stammer fra Mogadishu, men de findes også i kystbyerne Eyl i Nugal regionen og i Bandar Beyla i Bari regionen. Begge regioner er i det nordøstlige Somalia (Puntland). Endelig oplyste Abdi Salah, at næsten hele Galgala befolkningen i Adale har forladt området for at blive internt fordrevne andre steder i Somalia. Der er dog ingen oplysninger om hvor i landet.

Mahaday

"Mahaday is now under the jurisdiction of Mohamed Dhere and his clan militiamen. Though some positive changes on the security conditions of Mahaday town was recorded since Mohammed Dhere took the control. There are still reports of frequent incidences of theft and robbery by Abgal and Galjel gunmen. An IDP elder reported that the properties of his family, including food and utensils were robbed by gunmen in December 2000. The elder also reported that the gunmen terrorize people by intimidation and beatings. He reported that some members of his family were beaten up during a raid. Rape and other sexual abuses against the IDP women have not been reported."⁷⁷

Abdi Salah tilføjede, at Mahaday er domineret af TNG's indenrigsministers klan, som er i konflikt med Mohamed Dhere. Disse konflikter blev indledt i 2002, og der finder fortsat væbnede kampe sted.

Hiran regionen

Beled Weyne

"The personal security conditions in Beled Weyne have improved since 1995 when Aideed's forces were removed from the region by allied militia established in the region. Nevertheless, there are still reports of sporadic clashes between the various clans in the region, particularly, the Hawadle and Galje'el, and Hawadle and Badiadde (en subklan af Hawiye klanen Gugundabe). At the time of this visit, in August 2001, there was tension between the Hawadle and the Galje'el in Belet Weyne town. The tension was reported to have originated from a killing of a Hawadle man by Galje'el gunmen. This has developed into a conflict, which has created an atmosphere of insecurity. Sporadic clashes between the various militia groups in the district is one of the major causes of security threat to the IDPs. During these clashes, the IDPs are at risk of being caught in cross fire. Unconfirmed reports from the IDPs indicate that two IDPs were killed in a crossfire from Hawadle and Galje'el militia who fought in Belet Weyne at the beginning of September 2001."

"Theft, robbery and rape are also some other major threats facing both local residents and the IDPs. Two cases of robbery and theft against the IDPs were reported between June 2001 and August

⁷⁶ *ibid.*, s. 20

⁷⁷ *ibid.*, s. 21

2001. Report on rape cases is very scarce. This cannot be interpreted that rape is not a part of the wide range of violations committed against the IDPs."

"Another fear of insecurity in the region arises from the large number of roadblocks established on the road between Beled Weyne and Jowhar by the various clan militias in the region. The road remains insecure with occasional banditry incidents. There are also fears from landmines put in the area by Aideed's forces. It has been reported that mines were suspected in the eastern side of Shabelle River close to the town of Beled Weyne, and on the road from Bulo-Burte to Mahas. It has been reported five men have died by landmines in 1997 when they were travelling from Beled Weyne to Ethiopia."⁷⁸

Abdi Salah tilføjede, at Bantu befolkningen i Belet Weyne ikke er specielt udsatte for overgreb eller målrettede forfølgelse. Belet Weyne er et af de sikreste steder i Somalia for Bantu befolkningen. Den vigtigste Bantu befolkning i Belet Weyne er Makane.

Bulo-Burte

"Ethnicity plays an important role on the personal security of IDPs in Bulo-Burte. Although, the security conditions of all IDPs in this district is at stake, those who belong to Jarer are more vulnerable than their Badi Adde counterparts. The latter group benefits from their clan relationship and other social contracts with the Badi Adde community in the district. These social contracts include the *diya*-paying system or blood money, which ensures the protection of members of the clan in case any threat from other sub clans. The Jarer IDPs are very poor and they do not have such a social contract that protects them. That said, the IDPs (both the Jarer and Badi Adde) face similar insecurities such as theft and robbery. The IDPs report that the bandits attack IDP dwellings, and rob food and other properties."⁷⁹

Abdi Salah tilføjede, at det er meget farligt at rejse mellem Belet Weyne og Bulo-Burte, hvor galje'el klanen har flere kontrolposter. Der er flere eksempler på, at personer er blevet dræbt på denne rute. Abdi Salah forklarede, at der også findes en Eyle befolkning i Bulo-Burte. Det er en minoritetsbefolkning, som betragtes som en Bantu eller Jarer befolkning. I øvrigt er situationen stadig den samme som beskrevet ovenfor.

Jalalaqsi

"The personal security condition of the IDPs in Jalalaqsi is poor. Crossfire from sporadic clan fighting endangers the lives of the civilian people and the IDPs as well. Crossfire from fighting between the Jarer and Badi Adde in February 2001 has led to the death of an IDP. Theft and robbery of food and properties are other security problems facing the IDPs in Jalalaqsi."⁸⁰

Abdi Salah tilføjede, at flertallet af Bantu befolkningen i Jalalaqsi er Eyle. De sporadiske kampe mellem klanmilitser i området skyldes især konflikter mellem Badiade klanen (en Hawiye klan) og

⁷⁸ *ibid*, s. 22-23

⁷⁹ *ibid*, s. 24

⁸⁰ *ibid*, s.25

selvforsvargrupper blandt Bantu befolkningen. Disse selvforsvarsgrupper betyder, at Bantu befolkningen (som altså hovedsagelig består af Eyle) til en vis grad er i stand til at beskytte sig selv. Abdi Salah forklarede, at Bantu således er i "relativ sikkerhed". I øvrigt er situationen den samme som beskrevet ovenfor.

Gedo regionen

Luuq

"The security condition in Luuq is poor. IDPs and other vulnerable groups face discrimination as one of the major security problems. reports indicate those IDP women, particularly those from the Rahanweyn are the most affected. They suffer discrimination based on their ethnicity and gender. Discrimination based on their ethnicity occurs in their relation to men and women from the Marehan and other clans. However discrimination based on their gender takes place in their relation to men from the Marehan as well as from men from their own Rahanweyn community. The problem is, any discrimination they suffer is explained as part of cultural and traditional believes in Somalia. In any case, because of their gender, the IDP women suffer lack of protection and also lack of access to land and resources."

"Added to the gender based discrimination, gender based violence, particularly rape is common and widespread. Women are attacked when they are out to collect firewood. Reports indicate that as many as 10 girls, most of them Rahanweyn were raped in the bush since the beginning of the year 2001. This indicates the serious security threat that rape has imposed on the IDP women. Not only men from the other clans rape IDP women, but they are also raped by men from their own communities. Cases of women raped by men from their own Rahanweyn community have been reported. This has been attributed to the social and economic problems faced by the IDPs. IDP men have no resources and god income to pay dowry as a fee for marriage. This was not a problem in Somalia before the civil war. The extended family or relatives were supporting young men in raising the dowry. However, now in a situation of displacement, it is difficult for an IDP man to do so. As a result, rape, elopement and the abduction became the alternative solution for young IDP men. Another type of gender violence that comes from the community is forced marriage. Women with no husband are usually vulnerable to discrimination and humiliation by men. To protect them, families force their girls to marry one from their relatives. This has also created other serious problems such as continued domestic violence."⁸¹

Abdi Salah tilføjede, at de væbnede kampe i Gedo skyldes interne stridigheder i Marehan klanen. Der drejer sig især om Marehan klanerne Rer Ahmed og Rer Hassan. Konflikterne finder især sted i Luuq og Belet Hawa. Der er ingen løsning i sigte på disse konflikter. Rer Hassan er allieret med SRRC og Rer Ahmed med TNG'en i Mogadishu. Ingen af parterne er dog i konflikt med Al-Itihad. Situationen er i øvrigt stor set den samme som beskrevet, men FN og ældrerådene forhandler om, hvorledes FN kan få adgang til regionen. Abdi Salah vurderede, at der ikke var nogen længerevarende eller bæredygtig løsning i sigte. Han tilføjede, at der er udlagt miner på vejen mellem Dolo og Luuq og på vejen mellem Belet Hawa og Luuq.

⁸¹ ibid, s. 26-27

Belet Hawa

"The personal security of IDPs in Belet Hawa has been affected by clan conflicts. Although, no IDP has been reported been killed or injured, many developed emotional trauma, which had led them to flee their camps in Belet Hawa to Luuq and elsewhere. Usually, in the Somalia, the lives of the civilian populations are in danger because they are caught into crossfire between the fighting armed groups."

"Rape is also one of the major security problems in the district. Those who live without husbands or male relatives are the most vulnerable. They are at high risk of being raped by militiamen and also by men from their own communities. Though information about rape is rarely available, reliable reports indicate that in every five IDP women in Belet Hawa and Mandera (Kenya) one was raped, some times in front of their parents or close relatives. Because of personal trauma and social stigma, most of the rape victims, particularly those raped in front of their relatives find it difficult to integrate into the society. They abandon their households and migrate to other unfamiliar camps."

"Theft and robbery of properties are also common in Belet Hawa. In most cases, bandits are armed with knives. Probably these bandits are from the IDPs themselves."⁸²

Abdi Salah oplyste, at situationen i Belet Hawa er uændret. Han karakteriserede klankonflikterne i Belet Hawa som "sporadiske kampe" mellem Marehan klanen Eli-Dhere og Midgan klanen Orasame, der betragtes som en Marehan klan. Orasame har er en velbevæbnet milits, men Abdi Salah betegnede gruppen som en minoritetsgruppe.

Bardere (Bardhere)

"The IDPs in Bardere live in a relative secure area, where clan conflict and the violence are less frequent, and causes no threats to the IDPs. However, few cases of theft of food and properties were reported. Some IDP elders indicated that bandits armed with knives, but sometimes with guns committed banditry. The bandits terrorize people when they carry out their offenses. Rape is less frequent in Bardere."⁸³

Abdi Salah tilføjede, at situationen i Bardere stort set er uændret. Der er dog sket en stigning i banditvirksomheden i området. Denne stigning skyldes det øgede antal internt fordrevne, der flygter fra konflikterne mellem Rahanweyn klanerne i Baidoa.

Bay regionen

Baidoa

"The security situation in Baidoa has considerably improved since 1999, when the Rahanweyn Resistance Army (RRA) took control of the region from the Habr Gedir militia. Since then no security threat against any particular IDP group in Baidoa has been reported. However, there are complaints about discrimination against the Eyle IDPs in Baidoa. As a member of marginalized groups, the Eyle IDPs claim that they suffer discrimination and marginalization. According to an

⁸² ibid, s. 28-29

⁸³ ibid, s. 30

Eyle IDP, because of their being Eyle, they suffer limited access to profitable jobs and adequate relief food and assistance. They also complain that they do not receive treatments equal to those given to other IDP communities in Baidoa. As a result of discrimination, the Eyle IDPs remain the most vulnerable and most disadvantaged groups in Bay region."⁸⁴

Abdi Salah tilføjede, at sikkerhedssituationen i Baidoa området er ændret radikalt siden juli 2002. Dette skyldes den fortsatte konflikt mellem fraktioner inden for RRA, hvor lederen af RRA kæmper mod sine to tidligere næstformænd. Situationen forværres til stadighed. Der er således rapporter om drab på civile fra blandt andet Digil klanerne Harin og Leysan. Personer fra disse klaner er mål for overgreb og drab fra begge RRA fraktioners side. Det er tidligere blevet oplyst, at der befandt sig omkring 5.000 internt fordrevne i Baidoa. Dette antal er formindsket som følge af kampene i området. De fleste af de 5.000 internt fordrevne er flygtet til andre mere sikre steder. Der er dog ingen sikre oplysninger om, hvor de fordrevne er flygtet hen.

Abdi Salah tilføjede, at Biamal befolkningen ikke er i sikkerhed i Baidoa, da Biamal Resistance Movement, der støttes af Shatigaduud, kæmper mod Habr Gedir militser i Merka.

Dr. Abdelmoula oplyste, at RRA's leder Shatigaduud måske ikke længere nyder Etiopiens fulde støtte, men at Etiopien nu støtter dennes to rivaler, der er næstformænd i RRA.

Situationen i Baidoa er under stadig forværring, ifølge Abdi Salah.

Dinsor

"Dinsor is relatively more secure than many other places in southern Somalia. No clan conflicts and hostilities have been reported to cause any threat to any group including IDPs. No rape, theft, robbery and other crimes against the IDPs have been reported yet."⁸⁵

Abdi Salah havde intet nyt at tilføje. Situationen er indtil videre uændret.

Burhakaba

"Personal security of IDPs in Burhakaba had been very poor before RRA took control of the region in 1998. The IDPs reported that they suffered severe human rights violations by the Habr Gedir militia. Among human rights violations, rape and abduction of girls were common and widespread. Reports indicate that the Habr Gedir militia raped almost all IDP girls during the first periods of their invasion to terrorize the people and force them to abandon their houses. Reports also indicate that as many as 10 girls were abducted and taken to Mogadishu and other unknown places. Since 1998 when the RRA took over the control of the area, no security problem against the IDPs has been reported."⁸⁶

Abdi Salah forklarede, at Burhakaba nu er blevet et konfliktområde, hvor Elay og Galje'el klaner kæmper mod hinanden. Området domineres af Elay og Eyle befolkningerne. Elay er allieret med

⁸⁴ ibid, s. 31

⁸⁵ ibid, s. 32

⁸⁶ ibid, s. 33

RRA formanden Shatigaduuds militser. Der har været sporadiske kampe mellem Shatigaduuds og Adan Maddes styrker. Det er særdeles farligt at rejse ad vejen mellem Mogadishu og Burhakaba på grund af banditvirksomheden i området. Abdi Salah understregede, at Eyle befolkningen aldrig har deltaget i de interne Rahanweyn konflikter, og de er derfor heller ikke udsatte for målrettet forfølgelse af nogen klan i Burhakaba.

Qansah-Dhere

Abdi Salah forklarede, at sikkerhedssituationen i Qansah-Dhere ikke er belyst i UNCU/UN-OCHAs rapport om de internt fordrevne. Dette skyldes især, at der kun er få internt fordrevne i distriktet. Således oplyses det i rapporten, at "Qansah-Dhere is predominantly inhabited by Gelidle, a Rahanweyn/Merifle subclan. There are controversy over the presence of IDPs living in Qansah-Dhere. There are over 230 IDPs of whom the majority are Rahanweyn displaced from Hawal Barbar and Shabelow areas in Qansah-Dhere district by drought and famine, claiming that they are IDPs. However it appears that these are seasonal immigrants who are in search of water and pasture".⁸⁷

Abdi Salah oplyste, at til trods for den igangværende konflikt i Bay regionen mellem forskellige Rahanweyn klaner er der ingen oplysninger om sikkerhedsproblemer i Qansah-Dhere. Han forklarede, at Qansah-Dhere ligger langt fra Baidoa-området, og det ikke er blevet berørt af Rahanweyn konflikterne.

Bakool regionen

Rabdhure

"Rabdhure is one of the most secure areas in the district. There are no conflicts and no other security problems that threaten the lives of the IDPs. No cases of rape, robbery and theft have been reported in the IDP camps in Rabdhure."⁸⁸

Abdi Salah tilføjede, at situationen er uændret.

Hudur

"Security conditions in the district has improved since 1998 when the Habr Gedir militia were removed from the region by RRA. Since then no security threats to any particular group has been recorded."⁸⁹

Abdi Salah tilføjede, at situationen er uændret.

⁸⁷ *ibid.*, s. 34

⁸⁸ *ibid.*, s. 35

⁸⁹ *ibid.*, s. 36

Wajid

"Like any other district in the region, the security in Wajid is relatively good. There is no security threat to any particular group including the returnees. No theft, robbery rape and other crimes against the returnees/IDPs were reported."⁹⁰

Abdi Salah tilføjede, at situationen er uændret.

Benadir regionen (Mogadishu)

Abdi Salah besøgte ikke Mogadishu under sin mission til det sydlige og centrale Somalia, men han kunne oplyse, at enhver person i Mogadishu er i risiko for at blive udsat for overgreb og alvorlige menneskerettighedskrænkelser. Sporadiske kampe mellem militser, overfald, voldtægter, bortførelser og kidnapninger hører til dagens orden, hvortil kommer en stadig stigende banditvirksomhed. Besøgende fra den somaliske diaspora og somaliske nødhjælpsmedarbejdere er i særlig høj grad ofre for kidnapninger og drab, idet de antages at være enten i besiddelse af økonomiske midler eller i det mindste vil være i stand til at fremskaffe midler fra slægtninge i udlandet.

Kampene mellem klanmilitser i Mogadishu er hovedsagelig koncentreret til kampe mellem Abgal subklaner, og føres af militser tilhørende henholdsvis Musa Sude "Yalahow" og Omar Mohamud Mohamed "Finish". De tilhører begge Abgal subklanen Da'ud. Musa Sude underskriver sig som Chairman of United Somali Congress/Somali Salvation Alliance/Somali Reconstruction and Rehabilitation Council (USC/SSA/SRRC) mens Omar "Finish" alene underskriver sig som Chairman of USC/SSA. Omar "Finish" var tidligere Musa Sudes næstformand, men de begyndte at kæmpe mod hinanden om kontrollen over Da'ud militserne i 2001. Ingen af dem støttes af overgangsregeringen (TNG) i Mogadishu. Abgal klanen er således dybt splittet og nogle af klanens subklaner støtter TNG'en, mens andre subklaner støtter Mohammed Dhere i Jowhar og endelig er der Da'ud subklanen, der selv er splittet i spørgsmålet om støtten til henholdsvis Musa Sude og Omar "Finish".

Der findes ingen administration eller domstol i Mogadishu, der på nogen måde er i stand til at yde beskyttelse af nogen person i byen eller blot forsøge at straffe forbrydere for deres handlinger. Der er fuldstændig straffrihed for de, som begår forbrydelse og overgreb. Der er ingen tegn på en forbedring af situationen, som blot er blevet stadig dårligere gennem det seneste år. Sikkerhedssituationen er nu så flydende, at ingen person i Mogadishu kan føle sig sikker mod overgreb. Der forekommer sporadiske kampe inde i selve byen og der skydes dagligt, især i Medina distriktet.

Der er en vis grad af bevægelsesfrihed i Mogadishu, men der er meget farligt at bevæge sig omkring i Medina distriktet. Abdi Salah forklarede, at generelt set bevæger folk sig omkring i Mogadishu, men de gør det kun for at kunne skaffe sig daglige livsfornødenheder. Mogadishu er en meget fattig by, hvor der opholder sig omkring 150.000 internt fordrevne ud af en befolkning på ca. 1.000.000. Samtlige klaner i Somalia findes repræsenteret i Mogadishu, men de internt fordrevne i byen består

⁹⁰ ibid, s. 37

hovedsagelig af Rahanweyn og Bantu flygtninge. På det seneste er der ankommet mange nye Rahanweyn flygtninge til Mogadishu. Disse er flygtet fra konflikterne i Bay og Bakool regionerne.

5. Udvalgte minoritetsgrupper og minoritetsklaner (politisk svage klaner)

Udvælgelsen af minoritetsbefolkningerne nedenfor er overvejende sket på basis af de henvendelser og spørgsmål som Dokumentationskontoret i den seneste tid har modtaget fra Udlændingestyrelsens sagsbehandlere. Den er ikke på nogen måde udtryk for, at disse befolkningsgruppers sikkerhedsmæssige eller menneskeretslige position er bedre eller værre end andre befolkningsgrupper, der ikke er medtaget i det følgende. Det er ikke lykkedes at få møder i stand med repræsentanter for alle de befolkningsgrupper, som delegationen oprindeligt havde planlagt at møde. Således blev der ikke afholdt møder med repræsentanter for Bajuni, Bandabow, Eyle og Galgala befolkningerne. Imidlertid indhentede delegationen visse oplysninger om Eyle og Galgala befolkningerne hos sekundære kilder. Det skal imidlertid bemærkes, at sikkerhedssituationen og menneskerettighedsforholdene for en række af de somaliske minoritetsbefolkninger i det store og hele er ensartede. Det vil sige, at medlemmer af disse befolkninger står over for de samme typer af overgreb og krænkelse. Det er som regel mere et spørgsmål om, hvor og hvornår disse krænkelse har fundet sted, snarere end et spørgsmål om hvem der er udsat og hvorfor.

Under missionen blev delegationen gjort opmærksom på, at der udover de somaliske minoritetsbefolkninger også findes et antal befolkninger, som kilderne betegnede som "minoritetsklaner" eller "politisk svage klaner". Det vil sige klaner, der til trods for, at de tilhører en af de somaliske hovedklaner, alligevel befinder sig i en situation, der kan sammenlignes med den, der er gældende for de egentlige minoritetsbefolkninger.

Vedrørende spørgsmålet om minoritetsklaner forklarede Dr. Abdelmoula, at der indenfor de somaliske hovedklaner, dvs. Dir, Darood, Hawiye og Digil og Merifle (Rahanweyn) findes et socialt hierarki. Dette betyder, at der i disse klanfamilier er klaner, som ikke nyder samme grad af beskyttelse som de øvrige klaner i klanfamilien. For eksempel findes der sub- eller sub-subklaner under Hawiye klanen Habr Gedir, der er politisk og socialt marginaliserede. Dr. Abdelmoula ville dog ikke betegne disse subklaner som egentlige minoritetsbefolkninger. Han forklarede, at også disse subklaner er omfattet af *diya*-systemet. De er etnisk set Habr Gedir og dermed også Hawiye klaner, og de vil således altid have en højere status end enhver af de somaliske minoritetsbefolkninger. Dette betyder også, at de generelt har bedre mulighed for at søge beskyttelse mod overgreb og forfølgelse end minoritetsbefolkningerne.

Abdi Salah forklarede, at medlemmer af såkaldt politisk svage klaner eller minoritetsklaner, kan være sårbare i visse situationer. Hvorvidt en klan kan betragtes som politisk svag og dermed sårbar, afhænger af en række konkrete forhold, herunder især hvilke alliancer en given klan måtte have med en mere dominerende og politisk stærk klan, samt hvor klanens medlemmer opholder sig i Somalia i forhold til klanens traditionelle hjemområde. For eksempel vil Abdi Salah ikke betegne Shekhal klanen som en minoritetsbefolkning i Somalia. Han forklarede, at Shekhal bør opfattes som en Hawiye subklan, men tilføjede at Shekhal er blevet fordrevet fra flere af sine traditionelle hjemområder til blandt andet Kismayo området, som i modsætning til tidligere nu er et fjendtligt område for Shekhal klanens medlemmer. Derfor befinder medlemmer af Shekhal klanen sig nu i en position, som kan sammenlignes med den som mange minoritetsbefolkninger befinder sig i.

Et andet forhold, som kan spille ind i spørgsmålet, om hvorvidt en person tilhører en politisk svag klan, er ægteskabsindgåelser. Ægteskabsindgåelser på tværs af klaner i Somalia kan skabe alliancer og dermed spille en afgørende rolle for beskyttelsen af den enkelte. Abdi Salah forklarede, at personer (uanset om der er tale om mænd eller kvinder), der gifter sig med en person fra en dominerende ("noble") klan som regel vil kunne forvente at opnå beskyttelse hos denne klan. Dette kan til dels forklare, hvorfor en del somaliere, under borgerkrigen og den almene usikkerhed i landet, indgår ægteskab med personer tilhørende en dominerende klan. Således er der Benadir familier, der gifter deres døtre bort til en Abgal eller en Habr Gedir med henblik på, at sikre Benadir familien beskyttelse hos Abgal eller Habr Gedir. Abdi Salah understregede, at af alle de somaliske minoritetsbefolkninger er det alene Benadir medlemmer, der kan gifte sig ind i en såkaldt "noble clan". Alle de øvrige minoritetsbefolkninger betragtes med foragt af medlemmer af "noble clans" og det er derfor sjældent, at der overhovedet forekommer ægteskabsindgåelser mellem medlemmer af disse to befolkningsgrupper.

Abdi Salah gjorde endvidere opmærksom på, at det forekommer at personer, der rent faktisk tilhører en somalisk minoritetsbefolkning præsenterer og identificerer sig som medlem af en "noble clan". Dette forklarede Abdi Salah med, at en sådan person dermed forsøger at opnå beskyttelse. Det er et forsøg på at skjule ens rette identitet, men Abdi Salah understregede, at dette ikke automatisk betyder, at en sådan person dermed er beskyttet mod eventuelle overgreb fra den klan, som vedkommende forsøger at identificere sig med.

I samme forbindelse henviste Abdi Salah, som et eksempel, til at Digil klanen ikke længere er velorganiseret politisk og socialt. Dette viser sig blandt andet ved, at Digil klanens ældre ofte har problemer med at tage holdbare fælles beslutninger. Således har Digil klanen vanskeligheder med at støtte Tuni klanen, som af og til betragtes som en del af Digil klanen.⁹¹ I det følgende vil en række minoritetsklaner og minoritetsgrupper blive gennemgået.

Bantu

Ifølge UNCU/UN-OCHA⁹² er Bantu befolkningerne overvejende småbønder og landarbejdere med mere. De kaldes også Jarer, hvilket betyder "kraftigt hår". Bantu lever langs Juba- og Shabelle-floderne og de kan opdeles i en række undergrupper, der har forskellig etnisk og geografisk oprindelse. For eksempel betegnes Bantu-befolkningerne Mzigua, Mzaramo, Magindo, Myao, Makua og Manyasa kollektivt som Wa Gosha, hvilket betyder skovfolket. De antages alle at være efterkommere af tanzanianske, mocambianske eller malawiske slaver, som blev bragt til Somalia i det 19. århundrede af arabiske slavehandlere. Wa Gosha lever som småbønder i det såkaldte Gosha-område i Lower og Middle Juba regionerne. Der findes en anden Bantu-befolkning, som inkluderer Shiidle, Shabelle, Makane og Kabole. Disse befolkninger menes at nedstamme fra tidlige somaliske landsbrugssamfund. De lever nu som småbønder i Hiran og Middle Shabelle regionerne. Endelig er der en tredje Bantu befolkning, som lever i Lower Shabelle regionen. Af beskyttelseshensyn har denne befolkning ladet sig integrere i den eksisterende somaliske befolkning i regionen. Denne Bantu befolkning inkluderer Jarer-Hintire, Jarer-Wacdan og Jarer-Biamal.

⁹¹ Tuni befolkningen findes nærmere omtalt nedenfor.

⁹² UNCU/UN-OCHA, *Internally Displaced Persons Combined Report on Somalia*, July 2002, Nairobi.

Med undtagelse af Mushunguli befolkningen, som har bevaret deres Mushunguli-sprog, taler alle andre Bantu befolkninger somalisk (eller en dialekt heraf) og er assimilerede i det lokale somaliske samfund. Imidlertid er de aldrig blevet anerkendt som rigtige somaliere. Et resultat af dette er, at de lider under en etnisk baseret diskrimination, som gør dem til en tjenende befolkningsgruppe ("servitude class"). De er marginaliserede og de er udelukket fra at deltage i administrative og uddannelsesmæssige aktiviteter. De får heller ikke del af den sociale og økonomiske udvikling, der i øvrigt måtte forekomme.⁹³

Bantu repræsentanterne Mohammed Osman Matan, fra Jilib, Middle Juba, Salad Mohammed Barow, fra Golweyn, Lower Shabelle og Mohamed Abdi Mamow, fra Lafegale, Lower Shabelle oplyste, at de fleste Bantu, som lever i det såkaldte Interriverine Area, langs Juba floden og i Lower Shabelle, taler Af May dialekten. De Bantu, som lever langs Shabelle floden, det vil sige fra Mogadishu og op til Belet Weyne som regel taler somalisk som den somaliske befolkning, de lever sammen med. Repræsentanterne tilføjede dog, at de sidstnævnte også kender til af-May dialekten.

Repræsentanterne forklarede, at de som befolkning i Somalia er marginaliserede. I modsætning til mange andre minoritetsgrupper har Bantu befolkningen aldrig haft en minister i Siad Barres regering. Under de nuværende fredsforhandlinger i Eldoret i Kenya er der flere Bantu grupper repræsenteret, men en del af dem samarbejder med for eksempel repræsentanter for Habr Gedir, Darod eller andre klaner. Således er der Bantu repræsentanter der er "købt" af majoritetsklaner, og de manipuleres til at stemme på konferencen til fordel for disse klaner.

Bantu befolkningen i Somalia er 100% afhængige af den sikkerhed, som somaliske klaner kan tilbyde dem. De lever så at sige på disse klaners nåde. Repræsentanterne forklarede, at såfremt de valgte at rejse tilbage til Somalia, ville de være fuldstændig afhængige af den velvilje, som den klan, der kontrollerer deres hjemområde, eventuelt vil vise dem. Der er stor risiko for, at en Bantu, der rejser tilbage til sit hjemsted fra udlandet, bliver kidnappet. I det øjeblik en Bantu er genkendt af en klanmilits eller andre, der er ude efter penge, vil vedkommende være i risiko for at blive kidnappet.

Repræsentanterne forklarede, at Bantuernes sikkerhedssituation er skrøbelig i Somalia, da de ikke er omfattet af *diya* systemet. Det er desuden uhyre sjældent, at der finder ægteskaber sted mellem Bantu medlemmer og medlemmer af de somaliske klaner. Skulle det ske, at en mandlig Bantu gifter sig med for eksempel en kvindelig Habr Gedir, vil denne kvinde blive ekskluderet af Habr Gedir klanen. Det er stort set udelukket, at en kvindelig Bantu nogensinde vil kunne gifte sig med en mand fra Habr Gedir eller nogen anden mand tilhørende en somalisk majoritetsklan. Bantu repræsentanterne understregede, at i modsætning til andre minoritetsbefolkninger såsom Benadir befolkningerne Rer Hamar og Baravani vil Bantu medlemmer ikke kunne gifte sig ind i somaliske klaner. Benadir har i flere tilfælde giftet deres døtre bort til medlemmer af somaliske klaner alene for at kunne opnå beskyttelse hos disse klaner. Denne mulighed har Bantu befolkningen ikke.

Dette betyder, at der stort set ikke findes Bantu samfund i Somalia, der er fuldt integrerede i en somalisk klan, og som derfor nyder beskyttelse hos en sådan klan. Det er således almindeligt, at somaliske klaners ældreråd ikke vil diskutere eventuelle erstatningsspørgsmål (*diya* kompensation)

⁹³ ibid.

direkte med Bantu repræsentanter. Bantuer må derfor ofte forsøge at alliere sig med en repræsentant fra en anden somalisk klan, som er på tællefod med den givne klan.

Bantu repræsentanterne oplyste, at der er Bantu befolkninger i Somalia, som har oprettet deres egne selvforsvarsgrupper. Dette er sket i blandt andet Jilib og i Jowhar. Repræsentanterne ville ikke betegne disse forsvarsgrupper som egentlige militser. Grupperne er militært svage og de kan alene forsvare bantuer mod almindelige banditoverfald, men ikke mod militære angreb af de klanbaserede militser. En uheldig bivirkning af disse selvforsvarsgruppers aktiviteter er dog, at Bantuers eventuelle drab på en bandit fra en somalisk klan kan medføre, at der opstår mere omfattende væbnede konflikter. Desuden er der risiko for, at der opstår væbnede kampe mellem Bantu og klanbaserede militser. Dette skete for eksempel i Jilib for godt to måneder siden, det vil sige i slutningen af 2002. Her havde en Bantu selvforsvarsgruppe dræbt en bandit fra Ogaden klanen og følgen af dette blev, at flere Bantu landsbyer blev nedbrændt og Bantuer fra omkring 60 landsbyer blev fordrevet.

De nævnte selvforsvarsgrupper samarbejder i visse områder og hjælper hinanden i forbindelse med konflikter. Grupperne benytter våben, som de køber hos medlemmer af de somaliske klaner. Bantu repræsentanterne erklærede, at der faktisk er sket forbedringer af deres sikkerhedssituation i enkelte distrikter og de havde håb om, at der ville ske forbedringer i andre. De fremhævede i den forbindelse forholdene i Hiran regionen. De understregede dog samtidig, at de ikke nyder nogen form for beskyttelse hos hverken Hawadle eller Galje'el klanerne i Hiran. De beskæftiges således stadig hårdt, men der er til gengæld kun få eksempler på, at deres landbrugsjord eller anden ejendom er taget fra dem.

Abdi Salah kunne bekræfte, at forholdene for Bantu befolkningen i Hiran regionen, det vil især sige i Belet Weyne området er bedre end i de fleste andre steder i de somaliske Bantu områder.

Bantu repræsentanter forklarede, at i de fleste områder i Somalia, hvor der lever Bantu befolkninger er disse udsatte for en lang række menneskerettighedskrænkelser og en meget alvorlig sikkerhedssituation. Krænkelserne omfatter blandt andet seksuelt misbrug, voldtægt, tvangsarbejde, bortførelse og økonomisk udnyttelse.

Der blev i den forbindelse peget på et forholdsvist nyt fænomen, hvor Bantu familier i Somalia lokkes til at lade deres unge døtre rejse til Kenya. Her ansættes de unge piger af velstående medlemmer af somaliske klaner som hushjælp. Ofte må disse piger dog arbejde helt uden løn. Dette betyder, at de arbejder gratis for at få deres "arbejdsgiver" til at betale for deres eventuelle hjemrejse til Somalia. Ofte udsættes disse piger for seksuelle overgreb af husets herre. Der er ligeledes almindeligt, at disse piger efter nogen tid efterlades af deres "arbejdsgiver", og derfor ender en del af dem som gadebørn i Kenya.

Bantu befolkningen har ingen rettigheder i Somalia og blot det at kræve betaling for sit arbejde for en somalier kan skabe en meget alvorlig situation for et Bantu medlem. Repræsentanterne kunne således oplyse, at for et par måneder siden blev et Bantu medlem dræbt i Mogadishu, da han krævede at få betalt for sit arbejde for en somalier.

Bantu ejendom bliver plyndret af somaliske klanmedlemmer, militser og banditter. Ved kontrolposter afkræves Bantu medlemmer – i modsætning til mange medlemmer af de somaliske klaner – betaling for at kunne passere disse poster. Også når de skal hente vand i floden afkræves

Bantu medlemmer betaling for vandet. Det sidstnævnte fænomen er almindeligt i Lower Shabelle, men ikke andre steder.

På denne måde, forklarede Bantu repræsentanterne, har Bantu befolkningerne ingen kontrol over deres eget liv og de lever stort set på de somaliske klaners nåde. De oplyste, at der muligvis lever op mod to millioner Bantuer i Somalia. Cirka 20.000 af disse lever som flygtninge i Kenya og endnu er der ikke sket genbosætning af Bantuer til andre afrikanske lande.

Benadir

Ifølge UNCU/UN-OCHA⁹⁴ er Benadir befolkningerne efterkommere af tidlige indvandrere, der bosatte sig langs kysten i det sydlige Somalia. De stammer muligvis fra Yemen og det fjerne østen. Benadir befolkningen inkluderer Hamari [Rer Hamar] fra de gamle Hamar Weyne og Shangani distrikter i Mogadishu samt Baravani og Bajuni. Sidstnævnte er etnisk beslægtede med andre Swahili samfund langs den afrikanske østkyst, blandt andet i Mombasa og på Zanzibar.

Det skal understreges, at betegnelsen Benadir er ikke udtryk for en veldefineret sociologisk realitet. Benadir betegnelsen blev først mere udbredt som følge af borgerkrigen, da indbyggere fra det centrale og sydlige Somalias kystbyer begyndte at flygte i stort antal til Kenya. Her blev de samlet under fællesbetegnelsen Benadir. En betegnelse, som disse forskellige folkeslag fra Somalias kyster siden har anvendt over for fremmede. Se i øvrigt Udlændingestyrelsens rapport fra 2000 om minoritetsgrupper i Somalia.⁹⁵

I det følgende vil der være en nærmere omtale af Benadir befolkningerne Rer Hamar, Arab, Pakistani og Baravani. Vi har her valgt også at inkludere Tuni og Asharaf under Benadir. Imidlertid kunne man have valgt at inkludere de to befolkninger under minoritetsklaner, idet dele af dem er tilknyttet andre somaliske klaner.

Rer Hamar

Delegationen afholdt møde med to Rer Hamar repræsentanter, der begge opholder sig som flygtninge i Nairobi. Den ene var Amin Mohamed Hussen fra Hamar Weyne i Mogadishu og den anden, Dr. Imam Hussen Abdalla var tidligere ansat i Siad Barre styrets Ministry of Planning og uddannet som økonom ved Padova universitetet i Italien. Dr. Hussen Abdalla stammer fra Mogadishu bydelen Lido.

Dr. Hussen Abdalla oplyste, at han flygtede fra Mogadishu i begyndelsen af borgerkrigen. Han har været medlem af bevægelsen United Somali Congress (USC), som er en Hawiye-baseret politisk militsbevægelse, der stod bag indtagelsen af Mogadishu i 1991. Han forklarede, at han i sin tid blev medlem af USC for at opnå beskyttelse mod Hawiye-militsernes overgreb i Mogadishu, hvor Rer Hamar og andre minoritetsbefolkninger blev udsat for alvorlige overgreb af disse militser.

⁹⁴ *ibid*

⁹⁵ Danish Immigration Service, *Report on minority groups in Somalia, Joint British, Danish and Dutch fact-finding mission to Nairobi, Kenya, 17 to 24 September 2000*, Copenhagen December 2000, s. 44.

Indtil november 2002 var Dr. Hussen Abdalla en af deltagerne ved fredskonferencen i Eldoret, men han forlod konferencen, da det blev klart for ham, at Rer Hamar-befolkningen kun ville blive tildelt fem delegater i forhandlingerne. Dette til trods for, at Rer Hamar er en stor befolkningsgruppe i Mogadishu. Ved det seneste demokratiske parlamentsvalg i Somalia, som fandt sted i 1968 fik Rer Hamar partiet Somali African National Union (SANU) stemmer nok til at sikre sig den ene af to pladser reserveret for Benadir-regionen i parlamentet. Dette illustrerer ifølge Dr. Hussen Abdalla, hvor betydelig en befolkningsgruppe Rer Hamar var i Somalia og i Benadir regionen i særdeleshed før borgerkrigen nåede til Mogadishu.

Dr. Hussen Abdalla forklarede, at en største befolkningsgruppe i Mogadishu er Hawiye, dernæst kommer Rer Hamar og den tredjestørste befolkning i byen er Digil-Merifle (Rahanweyn). Han oplyste, at Benadir befolkningen før borgerkrigen i Somalia udgjorde omkring en million af landets syv millioner indbyggere.

Abdi Salah var dog ikke helt enig i, at Benadir befolkningen kunne være så stor, som Dr. Hussen Abdalla oplyste, men gjorde dog opmærksom på, at det naturligvis er meget vanskeligt at oplyse om forskellige befolkningsgrupper størrelse i Somalia. Der har ikke været gennemført folketællinger af de forskellige befolkningers størrelse i Somalia siden 1969. Denne folketælling blev i øvrigt aldrig offentliggjort, idet den daværende præsident Siad Barre satte en stopper for dette. Abdi Salah vurderede, at Benadir befolkningen udgør mellem 100.000 og 200.000 personer. Han tilføjede dog, at næsten alle Benadir medlemmer har forladt Mogadishu, og der er ingen troværdige oplysninger om, hvor mange Benadir der stadig befinder sig i byen.

Dr. Hussen Abdalla forklarede, at Rer Hamar er Mogadishus oprindelige indbyggere. Rer Hamar befolkningen opdeles i en række undergrupper, og Hussen Abdalla oplyste, at disse grupper er:

- Shanshiya (Kom oprindeligt fra Syrien og udgør i dag majoriteten af Rer Hamar befolkningen i Mogadishu)
- Bandabow (Var oprindeligt var et nomadisk folkeslag, der kom til Benadir området for mange hundrede år siden. Bandabow blev optaget i Rer Hamar og er nu den næststørste gruppe i Rer Hamar befolkningen)
- Moorsho, også kaldet Iskaashato (var ligesom Bandabow oprindeligt nomader, men er for længst optaget i Rer Hamar)
- Dhabaweine (Som består af to undergruppe kaldet Xawaille og Nurasata)
- Amude
- Asharaf
- Hatim (Oprindeligt fra Brava)

Dr. Hussen Abdalla tilføjede, at de tre sidstnævnte Rer Hamar befolkninger i Mogadishu er mindre befolkningsgrupper.

Vedrørende menneskerettigheds- og sikkerhedsforholdene for Benadir befolkningerne i Mogadishu og i Somalia i øvrigt kunne Dr. Hussen Abdalla oplyse, at tvangsægteskaber, voldtægter, drab og kidnapninger fortsat finder sted mod medlemmer af Benadir befolkningerne. Benadir medlemmer

"regnes for intet" i Mogadishu og de må alle holde "lav profil". De fleste Banadir kvinder forlader kun deres hjem i nødstilfælde eller kommer overhovedet aldrig "uden for en dør". Især kan de, som Dr. Hussen Abdalla betegnede som "smukke unge piger", ikke forlade hjemmet uden risiko for at blive voldtaget. Han forklarede, at de "smukke unge piger" må enten tage konsekvenserne eller blive hjemme for altid".

Dr. Hussen Abdalla pegede på et andet fænomen, som han betegnede som "alment forekommende". Det drejer sig om, at mange Rer Hamer må acceptere, at deres døtre tvangsgiftes med medlemmer af Hawiye klanerne. Således er der mange Rer Hamer familier, der må finde sig i, at skulle dele deres hus med et Hawiye medlem, der har giftet sig med familien datter. Dr. Hussen Abdalla betegnede disse Hawiye ægtemænd som "bosser", idet han forklarede, at det er disse "bosser", der har den afgørende magt i en sådan Rer Hamar familie. Dette fænomen forekommer endnu i dag og Dr. Hussen Abdallas egen datter er således blevet "gift" med et Hawiye medlem. Parret lever nu i hans tidligere hjem i Mogadishu.

Et andet forhold, der er nært forbundet med tvangsgæteskaberne er ejendomsspørgsmålet. Dr. Hussen Abdalla forklarede, at det er et alvorligt problem, at omkring halvdelen af alle Rer Hamar befolkningens boliger er "solgt" under tvang og trusler til medlemmer af Hawiye klaner eller andre somaliske klaner til meget lave priser. Dette har medvirket til, at mange Rer Hamer har forladt Mogadishu. Dr. Hussen Abdallas egen søn blev i øvrigt kidnappet for seks-syv år siden og familien måtte betale 1,5 millioner So.sh. i løsesum. Sønnen opholder sig nu i Minnesota, USA.

Arab og Pakistani

Ud over de ovennævnte Benadir befolkninger pegede Dr. Hussen Abdalla på et par mindre befolkninggrupper i Mogadishu, som også bør henregnes til Benadir befolkningen. Disse befolkninger er Arab og Pakistani:

Arab

Arab er en befolkningsgruppe, der oprindeligt stammer fra Yemen, men som ankom til Mogadishu for mellem 50 og 60 år siden. De fleste beskæftiger sig som lærere og handelsfolk. Det er en politisk uafhængig befolkninggruppe, som tidligere havde sit eget politiske parti kaldet Arab Community. Der er dog tale om en meget lille befolkningsgruppe, men Dr. Hussen Abdalla kunne dog ikke oplyse noget om gruppens størrelse. Arab levede tidligere ude i "bushen" i blandt andet Kismayo og Bardera områderne.

I dag holder Arab befolkningen i Somalia "lav profil". Ganske få Arab medlemmer opholder sig stadig i Mogadishu, men de holder sig normalt skjult for omverdenen. Der er Arab kvinder, der stort set aldrig forlader deres bolig af frygt for, at blive voldtaget af somaliske klanmedlemmer.

Pakistani

Pakistani befolkningen adskiller sig på flere måder fra alle andre somaliere, som de heller ikke gifter sig med. De er forretningsfolk, men har deres eget sprog og deres egen religion (de er Shia muslimer) og de har deres egne skoler. Pakistani har levet i Mogadishu i cirka 150 år. Der lever også mindre grupper af Pakistani i Merka, Brava og Kismayo.

Dr. Hussien Adballa oplyste, at der kun findes et par Pakistani familier tilbage i Mogadishu. Resten af Pakistani befolkningen er for længst flygtet til Mombasa i Kenya, mens andre er flygtet til Italien, hvor de nu opholder sig under betegnelsen Rer Hamar.

Baravani og Tuni

Der blev afholdt et møde med tre repræsentanter for henholdsvis Baravani og Tuni befolkningen. De tre repræsentanter var Omar Ali Shegow (Tuni), Jeilani Sharif Mowlana (Baravani) og Omar Jeilani Sheekh (Tuni). De oplyste samstemmende, at Tuni og Baravani, der lever i byen Brava deler samme kultur og sprog. Begge minoritetsgrupper er en del af Benadir befolkningen. Ud over de urbane Tuni og Baravani findes en rural Tuni befolkning, som taler et andet sprog end den urbane Tuni befolkning og som også har deres egen kultur. Desuden er der en mindre Baravani befolkning, som også lever af landbrug.

De Tuni, som lever på landet taler et eget sprog kaldet "Tuni sproget" (*Tuni language*). Tuni i Brava taler et sprog de kalder *Chilakata*, mens Baravani kalder deres sprog *Chimini*. Repræsentanterne oplyste, at de Tuni, som lever på landet ikke kan tale eller forstå *Chimini*, men de Tuni og Baravani, som lever i byen forstår derimod Tuni landmændenes sprog. De tilføjede, at der findes et mindre antal Tuni og Baravani, der lever på landet og alligevel kan tale *Chimini* eller *Chilakata*. Begge Tuni befolkninger som nært beslægtede, og det er almindeligt at Baravani og Tuni indgår ægteskab.

Somaliere tilhørende de somaliske klaner kan hverken forstå eller tale *Chimini* eller *Chilakata*, men repræsentanterne vurderede dog, at der befinder sig omkring 20 somaliere i Brava, som vil være i stand til at tale disse sprog flydende.

Tuni og Baravani er skræddere, fiskere og som nævnt landbrugere. Der boede op mod 20.000 indbyggere i Brava før krigen. Op mod 15.000 af disse er flygtet til Kenya og Etiopien, og de var alle Baravani eller Tuni. Før krigen var næsten alle indbyggere i Brava enten Tuni eller Baravani, og nu er der kun omkring 5.000 af de oprindelige indbyggere tilbage i Brava. Under krigen er omkring 10.000 andre Tuni og Baravani flygtet til Brava, hvor de opholder sig som internt fordrevne. Det vil sige, at der i dag findes ca. 15.000 indbyggere i Brava, hvoraf langt størstedelen er Tuni og Baravani. Af disse udgør Tuni majoriteten, da det især var denne befolkningsgruppe, der flygtede fra landområderne til Brava.

Abdi Salah tilføjede, at han besøgte Brava i juni 2002 i forbindelse med en konsulentopgave for OCHA, hvor han fandt det meget vanskeligt at skelne mellem hvem, der opholdt sig i byen som internt fordrevet og hvem, der var oprindelig indbygger.

Vedrørende menneskerettigheds- og sikkerhedsforholdene for Bravenese og Tuni oplyste de tre repræsentanter, at de 15.000 Baravani og Tuni i Brava lever under meget vanskelige forhold. Habr Gedir militserne kontrollerer Brava i forståelse med overgangsregeringen (TNG) i Mogadishu. På spørgsmålet om, hvorvidt man kan holde TNG'en ansvarlig for Habr Gedir militsernes overgreb i Brava svarede repræsentanterne, at TNG'en ikke har nogen form for kontrol over Habr Gedir militserne i Brava. Disse militser består af medlemmer af Habr Gedir subklanerne Sa'ad, Saleban, Eyr og Sarur. Repræsentanterne var ikke vidende om, hvem der i virkeligheden kontrollerer disse militser.

Det blev forklaret, at Habr Gedir militserne ulovligt fratager Tuni befolkningen dens husdyr og landbrugsjord. Fiskerne i Brava oplever, at deres fangster tages fra dem, når de kommer i land. Kun en meget lille del af fangsten overlades til fiskerne selv. Deres fiskerbåde er for længst blevet frataget dem og de er nu i Habr Gedir klanens hænder. Habr Gedir fisker dog ikke selv, men lader Baravani fiskere udføre arbejdet for sig.

Ingen Baravani eller Tuni har mulighed for at udføre et økonomisk erhverv, det være sig fiskeri, landbrug eller andet, uden tilladelse af Habr Gedir militserne. Dette forhold udtrykker sig i form af "beskyttelsesydelse" som Tuni og Baravani må betale til Habr Gedir. Repræsentanterne betegnede Tuni og Baravani befolkningernes forhold som "slaveri".

Repræsentanterne forklarede videre, at unge Tuni og Baravai piger føres bort med magt af Habr Gedir. Forældrene til børnene kan intet stille op mod dette og typisk tvinges forældre til unge Baravani- eller Tuni-piger til at acceptere, at deres døtre giftes med Habr Gedir-mænd. Dette finder fortsat sted i dag.

Et andet fænomen, der rammer Tuni og Baravani befolkningen i Brava er kidnapninger. I størst risiko for at blive kidnappet af Habr Gedir er de Tuni og Baravani medlemmer, der har slægtninge i udlandet. Det at have en slægtning i udlandet, der eventuelt kan sende penge hjem, indebærer, at Habr Gedir ser en mulighed for at afkræve familien en større løsesum.

Voldtægter, kidnapninger og drab finder fortsat sted og Tuni og Baravani er ofre for disse overgreb. Selv mindre konflikter mellem Tuni eller Baravani på den ene side og medlemmer af de somaliske klaner på den anden kan ende med drab. Tuni og Baravani udsættes for økonomisk afpresning og deres bevægelsesfrihed er stærkt begrænset. Repræsentanterne understregede, at de aldrig vil vende tilbage til Somalia. Heller ikke hvis der skulle komme en ny national regering i landet. De vil have meget vanskeligt ved at tro, at en ny regering vil være i stand til at varetage deres befolkningers sikkerhedsproblemer og beskyttelsesbehov i øvrigt.

Vedrørende spørgsmålet om Tuni befolkningens tilknytning til Digil og Merifle (Rahanwen) klanerne oplyste repræsentanterne, at der findes Tuni medlemmer, der vil hævde, at de er Digil. Dette skyldes, at de faktisk lever i samme område som Digil klanen. Disse Tuni er agerbrugere og i tørkeperioder bevæger disse Tuni sig ofte ind i Digil klanens hjemområde for at kunne græsse sine husdyr. Traditionelt blev Tuni på denne måde "adopteret" af Digil klanen og der eksisterede faktisk en *xeer* aftale mellem denne del af Tuni og Digil. Denne *xeer* aftale eksisterer dog ikke længere. Dette skyldes borgerkrigen og dens følger for sociale sammenhænge i Somalia, hvorunder sociale kontrakter såsom *xeer* blev undermineret. Derfor nyder Tuni ikke længere nogen form for beskyttelse hos Digil eller nogen anden somalisk klan. Imidlertid kan man godt hævde, at Tuni er tilknyttet Digil klanen og Digil medlemmer vil ofte hævde, at den agrare del af Tuni befolkningen tilhører Digil klanen og er en del af denne klans sociale system. Repræsentanterne understregede dog, at der alene er tale om en politisk forbindelse, som på ingen måde yder Tuni medlemmerne nogen form for beskyttelse.

Det blev tilføjet, at et alvorligt politisk problem for Tuni i dag er, at der ikke er nogen fremtrædende Tuni personlighed, som kan repræsentere og forsvare Tuni befolkningens interesser under fredsforhandlingerne i Eldoret. Derfor manipuleres der med Tuni befolkningens interesser på fredskonferencen.

Asharaf

Delegationen afholdt et møde med Sayid Hassan Sheriff, der er flygtede fra Somalia til Kenya i 1991. Hassan Sheriff er Asharaf Sarman fra Baidoa, Bay regionen, men er født i Bardera, Gedo regionen. Hassan Sheriff forklarede, at Asharaf befolkningen som udgangspunkt kan opdeles i to grupper:

- Hassan
- Hussein

Hertil kommer et antal undergrupper. Hassan Sheriff understregede, at der ikke er nogen nævneværdig kulturel forskel på de forskellige Asharaf grupper. Han tilføjede dog, at såfremt et medlem af Asharaf oplyser at være Benadir, kan det skyldes, at vedkommendes slægtninge og personen selv stammer fra Benadir området, det vil sige kyststrækningen fra Mogadishu og ned til Brava. Disse Benadir Asharaf stammer altid fra Hussein gruppen. En Sarman Asharaf stammer altid fra Hassan gruppen. Et Asharaf medlem giftede sig aldrig tidligere med andre somaliere, men dette kan i sjældne tilfælde forekomme i dag. Asharaf har ikke et eget sprog eller en egen dialekt. De taler den dialekt, som tales på den egn, de lever i.

Tuni og Baravani repræsentanterne (se ovenfor) oplyste, at Benadir befolkningen Asharaf benævnes Sharif i Brava. De tilføjede, at Asharaf befolkningerne i henholdsvis Brava og Mogadishu er den samme befolkning. Hvad angår Asharaf befolkningerne i Bardera i Gedo regionen og i Bay og Bakool regionerne oplyste repræsentanterne, at disse befolkninger benævnes Asharaf Sarman. De to Asharaf befolkninger er ikke etnisk forskellige, men de har ingen nære sociale bånd mellem sig. Asharaf Sarman befolkningen i Gedo, Bay og Bakool regionerne er delvist integreret i Rahanweyn klanerne.

Hassan Sheriff forklarede, at tidligere, det vil sige før borgerkrigen, herskede der almen respekt om Asharaf, men de etniske spændinger og forvandlingen af de sociale relationer mellem befolkningsgrupperne samt tilstedeværelsen af banditter og militser har ændret på dette forhold. Der er dog stadig mange somaliere, der fortsat respekter Asharaf.

Som et eksempel på, at der stadig findes en vis respekt for Asharaf befolkningen henviste Hassan Sheriff til den nuværende konflikt i Baidoa (hvor han i øvrigt selv kommer fra). Asharaf repræsentanter fra Mogadishu rejste i efteråret 2002 til Baidoa og anmodede de stridende RRA militser om at forlade byen, hvilket de faktisk gjorde. Dette holdt dog kun i cirka tre måneder, hvor en RRA milits generobrede Baidoa. Ikke desto mindre illustrerer denne episode den respekt, som Asharaf stadig nyder, især i forbindelse med Asharafs rolle og evne som fredsmæglere. Traditionelt har Asharaf spillet en fremtrædende rolle i mæglingsbestrebelse mellem stridende klaner overalt i Somalia og denne rolle er stadig intakt mange steder i landet. Hassan Sheriff var selv fredsmægler i Baidoa indtil for godt en måned siden (det vil sige indtil midten af december 2002).

Hassan Sheriff forklarede, at den interne konflikt i RRA i Bay og Bakool regionerne skyldes uoverensstemmelser om fordelingen af skattemidler. Det er derfor en politisk fejl fra RRAs side, at man ikke fra begyndelsen af magtovertagelsen i 1999 udviklede lokalrådene og dermed den lokale administration i Bay og Bakool. Konflikterne i Baidoa og andre steder i Bay og Bakool regionerne har siden juli måned 2002 kostet mange mennesker livet. Hassan Sheriff oplyste, at i sidste uge (det vil sige i begyndelsen af januar 2003) blev yderlige ni personer dræbt som følge af konflikten.

Som den eneste klan i Somalia modtager Asharaf ikke blodkompensation (*diya*). Dette skyldes at Asharaf anses for at have en meget nær og direkte tilknytning til Profeten Mohammed. Hassan Sheriff forklarede, at Asharaf i princippet ingen fjender har i Somalia, men den udbredte banditvirksomhed udsætter Asharaf for – i lighed med alle andre – overfald og andre overgreb.

Der er endvidere eksempler på, at Asharaf er blevet afkrævet meget store beløb af Habr Gedir medlemmer, der hævder at være ejere af gravpladser i Mogadishu, for at kunne få tilladelse til at benytte disse gravpladser. Generelt er Asharaf dog ikke udsatte for samme grad af overgreb såsom voldtægter, drab og andre alvorlige krænkelser som mange andre minoritetsgrupper er det i Somalia.

Hassan Sheriff vurderede imidlertid, at omkring halvdelen af alle Asharaf har forladt Somalia som følge af borgerkrigen og dens følger.

Yahar (Midgan), Tumul og Yibir

Abdi Salah forklarede, at Yahar (Midgan), Tumul og Yibir befolkningerne kollektivt går under betegnelsen *Baidari*.

Yahar (Midgan) befolkningen har forskellige betegnelser i Somalia. Det er alene i det centrale og nordøstlige Somalia, at *Yahar* eller *Midgan* betegnelsen er almindeligt anvendt. I Hargeisa i Nordvestsomaliland kaldes Midgan (Yahar) for *Gaboye*. I Belet Weyne, Jowhar og Mogadishu kaldes Midgan (Yahar) for *Boon* og i Gedo regionen kaldes de for *Ilkayar*. Tumul befolkningen er kendt for at være smede, mens Yibir befolkningen betegnes som digtere.

Begedi (Bagadi)

Ifølge Abdi Salah er Begedi en minoritetsbefolkning af ret begrænset størrelse. Muligvis var der før borgerkrigen op mod 10.000 Begedi-medlemmer i Somalia. Abdi Salah vurderede, at der nu højst er halvdelen af dem tilbage i landet. Begedi er agerbrugere og flertallet af dem lever i Jamale, Berisi og Afgoye områderne. Endelig findes der en mindre Begedi befolkning i Merka området.

Begedi fra Jamale, Berisi og Afgoye områderne er tilknyttet minoritetsbefolkningen Arab, som lever i Mogadishu mens den Begedi befolkning, der lever i Merka området, er tilknyttet Digil klanen.

Det fremgår af en klanoversigt i UNCU/UN-OCHA-rapporten vedrørende internt fordrevne i Somalia, at Begedi befolkningen er en Digil klan. Dr. Hussien Abdalla, der selv er Rer Hamar fra Mogadishu oplyste, at Begedi medlemmer ofte identificerer sig med Digil klanen.

Abdi Salah oplyste, at Habr Gedir klanen og dens militser under borgerkrigen eksproprierede Begedi befolkningens landbrugsjord. Herefter blev Begedi tvunget til at samarbejde med Habr Gedir. Nogle Begedi er småhandlende, som lever af at sælge klæder og fødevarer, mens andre lever som småbønder.

Begedi befolkningens sikkerhedssituation er bestemt af Habr Gedir klanen Eyr, som også er TNG-"præsident" Abdiqassim Salad Hassan's sub-klan. Abdi Salah forklarede, at unge Begedi piger er udsatte for at måtte indgå tvangsægteskaber med medlemmer af Habr Gedir. Dette finder sted med henblik på, at deres familier kan opnå en form for "beskyttelse" hos Habr Gedir klanen.

Delegationen afholdt et møde med en kvindelig og en mandlig repræsentant for Begedi befolkningen. Begge tilhører en prominent Begedi-familie fra Awdhegle i Lower Shabelle regionen, men flygtede til Kenya i henholdsvis 1999 og 2000, hvor de nu opholder sig som flygtninge. De to repræsentanter var Faduma Ahmed Nor Begedi og Mukhtar Mayo'w Abdille. De forklarede, at det er meget vanskeligt at sige noget om, hvor mange Begedi-medlemmer der findes i Somalia i dag. Mange er flygtet ud af landet og Faduma Ahmed Nor Begedi oplyste, at der nu kun er to medlemmer af hendes familie tilbage i Awdhegle. Der opholder sig ikke ret mange Begedi som flygtninge i Kenya. Der er dog nogle Begedi i Mombasa og i Nairobi. De fleste Begedi flygtede til de arabiske lande, herunder til Yemen. Faduma tilføjede, at Begedi findes spredt som flygtninge i mange lande og mange har mistet kontakten til deres slægtninge. Faduma Ahmed Nor Begedi ved end ikke, hvor hendes broder befinder sig. Nogle Begedi er internt fordrevne og befinder sig i lejre i for eksempel Baidoa eller Bossasso, hvor de dog ikke nyder nogen form for beskyttelse fra andre klaners side.

De to repræsentanter oplyste, at byerne/områderne Awdhegle, Mubarah, Dar es Salaam/Danyerey, Malable, Barire og Afgoye i Lower Shabelle regionen er Begedi-befolkningens traditionelle hjemområde. Begedi er traditionelt agro-pastoralister og småhandlende. De lever i mindre grupper, som ikke i dag er tilknyttet nogen klan, men er ofre for andre klaners stridigheder for at opnå kontrol over Lower Shabelle- og Mogadishu-området. Begedi er traditionelt tilknyttet Digil klanen Shanta Aleemo. Digil-klanen består af i alt syv sub-klaner: Shanta Aleemo, Geledi, Bejedi, Tuni, Garse, Jido og Dabare. Denne tilknytning er grunden til, at Begedi i princippet har kunnet bevæge sig relativt frit omkring i Bay og Bakool regionerne, hvor Digil-Merifle klanerne er dominerende. I praksis er dette dog ikke længere tilfældet.

Til trods for at Begedi er en Digil klan, er der sproglige forskelle mellem de to klaner. Begedi, Geledi og Shanta Aleemo taler en egen dialekt af May-sproget. Desuden er nogle Begedi lyshudede ("light-skinned"), men andre er mørkhudede ("dark-skinned"). Der er dog intet socialt hierarki mellem disse to grupper og det er almindelig med ægteskaber mellem "light-skinned" og "dark-skinned". Begedi opdeles i to undergrupper kaldet Habsame og Hamale, hvortil kommer en række sub-klaner.

Det blev understreget på det kraftigste af begge Begedi-repræsentanter, at Begedi ikke længere nyder beskyttelse hos Digil klanerne i Bay og Bakool. Det blev forklaret, at der er to grunde til dette:

- Under de nuværende sikkerhedsforhold er der stor afstand fra Begedi befolkningernes hjemegne i Lower Shabelle til eventuelt sikre områder i Bay og Bakool.
- For det andet får Begedi som regel at vide af deres Digil-allierede, at de selv bør gribe til våben for at forsvare sig mod Hawiye klanernes forfølgelse og overgreb.

Repræsentanterne tilføjede, at Begedi klanerne ikke er omfattet af blodkompensationssystemet (*diya*) i Somalia, og klanen har aldrig modtaget blodkompensation. Et drab på et Begedi medlem medfører således ikke nogen form for kompensation. Klanen kan højst forvente at modtage en undskyldning for et drab på et af dens medlemmer. I dag findes der ikke længere noget socialt system, der sikrer en kompensation for svagere klaner. Selv klaner, der tidligere var sikret kompensation, kan ikke længere regne med dette. De sociale sammenhænge i det somaliske

samfund er i opløsning og sociale kontrakter, herunder det såkaldte *xeer*-system, der skal sikre sociale alliancer mellem klaner, herunder græsningsrettigheder, er ofte illusoriske for de svage klaner. Begedi er således hverken omfattet af *diya*- eller *xeer*-systemet, men traditionelt havde Begedi og Digil en *xeer*-aftale, der gav de to klaner ret til at benytte sig hinandens græsningsområder, og som også omfattede en fælles forsvarsaftale. Aftalen fungerer dog ikke længere, da ingen af klanerne har kapacitet til at forsvare sig mod Hawiye klanernes angreb.

Som et eksempel på, hvorledes Begedi ensidigt er tvunget til at erlægge kompensation, men ikke har mulighed for at modtage en sådan, forklarede de to Begedi-repræsentanter, at hvis et Begedi medlem for eksempel dræber en bandit, der tilhører en dominerende klan, bliver Begedi tvunget til at betale en uforholdsmæssig høj kompensation. I 1997 dræbte et Begedi medlem således en bandit i Mubarak. Denne bandit tilhørte Hawiye klanen Duduble og Begedi måtte betale 50.000.000 Somali shilling. Begedi fik ingen støtte fra andre klaner til at fremskaffe dette meget store beløb. Beløbet var langt over den sum på 10.000.000 Somali shilling, der normalt betales i kompensation for en sådan handling. Duduble klanen ville simpelthen ikke acceptere, at der var tale om en bandit. Tidligere, dvs. før borgerkrigen, vil ældre-repræsentanterne (som regel to personer) forhandle sig frem til en passende kompensation, men nu er det sådan, at de som kontrollerer et givet område, alene bestemmer, hvad der skal betales i kompensation.

De to repræsentanter oplyste videre, at Begedi-befolkningens ejendom i Mogadishu tidligere i borgerkrigen blev konfiskeret af Hawiye militser. Begedi måtte derfor flygte til Lower Shabelle. Imidlertid fortsatte disse militserklaner deres hærgen og de overtog også Begedi befolkningens ejendom i denne region. Denne form for konfiskation fortsætter endnu i dag. Habr Gedir militserne benytter således Begedi medlemmer som tvungen arbejdskraft på Begedi befolkningens tidligere jorder. De to repræsentanter beskrev dette arbejde som "slaveri", da disse landarbejdere næsten intet modtager for deres arbejde.

Mayo'w Abdille forklarede, at han havde en værktøjsbutik i Mogadishu, som blev plyndret af Hawiye militser. I dag er mange Begedi medlemmer meget fattige og mange får kun et enkelt måltid mad om dagen.

De to Begedi-repræsentanter understregede, at Begedi-befolkningen er ofre for en lang række menneskerettighedskrænkelser i Somalia. Deres landbrugsjord og anden ejendom bliver som nævnt konfiskeret af Hawiye militser. Begedi befolkningens adgang til deres tidligere jord er meget begrænset, og de lider under begrænset bevægelsesfrihed, selv i deres eget hjemområde. Den dårlige sikkerhedssituation i Lower Shabelle begrænser yderligere bevægelsesfriheden. Begedi er en ubevæbnet befolkningsgruppe, som ikke nyder nogen form for beskyttelse hos andre klaner.

Hawiye militser har oprette en række kontrolposter i området, og det sker, at Begedi medlemmer må aflevere deres klæder (især hvis disse er i god stand) og andre værdigenstande ved disse kontrolposter. Dette finder sted endnu i dag. Således fortalte Mayo'w Abdille, at to af hans nevøer (hvoraf den ene var ni år gammel) for fire måneder siden blev dræbt ved en sådan Hawiye kontrolpost mellem Afgoye og Awdheghe. Den ældste var handelsmand og var derfor i besiddelse af lidt penge, men han nægtede at give pengene til militsen og de blev begge skudt og dræbt af Hawiye militsen, som derefter røvede deres ejendele. Mayo'w Abdille tilføjede, at drabsmændene ikke er blevet retsforfulgt, da der ikke er nogen til at straffe sådanne forbrydelser i Somalia.

Faduma Ahmed Nor Begedi forklarede, at hun flygtede fra Somalia i April 1999, da Abgal og Murosade militser uden varsel angreb hendes hus og værksted i Awdhegle. Militserne bestod af 10 meget unge somaliere, hvoraf nogle var naboer til Faduma. De dræbte hendes broder og plyndrede alt af værdi i huset. I dag lever nogle af disse militser stadig i Fadumas hus, og det er ikke muligt at kræve ejendommen tilbage. Det blev understreget, at sådanne overgreb mod Begedi stadig finder sted.

Begedi befolkningen lever i et særdeles fjendtligt område og Faduma Ahmed Nor Begedi forklarede, at Begedi-kvinder, der vil hente vand i floden, tvinges til først at hente vand op af floden til Hawiye medlemmer, førend de får lov til at fylde en lille krukke med vand til sig selv. Mange Begedi-kvinder er stærkt traumatiserede af den ydmygelse, de udsættes for, og den totale undertrykkelse, som Hawiye militserne står bag. Mange tør derfor end ikke forlade deres huse. Det blev atter understreget af Faduma Ahmed Nor Begedi, at dette er forholdene for Begedi endnu i dag.

Faduma Ahmed Nor Begedi forklarede, at hun flygtede fra Somalia sammen med hendes ni-årige søn, men hendes forældre blev tilbage i landet. Såfremt hun ønsker at rejse tilbage eller blot besøge familien, ville hun blive kidnappet og familien afkrævet en større løsesum. Dette beløb ville være på mindst 5.000 US \$. Der er to grunde til, at løsesummen vil være så høj. For det første er Fadumas familie kendt for at være forholdsvis velstående, og for det andet vil det forhold, at hun kommer udefra og er på besøg, gøre hende og hendes familie særligt udsat for pengeafpresning.

Eyle

Ifølge UNCU/UN-OCHA's rapport om internt fordrevne i Somalia⁹⁶ er Eyle befolkningens oprindelse kontroversiel. Nogle knytter Eyles oprindelse sammen med Bantu befolkningens, mens andre knytter Eyle til Rahanweyn og andre somaliske befolkninger. Eyle er et jæger-samlerfolk, der hovedsageligt lever i Bay, Lower og Middle Shabelle samt Hiran regionerne.

Abdi Salah oplyste, at Eyle befolkningen i Baidoa ikke er udsat for målrettede overgreb af nogen Rahanweyn klan, men de lider dog under diskrimination og foragt baseret på deres etniske tilhørsforhold og deres beskæftigelse som jæger-samlere. Til trods for dette betragtes Eyle som en Digil-Merifle (Rahanweyn) subklan i Baidoa. I modsætning hertil betragtes Eyle som en Bantu befolkning i Jowhar og Bullo Burti. Eyle befolkningen i Jowhar og Bullo Burti vil ofte benævne sig selv som "Jarar", det vil sige Bantu.

Galgala (Galgala)

Delegationen forsøgte at arrangere et møde med repræsentanter for Galgala klanen, men forgæves. Galgala klanens ældrepræsentanter var ikke tilstede i Nairobi og derfor kunne mødet ikke finde sted.

Abdi Salah kunne dog oplyste, at klannavnet Galgala er et nyt navn, som først fik mere almen anvendelse i forbindelse med borgerkrigen i Somalia. Før krigen blev Galgala anset som en Abgal klan, hvis dialekt de også taler, men Galgala havde dog sit eget brandmærke på klanens husdyr. Da

⁹⁶ UNCU/UN-OCHA, *Internally Displaced Persons Combined Report on Somalia*, July 2002, Nairobi.

krigen kom til det sydlige Somalia blev Galgala angrebet af Abgal, idet Galgala havde støttet tidligere præsident Siad Barre, som Hawiye klanerne herunder Abgal, nu kæmpede imod. Mange Galgala blev fordrevet og flygtede til Kismayo, hvor de søgte beskyttelse hos Majerten klanen. Derfor identificeres Galgala i Kismayo med Majerten af såvel Habr Gedir og Marehan. De mandlige medlemmer af Galgala blev beskyldt for at være en del af general Morgans Majerten militser, og de blev udsat for tortur og drab af Habr Gedir og Marehan militser. De fleste Galgala mænd fra Kismayo er derfor flygtet videre til Kenya, men har efterladt mange af deres kvinder i Kismayo. I dag er flertallet af de tilbageværende Galgala medlemmer i Kismayo derfor kvinder. Abdi Salah forklarede, der er langt til fods fra Kismayo til Kenya, samt at området mellem Kismayo og Kenya er farligt og vanskeligt at færdes i, og derfor kunne Galgala familierne ikke flygte sammen til Kenya. Dette område er tillige hærget af Ogaden banditter, der endog opererer et godt stykke ind i Kenya. De tilbageblevne Galgala kvinder (samt øvrige Galgala) i Kismayo lever under meget vanskelige forhold. Kvinderne udsættes for voldtægter og bortførelser. Indtil begyndelsen af 2001, da general Morgan stadig havde kontrollen over Kismayo, nød Galgala en vis beskyttelse hos Majerten militserne i Kismayo og blev til en vis grad regnet for at være en Majerten klan.

Abdi Salah understregede, at ingen Galgala kan være i sikkerhed i et Hawiye kontrolleret område i Somalia.

Shekhal

Delegationen konsulterede to repræsentanter for Shekhal-klanen; der opholdt sig som flygtninge i Nairobi. Den ene af disse, Ali Abdullahi Abdi Samad, der er Shekhal fra Baidoa, Bay regionen forklarede, at Shekhal-klanens medlemmer er spredt ud over hele Somalia. Klanen har ikke et eget sprog eller en egen dialekt. Shekhal-medlemmer taler det sprog, der tales, der hvor de lever. De besidder ikke særlige kulturelle eller andre træk, der på nogen måde adskiller dem fra andre somaliere. Shekhal var traditionelt en "præste-klan". Klanens mandlige medlemmer er eller var respekterede religiøse personer, der også taler arabisk. Disse omrejsende religiøse mænd blev modtaget med respekt af deres værter (på samme måde som Asharaf-medlemmer) og de modtog gaver i form af specielle delikatesser såsom kaffe og olie m.m. Endnu i dag er der enkelte Shekhal-medlemmer, der udfylder denne rolle, som omrejsende religiøse mænd. Tidligere ville Shekhal-drenge ofte følge disse omrejsende mænd, og på denne måde blive oplært i de ældres funktioner. Abdi Samad tilføjede, at Asharaf-kvinder traditionelt nød stor respekt blandt kvinder fra de øvrige somaliske klaner.

Shekhal-klanen er også omtalt i Udlændingestyrelsens *Report on Minority Groups in Somalia*⁹⁷. Af denne rapport fremgår det blandt andet, at den hollandske ambassade i Nairobi i 1999 havde oplyst, at Shekhal-subklanen Loboge har sit traditionelle hjemområde i Etiopiens region V. Abdi Samad oplyste, at det er Shekahl-subklanen Gutub og ikke Lobogo, der har sit hjemområde i Etiopiens region V. Desuden imødegik Abdi Samad den hollandske ambassades oplysninger fra 1999 om, at medlemmer af Shekhal-klanen og dens subklan Loboge (såfremt der ikke er tale om politiske figurer eller der i øvrigt ikke er særlige forhold, der gør sig gældende) kan rejse og bevæge sig frit omkring overalt i Somalia. Abdi Samad henviste til, at hans broder i 1995 blev skudt og dræbt af

⁹⁷ Danish Immigration Service, *Report on Minority Groups in Somalia*, Copenhagen, December 2000, s.63-64.

Habr Gedir militser i Mogadishu. Endvidere har Abdi Samad selv oplevet at måtte flygte fra sted til sted i Somalia under borgerkrigen for endelig i 2000 at tage ophold i Kenya.

Det fremgår af den omtalte UNCU/UN-OCHA-rapport vedrørende internt fordrevne i Somalia⁹⁸, at Shekhal-klanen er en Hawiye-klan. Abdi Samad afviste imidlertid dette, og han understregede, at Shekhal-klanen ikke nyder nogen form for beskyttelse hos andre klaner, da de ikke (længere) er tilknyttet nogen anden klan. Det blev dog tilføjet, at i sjældne tilfælde har Shekhal-medlemmer modtaget en mundtlig undskyldning fra ældrerepræsentanter for en klan, hvis medlemmer har begået overgreb mod Shekhal-medlemmer. Der er også eksempler fra Lower Juba regionen, om end de er sjældne, at klanældre fra klaner, der er i konflikt med Shekhal, har intervenseret og på denne måde løst en konflikt mellem Shekhal og en anden klan.

Lower Juba er et område uden lov eller ret ifølge Abdi Samad. Tidligere var Lower Juba regionen et af de mere sikre steder for Shekhal-klanen, men de er nu udsatte for angreb fra Ogaden-, Marehan- og Habr Gedir-klanerne i særdeleshed. Dertil kommer, at de også har sikkerhedsproblemer med medlemmer af Kismayo's Harti-klaner (Majerteen, Dulbahante og Warsangeli).

Shekhal-klanens traditionelle hjemområde er Lower og Middle Juba regionerne, hvor Shekhal er blandet med den øvrige befolkning i området. Dette fik mange Shekhal-medlemmer til at søge beskyttelse hos medlemmer af mere dominerende klaner, da borgerkrigen kom til det centrale og sydlige Somalia. Derfor vil en del Shekhal-medlemmer erklære, at de har været under "beskyttelse" af f.eks. Hawiye-, Ogaden- eller Darod-klaner. Realiteten er dog, at Shekhal-klanen er en minoritetsbefolkning, ifølge Abdi Samad.

Ifølge Abdi Samad finder der stadig overgreb sted mod medlemmer af Shekhal-klanen i Somalia. I Mogadishu-bydelen Aruuada lever der muligvis flere hundrede Shekhal-medlemmer. I Dakaje-lejren for internt fordrevne i Mogadishus Hodan-distrikt er der ca. 50 Shekhal-familier. De internt fordrevne Shekhal-medlemmer i Mogadishu området er udsatte for mange overgreb, herunder voldtægt og drab. I 1996 eller 1997 blev tre mindreårige Shekhal piger på vej til konsultation på en lægeklinik holdt tilbage af Habr Gedir militser i to dage, og de var alle ofre for gentagne voldtægter. Sikkerhedssituationen i Mogadishu forværres til stadighed, og der er strafrihed for de, som begår forbrydelser mod minoritetsmedlemmer i byen. Det er kun i meget sjældne tilfælde, at klanældre fra Habr Gedir har givet en undskyldning på vegne af klanen til ofrene. En sådan undskyldning er det maksimale en minoritetsklan kan forvente at opnå, og det sker kun meget sjældent. Abdi Samad understregede, at det ikke kun er i Mogadishu, som altid bliver fremhævet som meget usikkert sted i Somalia, at der finder overgreb sted. Overgrebene finder sted mange steder i Somalia og stort set i samtlige byer.

Det var først fra begyndelsen af 1990'erne, at en Shekhal identificerede sig som en Shekhal. Flertallet af Shekhal-medlemmerne flygtede til Lower Juba regionen, hvor der i forvejen opholdt sig mange Shekhal. I 1999 var der et større antal Shekhal, der flygtede fra Mogadishu til Jilib i Middle Juba for at søge sikkerhed hos de Shekhal, som allerede levede der. Imidlertid blev Shekhal-flygtningene angrebet og drevet bort af Ogaden-militser fra Lower Juba. Nogle blev dræbt, mens andre nåede at flygte.

⁹⁸UNCU/UN-OCHA, *Internally Displaced Persons Combined Report on Somalia*, July 2002, Nairobi.

Abdi Samad forklarede, at det er meget vanskeligt at sige noget holdbart om antallet af Shekhal-medlemmer i Somalia før borgerkrigen, da Shekhal levede spredt over hele Somalia. Han tilføjede, at Shekhal på denne måde minder meget om Asharaf-klanen. Shekhal findes i samtlige regioner i Somalia, de er agro-pastoralister og har både kameler og køer. I en undersøgelse foretaget af et Shekhal-medlem i 2000, som rejste fra Bossaso i Nordøstsomalia (Puntland) og ned til Mogadishu, fandt han kun ganske få Shekhal-hushold i samtlige småbyer på vejen. Der opholdt sig som regel kun en enkelt eller to familier på alle de steder, han besøgte. Før borgerkrigen ville man kunne finde langt flere Shekhal-familier i disse byer. Dette tyder på, at mange Shekhal-familier nu lever som internt fordrevne andre steder i Somalia eller er flygtet ud af landet. Abdi Samad vurderede, at der i dag befinder sig ca. 800 Shekhal-familier (af gennemsnitlig fem personer) i Dadaab-lejrene i Kenya som flygtninge. Der findes muligvis også enkelte familier i Mombasa-området.

Shekhal klanens subklaner opdeles i såkaldt lyshudede ("lightskinned") og mørkhudede ("darkskinned") grupper. Abdi Samad omtalte i den forbindelse en episode i Mogadishu i 2001. Organisationen World Food Programme (WFP) sendte dengang en lyshudet Shekhal-medarbejder til Mogadishu, og denne blev forvekslet med en vesterlænding. Medarbejderen blev straks taget som gidsel ved ankomsten af Habr Gedir militser, der anså medarbejderen for en hvid vesterlænding. Militseren blev dog slemt skuffet, da det gik op for den, at der var tale om en Shekhal, og at løsesummen derfor ville blive langt mindre end de havde kalkuleret med. Derfor solgte de deres gidsel videre til en Abgal milit. Den uheldige WFP-medarbejder blev senere løsladt mod en ukendt løsesum.

Abdi Samad forklarede, at de NGO'er, der arbejder i Somalia, er velorienterede om betydningen af deres medarbejders klienthørsforhold. Disse NGO'er udsender ofte medarbejdere til Somalia, og det kan være et spørgsmål om liv eller død at sikre sig, at en sådan medarbejder i dele af Somalia alene udsendes til et område, hvor medarbejderens egen klan har sit traditionelle hjemområde.

Endelig oplyste Abdi Samad, at Shekhal-klanens medlemmer lever under utrygge forhold i Kenya. Således ville Abdi Samad i sin tid ikke tage ophold i Dadaab-lejren i Kenya, idet der var Shekhal-medlemmer i denne lejr, der var forfulgte eller var blevet dræbt af medlemmer af Ogaden-klanen. Dette fandt sted i 2001. I alt 19 Shekhal-medlemmer var blevet dræbt i lejren, og mange huse var nedbrændt. Abdi Samad fremlagde, som bevis for hans oplysninger, flere foto af dræbte Shekhal-ofre. Ogaden-klanen er en majoritetsklan i Lower Juba. I Dadaab-lejren har Ogaden-medlemmer stået bag overgreb mod Shekhal i form af blandt andet voldtægt mod nogle af klanens kvinder, der var ude at indsamle brænde. Kilden fremlagde et brev fra Shekhal-repræsentanter til UNHCR, hvoraf det fremgår, at Shekhal har problemer i lejren. Af et svarbrev fra UNHCR i Nairobi fremgår det, at denne organisation anerkender, at Shekhal er en minoritetsbefolkning. Abdi Samad tilføjede, at der stadig er store sikkerhedsproblemer i Dadaab-lejren. Derfor er der mange af somaliske flygtninge tilhørende minoritetsbefolkningerne, der tager ophold i Nairobi. Dette er dog også problematisk, da de mange gange får problemer med det kenyanske politi, der vil kontrollere deres identitetspapirer.

6. Sikkerhedsforhold og beskyttelsesmuligheder for enlige kvinder

En ledende medarbejder i en international organisation oplyste, at det er meget svært at generalisere omkring kvinders situation i Somalia i dag, fordi de traditionelle sociale normer og sikkerhedssystemer i flere tilfælde er blevet ændret efter de mange år med krig. Kvinder i Somalia har det generelt meget svært, og kvinder fra minoritetsgrupper og politisk svage klaner, har det i særdeleshed svært. Man må forstå klansystemet for at forstå kvinders situation, idet kvinder er afhængige af den beskyttelse, de kan få i klansystemet. Eksempelvis repræsenterer de kvindelige repræsentanter ved fredsforhandlingerne i Eldoret både deres klan og kvinder generelt, og de har derfor i forhold til de politiske forhandlinger i Eldoret dobbelt identitet. Mange overgreb på kvinder bliver ikke rapporteret, fordi somaliske kvinder ofte vil søge at skjule overgreb såsom vold i hjemmet og voldtægter. Årsagen til dette er, at en somalisk kvindes rolle traditionelt er at holde hendes familie sammen og beskytte familiens ære. Vold i hjemmet i lejre for internt fordrevne var meget udbredt og voldtægter af unge piger i disse lejre var også meget udbredte.

Delegationen mødtes med seks kvinder i Eldoret henholdsvis; Madina Abdi Mahad (Balad, Middle Shabelle), Habiba Abdulkadir Haugun (Mogadishu), Faduma Abdullahi Mohamud (Mogadishu), Asha Ahmud Abdalla (Minister for Demobilization, TNG), Fatima Elmi Musa, Fatima Ibrahim (Mogadishu). Alle kvinderne var deltagere i Eldoret fredskonferencen. Kvinderepræsentanterne oplyste, at alle kvinder både enlige og gifte generelt er i risiko for overgreb i Somalia idag, idet der overalt er mange våben. De oplyste, at det var kvindernes rolle i Somalia at tage sig af de ældre og børnene. De oplyste, at somaliske mænd ikke beskæftiger sig med familiens vel, men i stedet bruger tiden på at deltage i krigen.

Ahmed Nor Begedi (kvinderepræsentant for Begedi) oplyste, at alle somaliske kvinder har beskyttelsesproblemer i Somalia. Det er dog især kvinder fra minoritetsbefolkninger, herunder Begedi, og såkaldt lyshudede ("light-skinned") kvinder, der er udsatte for overgreb fra mandlige medlemmer af de dominerende klaner. Mange mænd fra disse klaner betragter lyshudede kvinder som særligt attraktive. Disse kvinder bliver derfor udsat for at blive tvunget til at indgå ægteskab med mænd fra dominerende klaner. Hun nævnte i den forbindelse Habr Gedir, som dominerer Begedi befolkningen i Lower Shabelle regionen. Når en klanmilits går ind i et område, det vil sige sikrer sig kontrol over et område, er det først og fremmest områdets kvinder, den er ude efter. Det næste militsen sikrer sig er områdets økonomiske ressourcer, ejendom og andre værdier. Tvangsægteskaber er almindelig under disse forhold, og forældre til bortførte døtre har ingen mulighed for at opspore sine børn. Såfremt forældrene alligevel skulle forsøge dette, er der stor risiko for, at de vil blive dræbt. Ahmed Nor Begedi forklarede videre, at Begedi kvinder ikke længere har mulighed for at kunne deltage i almindelige erhvervsaktiviteter uden for hjemmet. Hun var tidligere selv indehaver af en guldmedeforretning, men den blev plyndret ligesom hendes øvrige ejendom. Dersom hun rejser tilbage til Somalia, vil hun blive plyndret igen og stort set alle Bagedi, som havde forretninger i Somalia, har måttet se disse blive plyndret.

Kvinderepræsentanterne oplyste, at enker har det meget svært i Somalia og lever et meget hårdt liv. Traditionelt var enker sikret økonomisk og social beskyttelse i Somalia. Det var mandens families ansvar at tage sig af enken og børnene i det tilfælde at en mand døde. Imidlertid eksisterer et sådant sikkerhedsnet ofte ikke i Somalia i dag, idet der ikke er mange ressourcer tilbage i samfundet og

mandens familie ofte ikke har ressourcer til at tage sig af enken. Derfor må en enke ofte tage arbejde hos andre og lade sine eventuelle børn blive gadebørn.

Angående enker og andre enlige kvinders forhold og mulighed for at kunne søge beskyttelse i Somalia oplyste Ahmed Nor Begedi, at disse kvinder og deres børn er de mest udsatte af alle befolkningsgrupper i landet. De har ingen mand til eventuelt at beskytte sig, og familien eller klanen vil som regel heller ikke være i stand til at yde nogen form for beskyttelse. En enlig kvinde vil være nødsaget til at arbejde som daglejer i landbruget eller som hushjælp, og samtidig affinde sig med, at blive udsat for seksuelle overgreb. Der er desuden risiko for, at hendes børn udsættes for seksuelle og andre overgreb, idet moderen ikke har en chance for at kunne beskytte dem, da hendes arbejde tvinger hende til at være borte fra hjemmet. Ahmed Nor Begedi tilføjede, at det kun er enkelte enlige kvinder og enlige mødre, der modtager økonomisk støtte fra slægtninge i udlandet.

Til belysning af spørgsmålet om forholdene for voldtagne kvinder oplyste Ahmad Nor Bagedi, at der er mange eksempler på, at unge piger og kvinder bliver udsat for voldtægt fra militsernes side, når de samler brænde eller henter vand og i det hele taget bevæger sig bort fra hjemmet. Der er også eksempler på, at piger og kvinder voldtages under familiens påsyn. Dette sker blandt andet for at ydmyge familien, idet faderens og familiens sociale position og værdighed på denne måde ødelægges. I sådanne forbindelser er der risiko for, at familien bliver udelukket fra det samfund, de lever i. Mange, der er blevet udsat for en sådan krænkelse, flygter derfor til udlandet; hvis de har mulighed for det. Her er der større mulighed for, at deres skæbne ikke er kendt, og risikoen for at blive udsat for social udelukkelse desto mindre. Det blev understreget, at en Begedi kvinde, der er blevet voldtaget, ikke har mulighed for at blive gift med en Begedi.

En af kvinderepræsentanterne omtalte en episode fra Medina distriktet i Mogadishu for 10 måneder siden, hvor en 9-årig kvinde blev massevoldtaget af 10 unge mænd. Hun døde efterfølgende af de skader, hun pådrog sig under voldtægten. Ifølge de andre kvinderepræsentanter var voldtægter af mindreårige ofte forekommende i Mogadishu. En anden af kvinderepræsentanterne oplyste, at hendes søn i 1995 var blevet tvunget af militiaen til at voldtage hende. Da han nægtede at gøre dette, blev han skudt på stedet og døde senere af sine sår. Hun fremviste et billede af hendes sårede søn, da han lå på sit dødsleje efter, at han var blevet skudt. Abdi Salah bekræftede, at sådanne overgreb finder sted. Dette bekræftes tillige af en ikke offentliggjort rapport fra en velinformeret international organisation i Nairobi, der oplyser, at et barn på kun fire år er blevet udsat for voldtægt den 26. juli 2002.

Kvinderepræsentanterne oplyste endvidere, at voldtægtsofferets familie under almindelige omstændigheder vil kræve at voldtægtsforbryderen gifter sig med kvinden, eller også vil familien kræve blodkompensation i tilfælde af voldtægt. Det kan være et problem for svage klaner eller minoritetsklaner at kræve denne form for kompensation, idet de ikke har nogen politisk indflydelse. I det tilfælde at en kvinde bliver voldtaget af en militia, vil hun herefter almindeligvis tilhøre militiaen. Hvorvidt en voldtaget kvinde vil blive udstødt af familien, afhænger af familien og dens netværk. I nogle tilfælde kan en kvinde blive tilgivet af familien, idet familien vil anerkende, at hun ikke selv var skyld i voldtægten. Det er i den forbindelse vigtigt at skelne mellem voldtægter og uønskede graviditeter, idet der er større sandsynlighed for at en kvinde vil blive udstødt af familien i det sidste tilfælde. Voldtægt opfattes som skamfuldt både for kvinden og familien. Kvinden kan derfor i nogle tilfælde vælge at løbe væk fra familien. I andre tilfælde vil familien være nødt til at flygte fra området og slå sig ned et sted, hvor man ikke kender til voldtægten.

Abdi Salah oplyste, at en voldtaget kvinde i mange tilfælde ikke vil blive udstødt af sin familie. Imidlertid kan hun og familien få problemer i lokalområdet, hvis det er kendt, at hun er blevet voldtaget. Hun kan have svært ved at blive gift, blandt andet fordi det er kendt, at hun ikke længere er jomfru. Hun kan dog være heldig, at nogen udenfor lokalsamfundet, der ikke kender hendes baggrund, vil gifte sig med hende. Hun kan også risikere ikke at kunne blive gift. En sådan kvinde vil ofte stadig kunne leve med familien, men vil blive behandlet dårligt, fordi hun ikke er blevet gift og familien ikke har fået brudepris for hende. Familien kan også i sådanne tilfælde tvinge hende til at gifte sig med for eksempel en ældre mand imod hendes vilje.

En ledende medarbejder i en international organisation oplyste, at hvorvidt en voldtaget pige får beskyttelse afhænger af pigens familie og dens position. I mange tilfælde vil pigen blive tvunget til at gifte sig med voldtægtsforbryderen. Hvis det drejer sig om internt fordrevne, vil familien i mange tilfælde blive tvunget til at flytte. Hvad der vil ske afhænger af, hvordan familien bedst kan redde æren. Rige familier vil for eksempel være i stand til at skjule, hvad der er sket, få behandlet pigen på hospitalet og giftet hende bort til anden side. Såfremt pigen bor hos den nærmeste familie er det sjældent, at hun ville blive udskudt af familien. Hvis hun derimod bor hos fjernere slægtninge, vil dette kunne ske.

Kilden oplyste, at flere børn der opholdt sig på børnehjem var piger, der enten var blevet voldtaget eller børn af voldtagne piger. Det er udbredt, at mænd fra majoritetsklaner voldtog piger fra minoritetsklaner. Der er ingen staf var for dette. Unge piger, der blev voldtaget i lejre for internt fordrevne, har ikke adgang til medicinsk behandling. Familierne fra lejre for internt fordrevne i Nordvestsomalía undlod for eksempel ofte helt at få prøvet deres sag ved domstolene, fordi de ikke tror at retssystemet vil hjælpe dem. De går heller ikke til deres klan, fordi klanen er svag. Man finder ofte i lejre for internt fordrevne meget unge piger, der var gift med ældre mænd, hvilket var et tegn på, at pigerne var blevet tvangsgift med disse mænd på grund af voldtægt.

Simone Wolken oplyste, at retssikkerheden for internt fordrevne kvinder er yderst kritisk. Hun oplyste, at hvis en mand fra en majoritetsklan gerne vil have et par kvinder fra en minoritetsklan, så kan han tage disse uden nogen form for straf.

Dr. Abdelmoula oplyste, at situationen for internt fordrevne kvinder var meget dårlig. Han oplyste, at internt fordrevne altid bliver behandlet som en minoritet, og at kvinder er en minoritet over hele Somalia. På denne måde er kvinder dobbelt udsatte. Han bekræftede, at der fandtes situationer, hvor en majoritets klan stjal kvinder fra en minoritetsklan for at gifte sig med dem.

7. Humanitære forhold og sikkerhedsforhold for forældreløse børn

I en pressemeddelelse af 17. januar 2003 udtrykker FNs Resident & Humanitarian Coordinator Maxwell Gaylard alvorlig bekymring over og fordømmelse af den seneste tids drab, kidnapninger og målrettede angreb på børn som et følge af den seneste tids eskalering af den vedvarende konflikt i Somalia. Gennem de seneste måneder er der sket en stigning i antallet af kidnapninger og drab på børn. Således blev en skolebus den 24. december 2002 i Mogadishu angrebet af en uidentificeret milit, som dræbte og sårede adskillige skolebørn. Kort efter den 1. januar 2003 blev en 12-årig dreng dræbt af skud mod en anden bus. Somalia generelt, og i særdeleshed Mogadishu, er oversvømmet med både lettere og tungere våben, som udgør en vedvarende risiko for børns sikkerhed og deres familier.

Jesper Mørch, UNICEF Representative for Somalia fastslog i ovennævnte pressemeddelelse, at "Apart from being the direct targets of fighting, Somali children, especially those living in Mogadishu, pay a disproportionate price by being exposed to violence and experiencing psychological distress and fear."⁹⁹

Ahmed Nor Begedi forklarede, at hendes hovedbekymring for Somalia er enlige kvinder og børn fra sårbare befolkningsgrupper. Børn er udsatte, uanset om børnenes moder er til stede i Somalia eller ej, idet hun under alle omstændigheder vil være tvunget til at tilbringe en stor del af tiden borte fra hjemmet og børnene. Det forhold, at enlige mødre skal passe både børn og et arbejde betyder, at mange børn af enlige mødre, end ikke får den mest elementære uddannelse. Disse børn vil ofte lide under mangel på omsorg, og de får heller ikke dækket de mest fundamentale behov såsom tilstrækkeligt med mad og fysisk sikkerhed. Disse forhold virker ødelæggende på en hel generation af børn i Somalia. Ahmed Nor Begedi appellerede om ekstraordinær international støtte til denne sårbare befolkningsgruppe.

UNICEF har i 2000 fået lavet et studie om *børn med behov for særlig beskyttelse* i Somalia¹⁰⁰. I dette studie opereres med flere kategorier. Hvis børn falder indenfor en eller flere af disse kategorier, kan de betragtes som *børn med særligt behov for beskyttelse*. Kategorierne er følgende:

Gruppe A: 1) Internt fordrevne, returnerede og flygtninge børn, 2) Minoritetsbørn, 3) Fattige børn,

Gruppe B: 1) Forældreløse børn, 2) Skilsmissebørn, 3) Børn født udenfor ægteskab (illegitime børn),

Gruppe C: 1) Arbejdende børn, 2) Gadebørn, 3) Børn i militser, 4) Børn i fængsler.

Nogle vigtige konklusioner fra studiet er:

⁹⁹ United Nations, Office of the UN Resident & Humanitarian Coordinator, *The United Nations condemns killings of children in Somalia*, Press Release, Nairobi 17 January 2003.

¹⁰⁰ *Childhood denied: Assessment of children in need of special protection measures in Somalia: A qualitative study*, Sheila Parvyn Wamahui (Ph. D.) consultant, January 2000

- En stor del af de børn, der kan karakteriseres som børn med behov for særlig beskyttelse har ingen eller begrænset adgang til sikker mad, bolig, lægehjælp, vand- og sanitetsfaciliteter og uddannelse¹⁰¹.
- I Somalia kan et barn uden en far defineres som forældreløs (selvom moren stadig lever). Dette begrundes i med, at islamiske retningslinier foreskriver, at farens familie har ansvaret for enken og hendes børn. På trods af dette forhold indikeres det i undersøgelsen, at de mange år med krig har betydet, at dette sikkerhedsnet ikke længere virker. Ofte bruges fattigdom og en dårlig økonomisk situation som forklaring på, at farens familie ikke tager sig af børnene. Der er også en tendens til at børn mishandles (mistreated) af deres fars familie, og at især piger ses som billig form for arbejdskraft¹⁰².
- Ændringer i kønsarbejdsdeling og magtforhold i familien betyder, at flere børn især drenge bliver forladt af deres fædre¹⁰³.
- Mange gadebørn i Somalia er forældreløse, forladte og forsømte børn, eller børn der er løbet væk hjemmefra på grund af mishandling. Disse børn forsørger sig selv ved arbejde og en stor del er afhængige af forskellige former for narkotika¹⁰⁴.
- Det fremgår endvidere af undersøgelsen, at børn tilhørende minoritetsklaner¹⁰⁵ er særligt udsatte. De lever et liv i ekstrem fattigdom, mangel på uddannelse og bliver set ned på af resten af samfundet. En informant, der er medlem af minoritetsklan gav eksempler på, seksuelt misbrug af børn fra minoritetsklaner af voksne fra majoritetsklaner¹⁰⁶.
- Det fremgår endvidere, at man i Somalia betragtes som voksen, når man er 15 år gammel. Dette betyder, at begrebet et forældreløst barn kun gælder børn, der er under 15 år gamle. Dette medfører, at børnehjem kun tager sig af børn under 15 år og at børn fra 15 år ofte er overladt til at forsørge og tage vare på sig selv¹⁰⁷.
- Det fremgår af studiet, at børn der er født udenfor ægteskaber inklusiv børn af voldtægts ofre, har det svært i det somaliske samfund. For det første er deres liv alvorligt i risiko, fordi det er en stor skam for en pige at få sådan et barn, og hun ofte vil prøve at abortere eller vil skille sig af med det ved fødslen. For det andet tilhører dette barn ikke en

¹⁰¹ *ibid.*, s. v

¹⁰² *ibid.*, s. v, vi, 24

¹⁰³ *ibid.*, s. vi

¹⁰⁴ *ibid.*, s. vi

¹⁰⁵ Undersøgelsen bygger konklusionen på interview med medlemmer af Gabooye, der bor i landsbyer i Nordvestsomalien.

¹⁰⁶ *Childhood denied: Assessment of children in need of special protection measures in Somalia: A qualitative study.* Sheila Parvyn Wamahui (Ph. D.) consultant, January 2000 s. 20-23

¹⁰⁷ *ibid.*, s. 25

klan, hvilket betyder, at det ikke har den form for økonomisk og sikkerhedsmæssige beskyttelse en sådan tilknytning indebærer¹⁰⁸.

Silvia Danailov, Child Protection Officer, UNICEF Somalia Support Centre, Nairobi oplyste, at UNICEF er i færd med at gennemføre et nyt "Child Protection Study" i Somalia af lignende karakter. Dette studie ventes afsluttet i marts 2003.

Delegationen modtog et notat vedrørende målsætningen med studiet og dets kommissorium. Af dette notat fremgår det, at børn i Somalia er blandt de mest sårbare ofre for klankonflikter og den politisk splittelse i Somalia. Deres ret til liv, beskyttelse, udvikling og deltagelse i samfundslivet har været og bliver fortsat krænket. Somalia har en af verdens højeste børnedødelighedsrater og har samtidig verdens dårligst stillede børn, hvad angår adgang til uddannelse. Op mod 25% af alle børn under fem år er underernærede eller fejlnærede. De lider under en række alvorlige, men helbredelige sygdomme. Kun omkring 15-17% af alle børn modtager grundundervisning i skoler, og 34% af skolelærerne mangler selv en uddannelse, og derfor er motivation og vejledning meget ringe.

AF UNICEF-notatet fremgår det yderligere, at alle børn i Somalia må siges at leve under særligt vanskelige forhold, men der er grupper af børn, der er særligt udsatte og som derfor har krav på særlig opmærksomhed og beskyttelse.

Beskyttelse af børn er en af UNICEFs hovedprioriteter for perioden 2002-2005. Beskyttelse af børns rettigheder er defineret som et programområde for FN, og omfatter de børn, der er ofre for "rights abuses pertaining to violence, exploitation, abuse, neglect, and discrimination." samt de børn, som tilhører sårbare befolkningsgrupper, hvilket inkluderer børn, der er "affected by armed conflict or by other situations of emergency, children engaged in hazardous or exploitative labor, children without primary caregivers, including children in orphanages and children living and working in the streets, children subjected to sexual exploitation and abuse, children in conflict with the law, as well as children living with disabilities."¹⁰⁹

En ledende medarbejder i en international organisation oplyste, at børn lider meget i Somalia i dag. Dette hænger bl.a. sammen med familiemønsteret. For eksempel får børn ofte mad til sidst i familien, hvilket betyder, at det er dem det først går ud over, hvis familien mangler basale fornødenheder.

Kilden oplyste, at handel med kvinder og børn bl.a. fra Mogadishu til Nairobi til prostitution og husarbejde er et problem, der er blevet påpeget af flere af deres informanter. Der er dog ingen tal på omfanget af dette fænomen. Det er et område, der er meget svært at undersøge, da det var meget kontroversielt.

Spørgsmålet om forældreløse børn er meget kompliceret. Det er i princippet kun drenge, der betragtes som forældreløse i Somalia. Piger bliver på den ene eller anden måde absorberet af det større slægtkabssystem (klansystemet). Piger kan bruges af alle, da den almindelige opfattelse af

¹⁰⁸ *ibid.*, s. 29

¹⁰⁹ UNICEF Somalia, *Objectives and ToR for a Child Protection Study in Somalia*, UNICEF November 2002 – March 2003, Nairobi, s. 1.

dem er, at de er et gode, der kan bruges til at lave husarbejde. Forældreløse drenge bliver almindeligvis gadebørn og mange bliver optaget i militserne. Der findes mange børnehjem i Somalia. Ikke alle børn på børnehjemmene er forældreløse, men kommer der for at få et måltid mad.

Simone Wolken oplyste, at kvinder og børn, der ikke befinder sig i det område, hvor de har beskyttelse fra deres klan, er ofre for regelmæssige voldtægter, tvangsarbejde, og risiko for at blive solgt til ægteskab og tvangsarbejde til Golf staterne.

En velinformeret international kilde fra Nairobi oplyste, at det i Mogadishu findes en lejr, der er kontrolleret af en warlord, hvorfra der sælges kvinder og børn til Saudi Arabien.

Kvinderepræsentanterne bekræftede, at der er mange gadebørn i Mogadishu. De kommer på grund af det store antal internt fordrevne, der befinder sig i landet. Kvinderne oplyste, at disse børn lider meget og må tigge for at overleve. Nogle af disse børn er også nødsaget til at tjene militserne. Når kvinder lider, går det også ud over børnene. Kvinder, der efter en voldtægt får et barn, kan have svært ved at forsørge barnet, fordi hun ofte ikke får støtte af voldtægtsmandens klan til dette.

Abdulkadir Ishmael, Vice Chairman, Somali Social Development Union (SSDU), oplyste, at SSDU hjælper op mod 3.000 forældreløse børn på flere lokaliteter i Somalia, herunder i Bossaso, Garowe, Erigavo, Goldogob, Kismayo Garba Harre og Bardera. Han forklarede, at der er mellem 19.000 og 25.000 forældreløse børn i Somalia. Af de 3.000 børn, som SSDU tager sig af, er de 2.100 piger og de 900 drenge. Fordi piger ofte ønsker en uddannelse samt et bedre og sikrere liv, udgør de et stort flertal af de 3.000 forældreløse børn. Derimod er der mange forældreløse drenge, der bliver eller lader sig rekruttere til militserne.

Det er ikke længere automatisk sådan i Somalia, at et forældreløst barn vil blive adopteret og opfostret af sine nærmeste slægtninge. Familieme i Somalia har i mange tilfælde ikke ressourcer til at tage vare på et ekstra barn. Derfor er der risiko for, at for eksempel en forældreløs dreng i 14-18 års alderen vil blive tvangsrekrutteret eller må lade sig rekruttere til en milit. Nægter en sådan dreng ad lade sig rekruttere, er der risiko for, at han vil blive dræbt.

Abdulkadir Ishmael forklarede videre, at forældreløse børn i Somalia ofte vil befinde sig i en ekstrem vanskelig humanitær situation og sådanne børns sikkerhedssituation kan være meget alvorlig. Der findes ingen myndighed og stort set heller ingen NGO'er der tager sig af forældreløse børn. De forældreløse børn, der ikke støttes af nogen, vil ofte blive udnyttet som billig eller næsten gratis arbejdskraft i for eksempel landbrugsområder. Kilden tilføjede, at mange forældreløse børn stammer fra Bantu befolkningen, og de må dagligt arbejde hårdt for blot at overleve.

Sådanne børn er lette ofre for alvorlige menneskerettighedskrænkelser, herunder voldtægter og anden tvang. Vilkårene er særligt alvorlige i det meget ustabile og urolige område mellem Kismayo og Mogadishu. Der er eksempler på at forældreløse mindreårige er blevet bortført af militser eller andre, og i 14-15 års alderen bliver de optaget i en milit. Der er mange somaliske militser, der på denne måde sikrer sig en tilgang af nye militssoldater. Gennemsnitsalderen for militssoldater i Somalia er mellem 14 og 25 år.

Abdulkadir Ishmael henledte i øvrigt opmærksomheden på, at man ikke bør tro, at det alene er kvinder og unge piger, der risikerer at blive voldtaget af militserne. Unge forældreløse drenge

risikerer også at blive voldtaget af militssoldater. Disse er ofte påvirkede af ikke blot *Mira* eller *Qat*, men også af hårdere narkotika som heroin og kokain. Når militssoldaterne er bedøvede af disse stoffer, er de fuldstændig ligeglade med alt, hvad de foretager sig. Dette betyder også, at de end ikke skeler til, hvilken klan deres ofre måtte tilhøre.

Abdulkadir Ishmael tilføjede, at der er NGO'er og andre inde i Somalia, der forsøger at indsamle oplysninger om disse forhold således, at det internationale samfund bliver klar over, hvad der foregår med blandt andet forældreløse børn i Somalia.

En omfangsrig rapport fra IRIN¹¹⁰ behandler det fænomen, at mange somaliere sender deres børn til vestlige lande som uledsagede mindreårige for på den måde at sikre dem et bedre liv, end det de har mulighed for at få i Somalia. I rapporten påpeges bl.a.¹¹¹:

- A persistent social emergency after a decade of conflict and international neglect in all Somali territories encourage adults to send separated minors abroad despite the high costs.
- The conditions of Somali children rank among the worst in the world, according to humanitarian statistics; children have no legal institutional protection in Somali territories.
- Lack of education at all levels in all territories is given as the main reason for sending children away; including the lack of a recognized qualification even in post-conflict areas.
- Smuggling of Somali children includes cases of trafficking, as defined by the UN Special Rapporteur, and is linked to international criminal networks.

¹¹⁰ A Gap in Their Hearts: the experience of separated Somali Children, UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, 2003. Integrated Regional Information Network

¹¹¹ *ibid.*, s. 7

8. Risiko for overgreb mod hjemvendte og udsendte somaliske statsborgere

Dr. Hussien Abdalla oplyste, at selv Benadir medlemmer, der lever i eksil, men som besøger Mogadishu, udsætter sig selv for en meget stor risiko for blandt andet at blive kidnappet. Selv måtte Dr. Hussien Abdalla medbringe ikke mindre end 20 kg *Mira (Qat)* under sit seneste besøg i Mogadishu. Besøget fandt sted for omkring to år siden. De 20 kg. *Mira* skulle bruges til bestikkelse for at sikre sig mod overgreb og andre problemer ved ankomsten til Mogadishu. Imidlertid blev Dr. Hussien Abdalla under dette besøg advaret om, at der var planer om at kidnappe ham, og han forlod derfor straks Mogadishu og Somalia. Dette skete til trods for, at han under dette besøg var indlogeret hos Ali Ugas, der er en Abgal leder i nær familie med en af Mogadishus mest dominerende krigsherrer, nemlig Musa Sude, der også er Abgal.

På baggrund af ovenstående forhold og på baggrund af de fortsatte menneskerettighedskrænkelser og den alvorlige sikkerhedssituation i Moghadishu erklærede Dr. Hussien Abdalla, at han ikke mere vil tilbage til Mogadishu. Han tilføjede, at der er opstået et relativt nyt fænomen i Mogadishu. Dette går ud på, at enhver besøgende i byen ikke kan forlade den igen uden at betale 1.000 So.sh. per kilo af sin egne kropsvægt. Dette er så at sige udrejseafgiften, og nægter man at betale, eller er man ikke i stand til at betale, risikerer man at blive dræbt.

Repræsentanterne for Tuni og Baravani påpegede, at enhver Tuni eller Baravani i udlandet, som besøger Brava er i stor risiko for at blive kidnappet af Habr Gedir militser, der ser det som en mulighed for at sikre sig en løsesum. En sådan løsesum kan variere meget, men kan være helt op på 5- 10.000 US \$. Selv efter betaling af løsesum kan en person risikere at blive kidnappet igen.

Repræsentanterne var overbeviste om, at en Tuni eller Baravani, der får afslag på sin asylansøgning i udlandet og derfor må rejse hjem eller tvinges til at rejse hjem, vil med 90% sikkerhed blive kidnappet efter ankomsten eller blive dræbt. Det sidste skyldes, at Habr Gedir militserne vil sætte løsesummen så urealistisk højt for et sådant gidsel, at den vil være umulig at betale.

Simone Wolken oplyste, at udsendelse af afviste somaliske asylansøgere til Somalia er særdeles problematisk, fordi det er næsten umuligt at få hjemvendte asylansøgere/flygtninge transporteret til områder, hvor de kan være i sikkerhed. At udtale sig om sikkerhedssituationen for den enkelte på en nærmere angivet destination i Somalia er som at tage et "snapshot", idet skiftende forhold gør det umuligt på forhånd at sige noget fornuftigt om forholdene på det tidspunkt en kommende udsendelse er planlagt til at skulle finde sted. Forholdene for de, som ikke kan udsendes direkte til deres hjemsted kan være meget vanskelige. Dertil kommer, at lokale landingsbaner i Somalia lukkes og genåbnes konstant, ligesom sikkerheden på vejene i Somalia varierer hele tiden.

Det blev kraftigt understreget af Wolken, at udenlandske myndigheder aldrig vil være i stand til at vurdere sikkerhedsrisikoen ved en eventuel tvangsmæssig udsendelse af en afvist somalisk asylansøger til det centrale og sydlige Somalia. Enhver der returneres er blandt andet i stor risiko for at blive taget som gidsel. I Somalia er der en udbredt tro på, at enhver der ankommer fra udlandet er i besiddelse af økonomiske værdier.

Wolken forklarede, at i forbindelse med UNHCRs repatriering af somaliere havde repræsentanter for TNG klaget til UNHCR over problemer med at få personer transporteret hjem til områder, hvor de kan være i sikkerhed. Forklaringen er, at personer kun er i sikkerhed i områder, hvor deres klan har magten, eller hvor de er beskyttet af en allieret klan. Det kan derfor være særdeles farligt, hvis de i forbindelse med hjemsendelsen skal rejse gennem områder, hvor de ikke har beskyttelse. Det er tillige et stort problem, at sikkerhedssituationen i Somalia kan skifte så at sige fra time til time. Wolken tilføjede, at enhver somalisk "myndighed" generelt tager afstand fra tvangsmæssig udsendelse af deres klanfæller til Somalia.

Wolken forklarede endelig, at enhver somalisk asylansøger, der stammer fra den del af Somalia, der ligger syd for Galkayo bør have opholdstilladelse, mens alle andre bør have en konkret og individuel sagsbehandling.

Vedrørende spørgsmålet om udsendelse af afviste asylansøgere oplyste McLean, at lovløshed, banditvirksomhed og klanbaserede konflikter kunne true sikkerheden for enhver, der returneres til hvilket som helst sted i hele det centrale og sydlige Somalia. Han forklarede, at det ofte er sådan, at væbnede konflikter mellem klaner udløser en alvorlig stigning i lovløshed og banditvirksomhed. Dette skyldes, at i kølvandet på væbnede konflikter finder der en opløsning af civil autoritet sted og resultatet kan blive anarki. Under sådanne omstændigheder er der særdeles farligt for enhver at returnere til Somalia fra udlandet. Dette forhold skærpes yderligere såfremt vedkommende må rejse ad landjorden fra en eventuel landingsbane til det endelige bestemmelsessted (hjemsted).

Som et eksempel på de vanskeligheder en udsendt kan komme til at stå over for ved ankomsten til Somalia forklarede McLean, at et medlem af Marehan klanen, der returneres selv til Marehan klanens hjemegn i Gedo regionen, alligevel kan få problemer ved hjemkomsten. Der er nemlig væbnede konflikter mellem to Marehan subklaner i dette område. Et Marehan medlem kan derfor få alvorlige sikkerhedsproblemer ved hjemkomsten, såfremt den returnerede må rejse gennem fjendtligt klanområde for at komme hjem. Der kan være risiko for, at vedkommende vil blive dræbt, voldtaget eller bortført af fjendtlige klanmedlemmer. Disse forhold er gældende ethvert sted i Somalia, hvor der er klanbaserede konflikter, væbnede militser, banditvirksomhed og lovløshed.

McLean tilføjede, at banditvirksomhed i det centrale og sydlige Somalia er meget udbredt og udsendte somaliere vil være lette ofre for banditters overgreb. Han vurderede, at der alene i Mogadishu befinder sig op mod 15.000 såkaldte "*free-lancers*". "*Free-lancers*" er bevæbnede personer, der opererer helt på egen hånd, uden nogen form for kontrol af hverken krigsherrer eller andre "myndigheder". Som regel har krigsherrene ikke midler til at betale for en stående hær af militssoldater, men de har som regel adgang til militssoldater, som de så betaler for at udføre bestemte opgaver. Imidlertid bliver militssoldaterne ikke altid betalt for deres arbejde, og det er i sådanne situationer, at de bliver til "*free-lancers*".

Hassan Sheriff oplyste, at hvorvidt en person, der bliver tvangsudsendt til Somalia, vil få problemer ved hjemkomsten afhænger af, hvor denne person bliver sendt til. Personer fra dominerende somaliske klaner vil normalt ikke få problemer, såfremt de sendes til et område, der er deres klans traditionelle hjemområde eller hvor deres klan har magten.

Imidlertid vil enhver person tilhørende en politisk svag klan eller en minoritetsbefolkning altid få problemer ved hjemkomsten. Hassan Sheriff oplyste, at slægtninge til personer der opholder sig i udlandet altid frygter, at deres slægtninge i udlandet måtte komme tilbage til Somalia. Dette skyldes

især det forhold, at der er overhængende fare for, at den hjemvendte (uanset om der er tale om en tvangsudsendelse eller ej) vil blive kidnappet. En sådan kidnapning kan blive en meget alvorlig økonomisk affære for familien, da løsesummen kan være så stor, at familien må sælge deres hus og anden ejendom. Derfor råder mange i Somalia deres slægtninge i udlandet til ikke at vende hjem.

Abdi Salah gav et eksempel på det pres, der er på hjemvendte somaliere også fra deres egen familie. Han fortalte om en kvindelig somalier, der vendte hjem fra USA, som blev skudt af en fra hendes familie, fordi hun ikke gav de penge, man havde forventet af hende. En kvinde fra en minoritetsklan, der returnerer fra udlandet til Somalia, vil være i stor risiko for overgreb, fordi hun opfattes som rig og derfor er i risiko for at blive kidnappet, hvilket bl.a. kunne indebære fysiske overgreb, voldtægt og drab. Hendes klan vil være for svag til at beskytte hende mod sådanne overgreb.

Simone Wolken forklarede, at somaliske kvinder, der har været i udlandet alene og som returnerer, kan blive mistænkeliggjort selv af hendes egen familie. Dette forhold gælder, uanset om en sådan kvinde rejser frivilligt hjem eller hun tvangsudsendes. Der er risiko for, at kvindens familie vil tvivle på, at hun har opført sig anstændigt under udlandsopholdet.

En ledende medarbejder i en international organisation bekræftede, at kvinder, der kommer tilbage til Somalia fra vesten, kan få problemer med familien, men det kommer an på hvilken familie, man kommer fra. Mere velstående og socialt stærke familier kan ofte bedre gå imod de traditionelle normer for opførsel. Kilden gav som eksempel en somalisk kvinde, der var opvokset i Kenya, som uden problemer kunne gå i bukser og opføre sig vestligt, når hun var i Somalia.

Kilden oplyste, at der er en del fundamentalisme især i Puntland, men fundamentalister har siden 11. september opereret under jorden. Nogle klaner tvinger fundamentalisterne til at forlade dem. Kilden tilføjede, at det er meget svært at skjule sig i Somalia, da alle kender alle.

Faduma Ahmed Nor Begedi forklarede, at kvinder, der har søgt om asyl i udlandet, men som afvises og derfor rejser hjem eller bliver tvangsudsendt, rammes af en økonomisk katastrofe, idet kvinden selv og hendes familie mister sit indkomstgrundlag. Herudover vil familien blive særdeles opskræmt ved en sådan kvindes hjemkomst, idet kvinden og hendes familie vil blive mål for banditvirksomhed. Banditter og militser vil straks øjne en mulighed for at tvinge penge ud af familien, idet de vil tro, at kvinden er i besiddelse af penge eller i det mindste har adgang til penge.

Mukhtar Mayo'w Abdille tilføjede, at ovenstående forhold i virkeligheden også gælder for mænd, men at hjemvendte mænd normalt ikke vil møde problemer fra deres egen familie.

Et andet forhold, som både Faduma Ahmed Nor Begedi og Mukhtar Mayo'w Abdille pegede på, var, at en kvinde der må rejse lokalt i Somalia for at nå helt frem til sit hjemsted, vil være meget sårbar over for militseres overgreb, herunder bortførelse og voldtægt. De understregede begge, at kvinder altid vil være i risiko, når de vender tilbage til Somalia fra udlandet.

9. Interne flugtalternativer (Internal Flight Alternative/IFA)

UNHCRs Branch Office Somalia i Nairobi har hidtil været af den opfattelse, at det ikke er muligt at henvise til et internt flugtalternativ (IFA) i Somalia. Simone Wolken mente fortsat, at IFA fortsat ikke bør anvendes i Somalia. Hun mente, at anvendelsen af IFA vil medvirke til at øge antallet af internt fordrevne i Somalia.

Wolken refererede til en nyligt gennemført OCHA-mission til Somalia, hvor et større antal somaliere blev interviewet. OCHA fandt, at personer, der ikke opholdt i deres hjemegn (og dermed ikke kunne regne med deres klans beskyttelse), var i store vanskeligheder, herunder i risiko for at blive ofre for voldtægter, bortførelser, menneskehandel, tvangsarbejde, som hun bekræftede som "tæt på eller rent slaveri" og plyndring. De internt fordrevne i Somalia er udsatte for forfærdende overgreb og der er overhængende risiko for, at internt fordrevne kvinder udsættes for voldtægt. På denne baggrund frarådede Wolken, at IFA finder anvendelse i Somalia.

Wolken oplyste videre, at der var oplysninger om, at voldtægter regelmæssigt fandt sted i lejre for internt fordrevne, at mange unge piger bliver solgt til Golfstaterne til tidlige ægteskaber, og at børn bliver fanget og tvunget at arbejde gratis. Der er i realiteten straffrihed for dem, som begår overgreb på internt fordrevne. Det er dog ikke alle lokale myndigheder, der accepterer disse overgreb. Det er imidlertid meget vanskeligt for myndighederne at udøve kontrol over de militser og almindelige klanmedlemmer, der begår forbrydelser.

De internt fordrevne i Somalia lægger et stort pres på de begrænsede lokale ressourcer, og derfor er de fleste myndigheder og overgangsregeringen i Mogadishu interesserede i at få løst problemerne med internt fordrevne. Wolken understregede dog, at det alene er myndighederne i Nordvestsomaliland (Somaliland) der har været i stand til at løse nogle af disse problemer. Imidlertid tilføjede hun, at de internt fordrevne stadig har mange problemer i Nordvestsomaliland (Somaliland). Således er det meget sjældent, at en internt fordrevet vil henvende sig til de lokale myndigheder, herunder politiet, for at få hjælp.

10. Muligheder for opsporing af forældre

Delegationen mødtes med ICRC Deputy Head of Somalia Delegation Jürg Montani i Nairobi for at høre om mulighederne for opsporing af børn og forældre i Somalia. Jürg Montani oplyste, at ICRC var involveret i to former for opsporing i Somalia.

Den ene var den traditionelle form for opsporing, hvor man gennem Røde Kors' netværk, i det land man opholder sig, indsender en forespørgsel efter efterlyste familiemedlemmer. Denne forespørgsel går så via Geneve til ICRC's kontor i Nairobi og bliver derfra ekspederet videre til Somali Red Crescent Society (SRCS) i Somalia, der er støttet af ICRC.

SRCS har ifølge Jürg Montani 2 koordinatore og 19 opsporingsofficerer i Somalia, der så vidt muligt rejser rundt i Somalia for at finde efterlyste familiemedlemmer. Såfremt personerne kan findes, får ansøgeren besked og kan via ICRC netværk at sende én besked til vedkommende.

Ifølge Jürg Montani var det ikke ofte, at børn af denne vej blev sammenbragt med deres forældre i udlandet. Han oplyste, at denne form for opsporing var langvarig og kunne tage op til flere måneder. Endvidere var det ikke altid, at denne metode var så succesfuld, da det på grund af forholdene i Somalia kunne være svært for opsporingsofficererne at rejse rundt i landet.

Den anden form for opsporing foregik via radioen. ICRC medfinansierer 15 minutters radio programmer, hvor navne og adresser på slægtninge læses op med henblik på at familie, der er kommet bort fra hinanden, igen kan finde sammen. Af ICRC's rapport fra juni 2002 fremgår det¹¹², at i perioden januar til juni 2002 blev 2.880 BBC opsporingsformularer indsamlet og 1.751 blev udsendt i BBC's Somali Missing Persons Program.

Jürg Montani oplyste, at somaliere ofte vidste, hvor folk opholder sig i Somalia. Han forklarede, at kender man navnet på klan, subklan og eventuelt sub-subklan samt personens navn, var der stor mulighed for, at personer kunne blive fundet i Somalia.

¹¹² ICRC, *Somalia, Midterm Report, January to June 2002*, Nairobi 2002.

Konsulterede personer og organisationer

Abdelmoula, Adam, Dr., Senior Human Rights Adviser, Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), Nairobi.

Abdi Mahad, Madina, kvinderepræsentant på Eldoret-konferencen (fra Balad, Middle Shabelle), Eldoret.

Abdi Mamow, Mohammed, Bantu-repræsentant, medlem af Centre for Minority Rights & Development, Nairobi (fra Agoye-området, Lower Shabelle, flygtet 1997).

Abdi Salah, Yusuf, delegationens konsulent, tidligere FN konsulent, Nairobi.

Abdi Samad, Ali Abdullahi, Shekhal-repræsentant, Nairobi (fra Baidoa, flygtet 2000)

Abdulkadir Haugun, Habiba, kvinde-repræsentant på Eldoret-konferencen, (fra Mogadishu), Eldoret.

Abdullahi Mohamud, Faduma, kvinderepræsentant på Eldoret-konferencen (fra Mogadishu), Eldoret.

Ahmed Nor Bege, Faduma, kvindelig Bege-repræsentant, Nairobi, (fra Awdhegle, Lower Shabelle, flygtet 1999)

Ahmud Addalla, Asha, Minister for Demobilisation, Transitional National Government (TNG), kvinderepræsentant på Eldoret-konferencen, Eldoret.

Ali Shegow, Omar, Tuni-repræsentant, Nairobi (fra Brava, Lower Shabelle, flygtet 1991).

Cameroon, Hemish, Acting Deputy Security Adviser, UNCU, Nairobi.

Choong, May F., Protection Officer, United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), UNHCR Branch Office Somalia, Nairobi.

Danailov, Silvia, Child Protection Officer, United Nations Children's Fund (UNICEF), UNICEF Somalia Support Centre, Nairobi.

Dhiman, Inderpal, Consultant, United Nations Development for Women (UNIFEM), Nairobi.

Diallo, Mariam, Protection Officer, United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), UNHCR Branch Office Somalia, Nairobi.

Elmi Musa, Fatima, Women representative, Eldoret.

Hassan Sheriff, Sayid, Asharaf (Sarman)-repræsentant, Nairobi (fra Baidoa, flygtet 1991).

Hussen Abdalla, Imam, Dr., Rer Hamar-repræsentant, tidligere ansat i Ministry of Planning, Nairobi (fra Mogadishu).

Ibrahim, Fatima, kvinde-repræsentant, (fra Mogadishu), Eldoret.

Ishmael Salad (Hunbul), Abdulkjadir, Vice-Chairman, Somali Social Development Union (SSDU), Eldoret.

Jeilani Sheekh, Omar, Tuni-repræsentant, Mombasa (fra Brava, Lower Shabelle, flygtet 1991).

Kinoti, Kathambi, Consultant, United Nations Development for Women (UNIFEM), Nairobi.

Mayo'w Abdille, Mukhtar, Begedi-repræsentant, Nairobi, (fra Awdhegle, Lower Shabelle, flygtet 2000)

McLean, Calum, Chief, UN Coordination Unit for Somalia/Office for the Coordination of Humanitarian Affairs/United Nations Development Office (UNCU/OCHA/UNDP), Nairobi.

Mohamed Hussen, Amin, Rer Hamar-repræsentant, Nairobi (fra Mogadishu).

Mohammed Barrow, Salad, Bantu-repræsentant, Director of Research and Planning, Centre for Minority Rights & Development, Nairobi (fra Golwien, Lower Shabelle, flygtet 1996).

Montani, Jürg, Deputy Head of Somalia Delegation, International Committee of the Red Cross (ICRC), Nairobi.

Okondo, Hendrica, Programme Coordinator, United Nations Development for Women (UNIFEM), Nairobi.

Osman Matan, Mohammed, Bantu-repræsentant, medlem af Centre for Minority Rights & Development, Nairobi (fra Jilib, Lower Juba, flygtet 1991).

Rizak Abdirihman, Abdi, Shekhal-repræsentant, tidligere Field Officer i World Vision, Nairobi (fra Kismayo, flygtet 1991).

Sharif Mowlana, Jeilani, Baravani-repræsentant, Nairobi (fra Brava, Lower Shabelle, flygtet 1992).

Warsami Jama, Abshir, Chairman, Madiban-representative, Somali Minority Rights Organisation (SMRO), Eldoret.

Wolken, Simone, Representative, United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), UNHCR Branch Office Somalia, Nairobi.

Litteratur

Centre for Minority Rights and Development, *PROFILE*, Nairobi, August 2002.

Coalition to Stop the Use of Child Soldiers, *Child Soldiers 1379 Report, Somalia*, London, November 2002.

Danish Immigration Service, *Report on Minority Groups in Somalia, Joint British-Danish-Dutch fact-finding mission to Nairobi, Kenya, 17 to 24 September 2000*, Copenhagen, December 2000.

Danish Immigration Service, *Report on Nordic fact-finding mission to Central and Southern Somalia: Kismayo, Jowhar, Belet Weyne and Bardera, 15 February to 14 March 1997*, Copenhagen, May 1997.

Danish Immigration Service, *Report on Nordic fact-finding mission to Gedo Region of Somalia, 15 – 30 October 1998*, Copenhagen, July 1999.

Danish Immigration Service, *Report on Nordic fact-finding mission to Nairobi (Kenya) and the Middle Shabelle region of Somalia, 21 February – 6 March 1999*, Copenhagen, September 1999.

Danish Immigration Service, *Report on political, security and human rights developments in southern and central Somalia, including South West State of Somalia, and Puntland State of Somalia, Joint British – Danish fact-finding mission to Nairobi (Kenya) and Baidoa and Belet Weyne (Somalia), 20 May to 1 June 2002*, Copenhagen, July 2002.

Danish Immigration Service, *Report on the Nordic fact-finding mission to Mogadishu, Somalia, 28 May – 13 June 1997*, Copenhagen, February 1998.

International Crisis Group, *Salvaging Somalia's Chance for Peace*, Nairobi/Brussels, 9 December 2002.

ICRC, *Somalia, Midterm Report, January to June 2002*, Nairobi 2002.

IRIN, *A Gap in their Hearts: the experience of separated Somali children*, UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, Nairobi, 2003

Menkhaus, Ken, *Protracted State Collapse in Somalia: A Rediagnosis*, 2003, (planlagt til publicering i *Review of African Political Economy*).

UNCU/UN-OCHA Somalia, *Annex to Internally Displaced Persons (IDP) Report, Situation of IDPs in Southern and Central Somalia, Survey Conducted 2001 – 2002*, Nairobi, December 2002.

UNCU/UN-OCHA, *A Study on Minority Groups in Somalia*, Nairobi, August 2002.

UNCU/UN-OCHA, *An Operational Framework for Vulnerable Communities in Somalia*, Nairobi, 2002.

UNCU/UN-OCHA, *Internally Displaced Persons Combined Report on Somalia*, Nairobi, July 2002.

UNDP, *Human Development Report Somalia 2001*, Nairobi, 2001.

UNDP; *The Field Atlas of Settlements in Somalia*, Data and Information Management Unit (DIMU), Nairobi, 2000.

United Nations, Office of the UN Resident & Humanitarian Coordinator, *The United Nations condemns killings of children in Somalia*, Press Release, Nairobi 17 January 2003.

UNICEF Somalia, *Objectives and ToR for a Child Protection Study in Somalia*, UNICEF November 2002 – March 2003, Nairobi.

Wamahiu, Sheila Parvyn, *Childhood Denied: Assessment of children in need of special protection measures in Somalia: A Qualitative Study* (Submitted to UNICEF Somalia), Nairobi, January 2000.

Forkortelser

CMRD – Centre for Minority Rights and Development

FN – Forenede Nationer

ICG – International Crisis Group

ICRC – International Committee of the Red Cross

IDP – Internally Displaced Person

IGAD – Inter-Governmental Authority on Development

IRIN – Integrated Regional Information Network

JVA – Juba Valley Alliance

NGO – Non-Governmental Organisation

OCHA – Office for the Coordination of Humanitarian Affairs

OHCHR – United Nations High Commissioner for Human Rights

RRA – Rahanweyn Resistance Army

SRCS – Somali Red Crescent Society

SSDU – Somali Social Development Union

TNA – Transitional National Government

UN – United Nations

UNCU – United Nations Coordination Unit

UNDP – United Nations Development Programme

UNHCR – United Nations High Commissioner for Refugees

UNICEF – United Nations Children's Fund

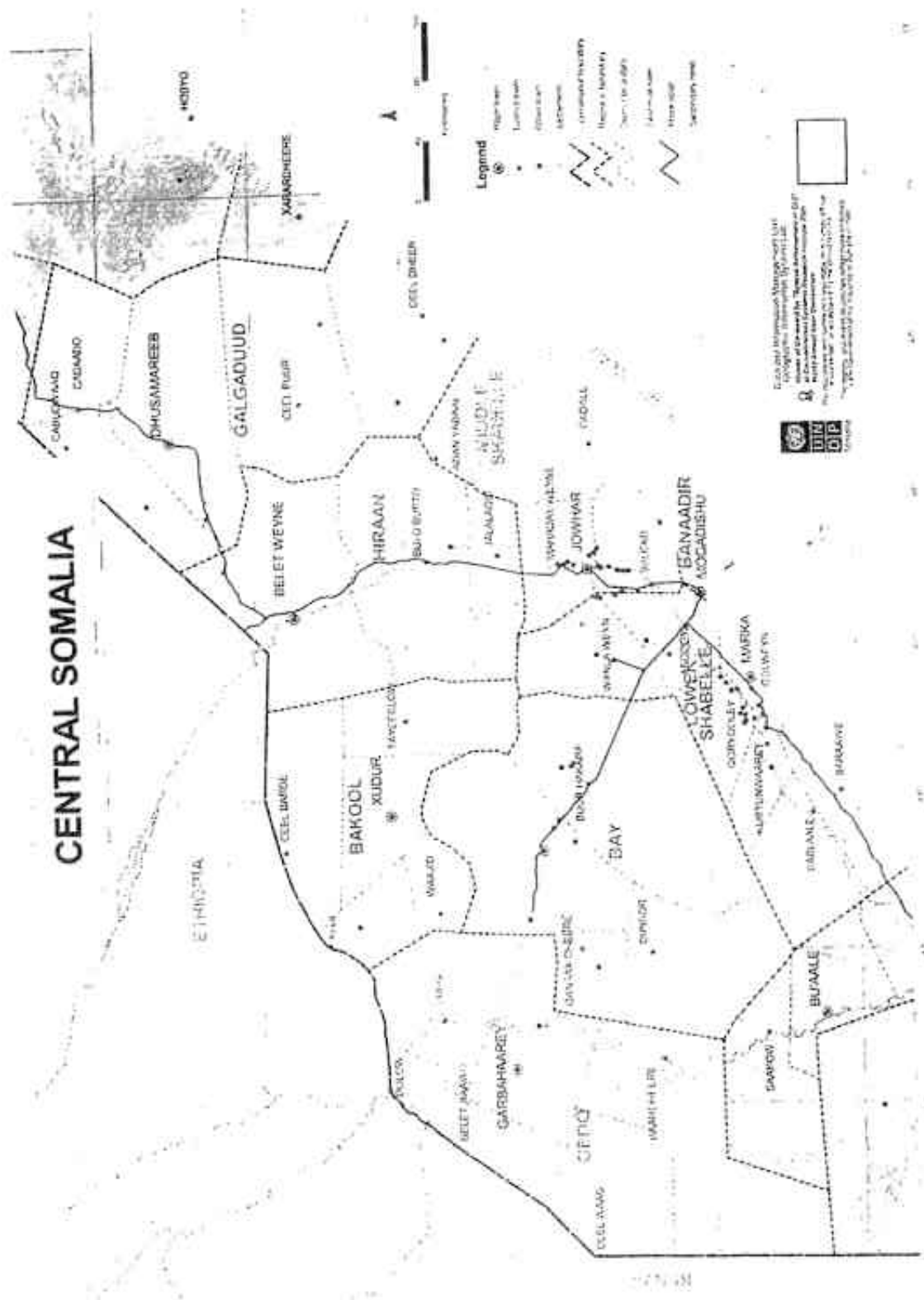
UNIFEM – United Nations Women's Organisation

UNPOS, United Nations Political Office for Somalia

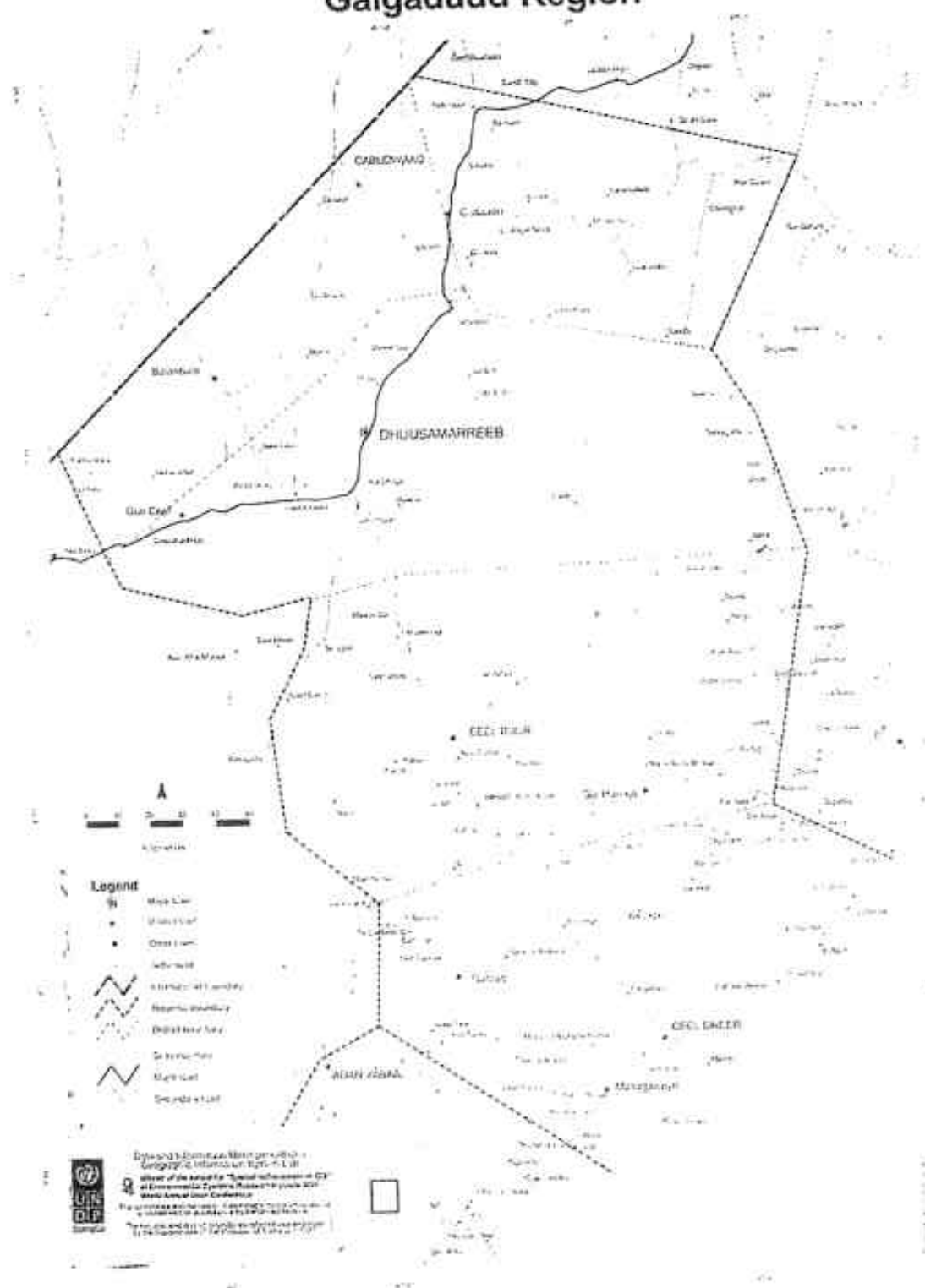
USC – United Somali Congress

Bilag: Kort over somaliske regioner og distrikter

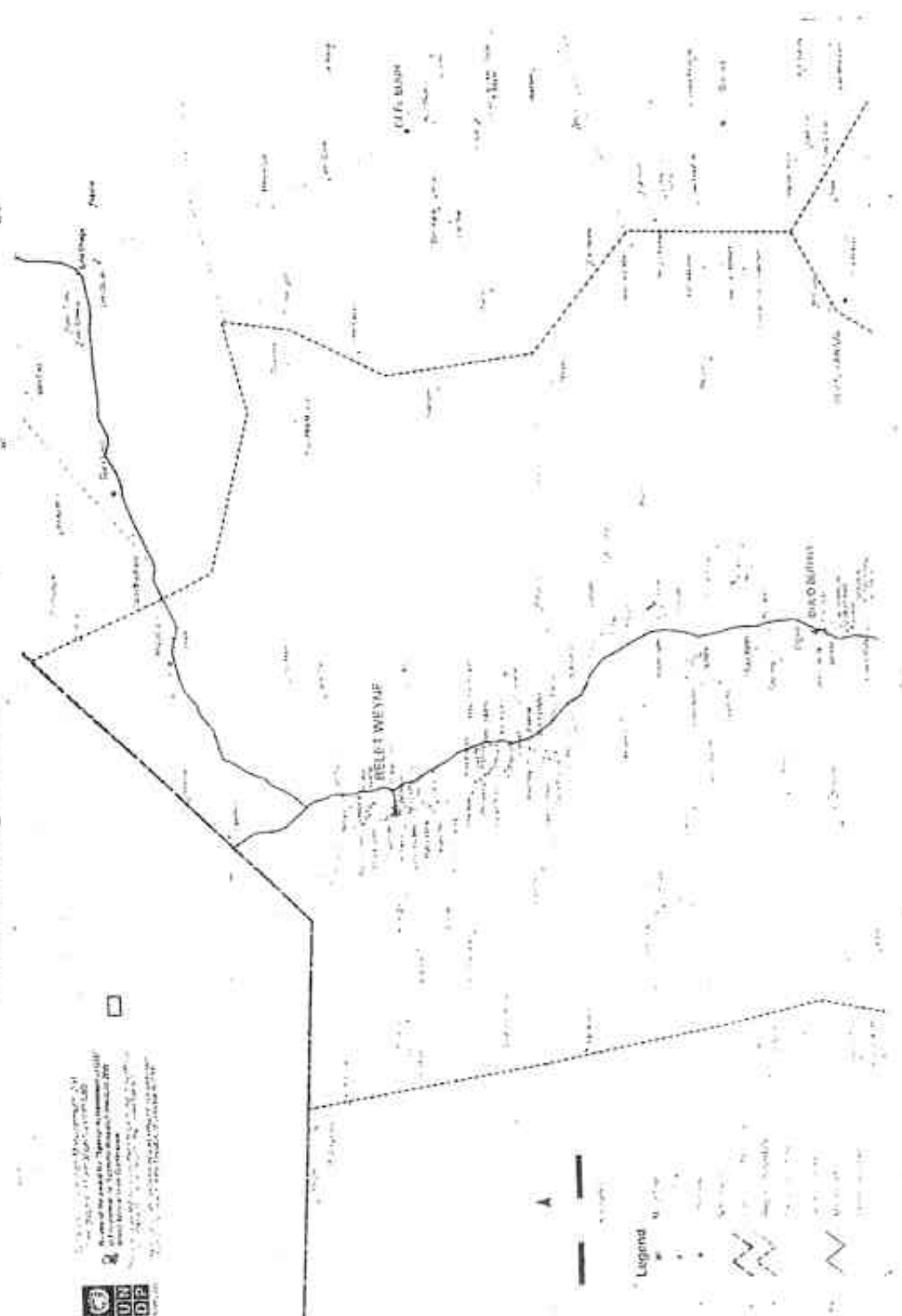

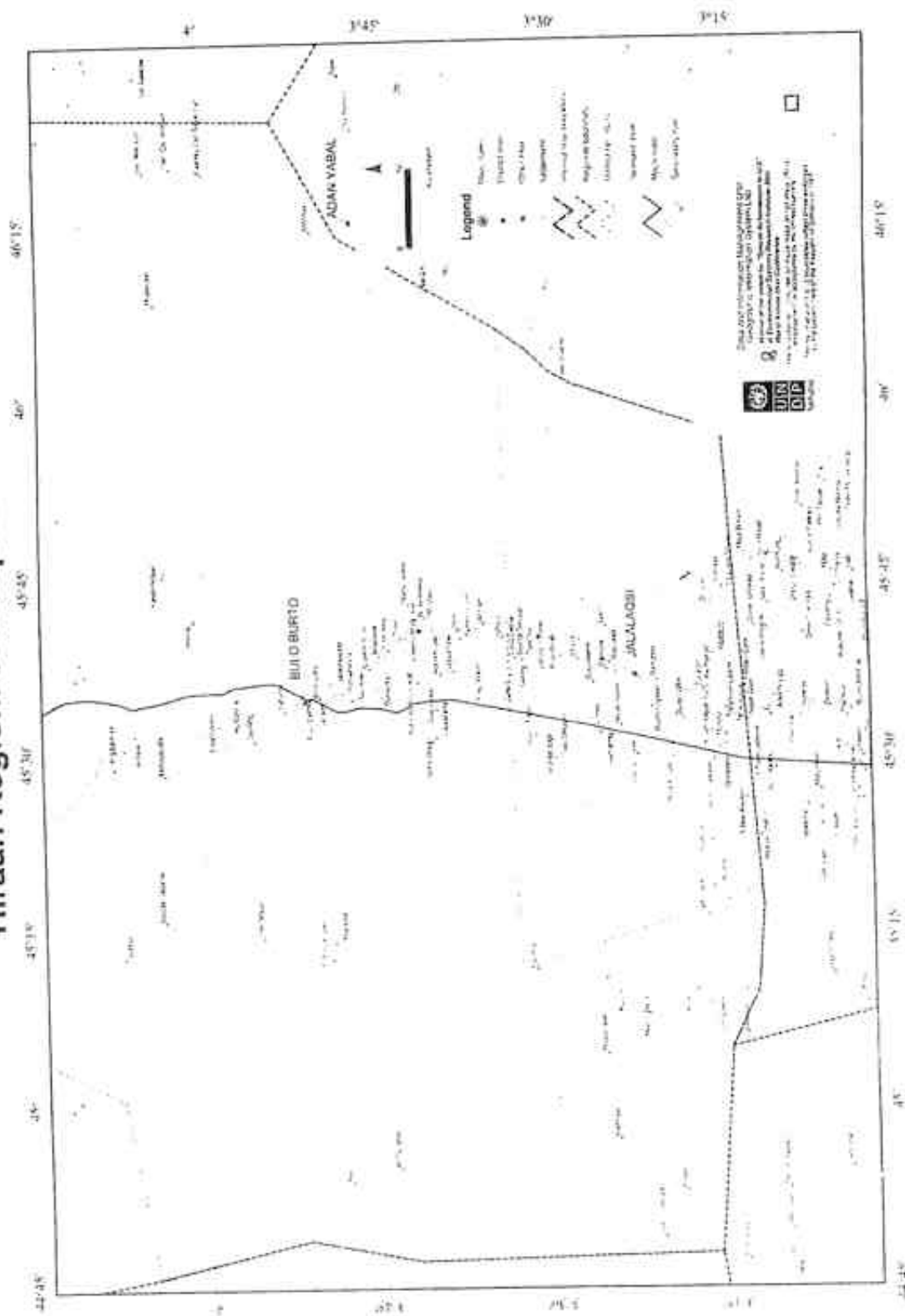
Galgaduud Region

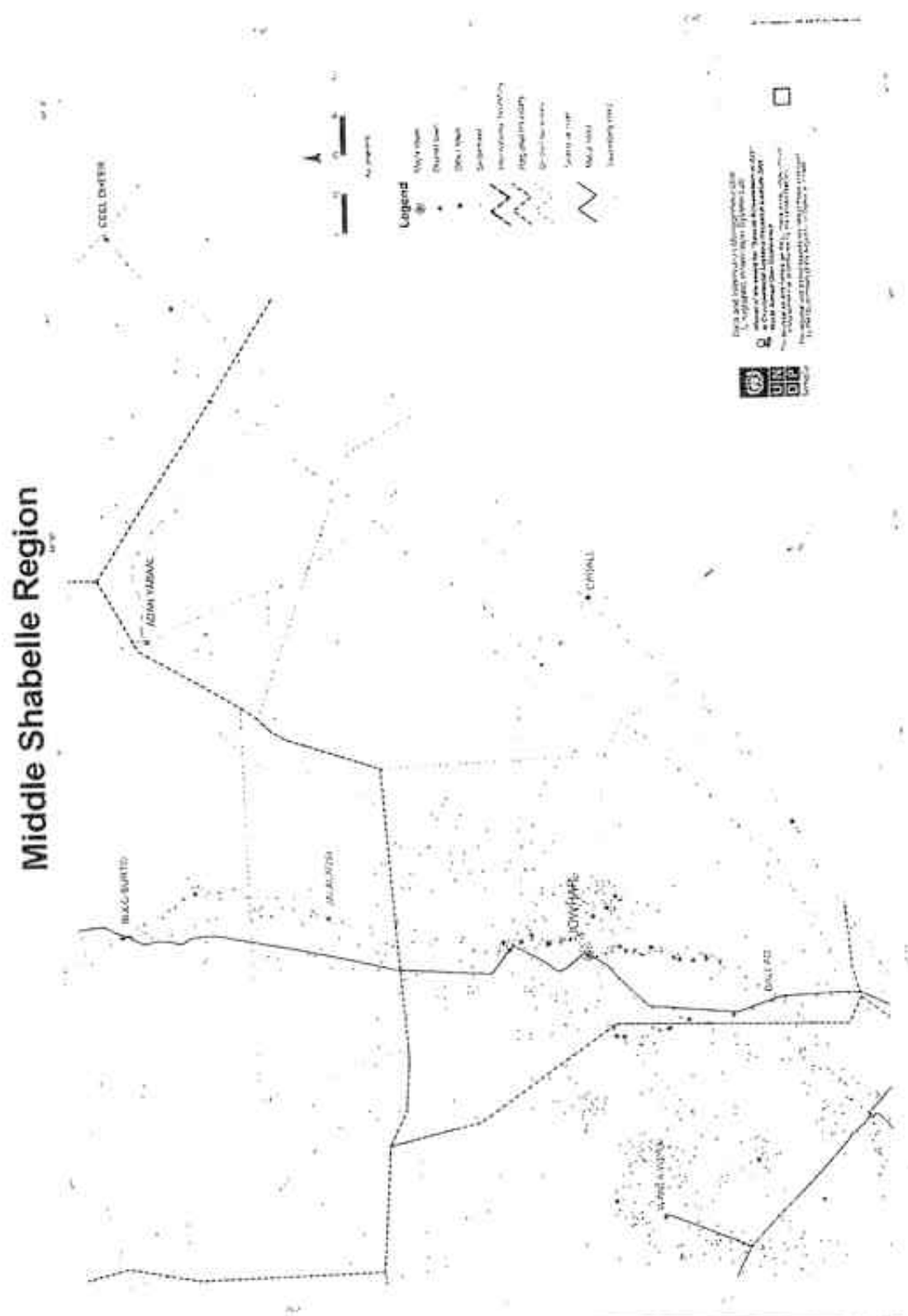

Hiraan Region: Belet Weyne District

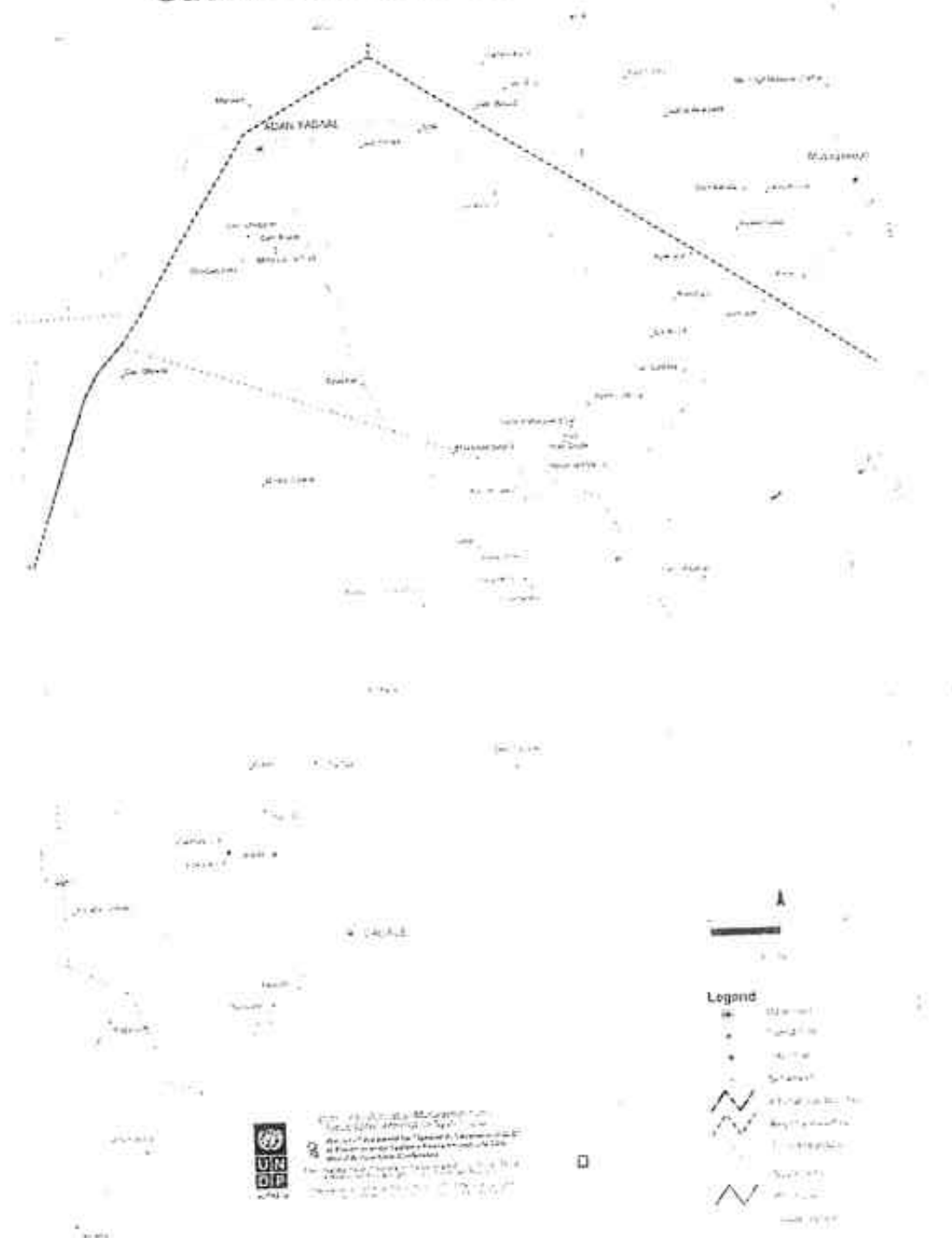

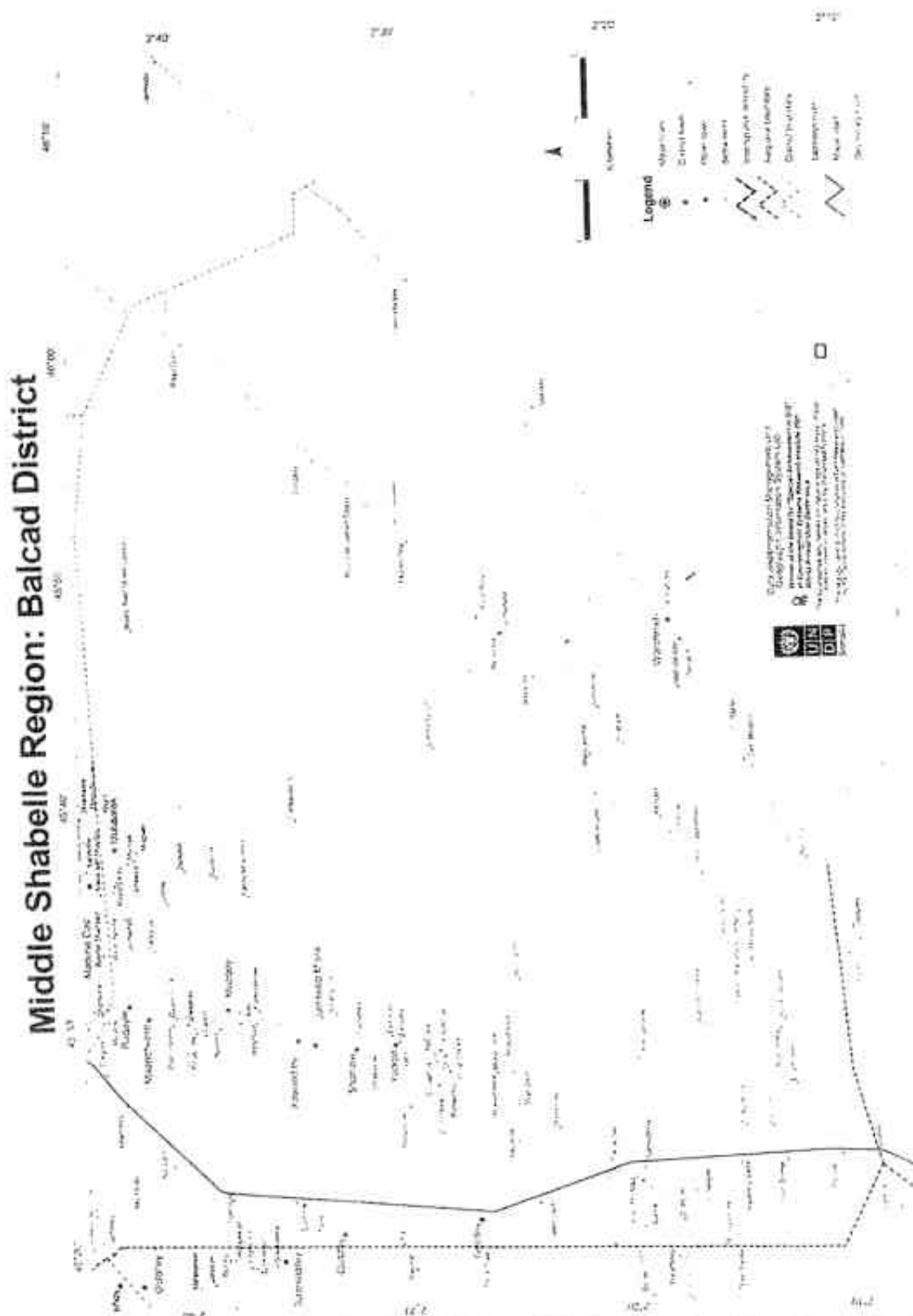
Hiraan Region: Jalalaqsi District

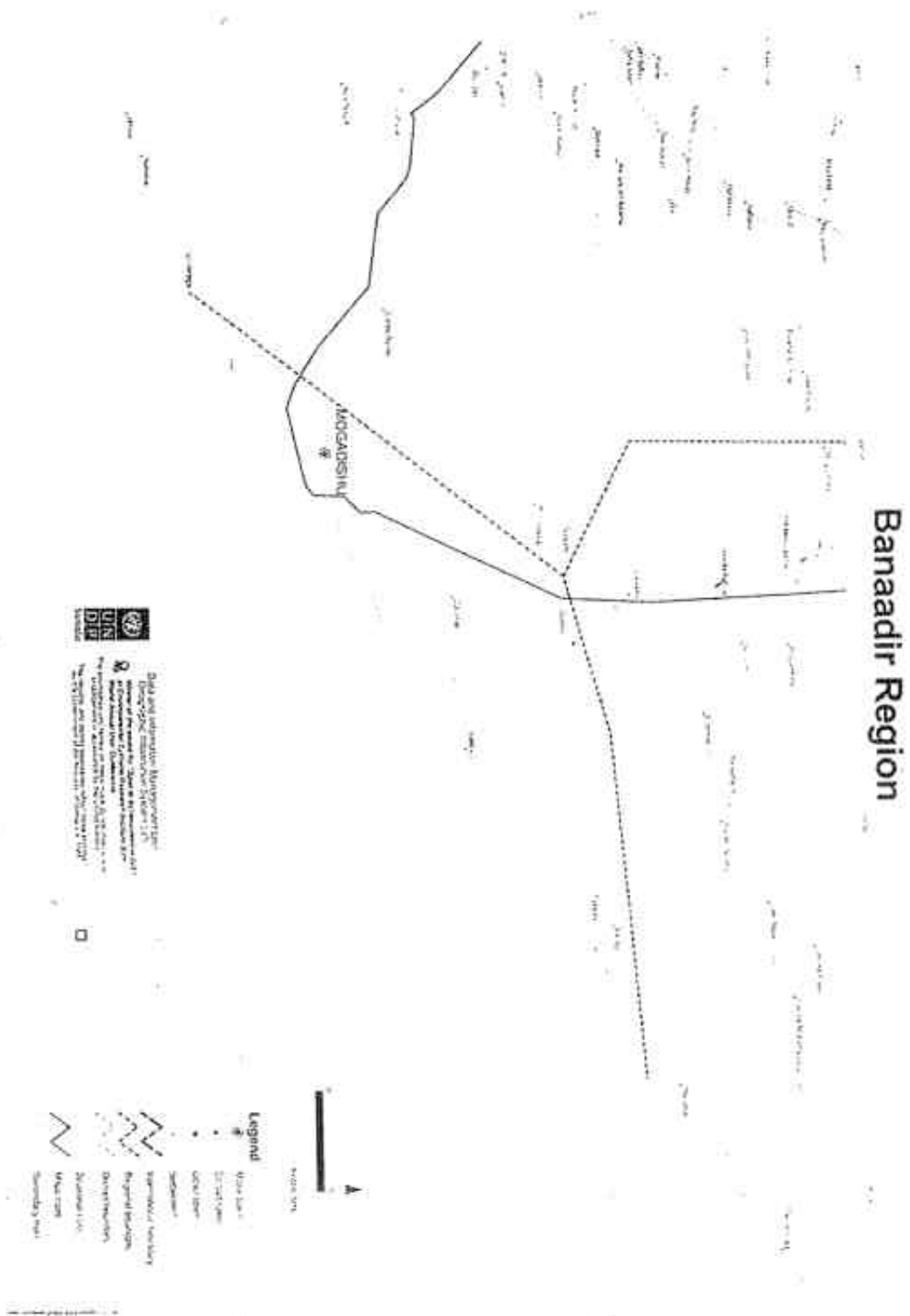

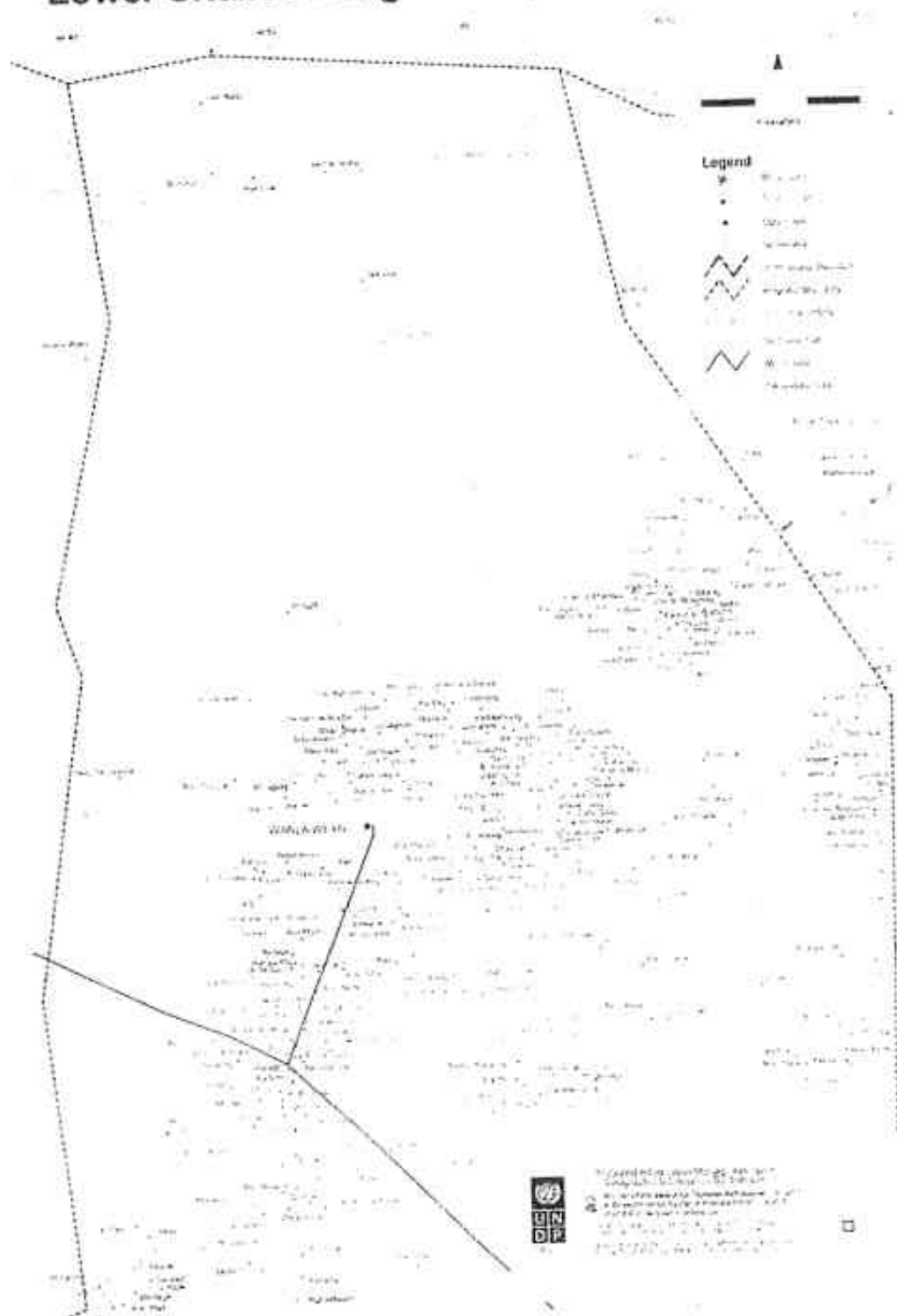
Middle Shabelle Region: Cadale and Adan Yabaal Districts

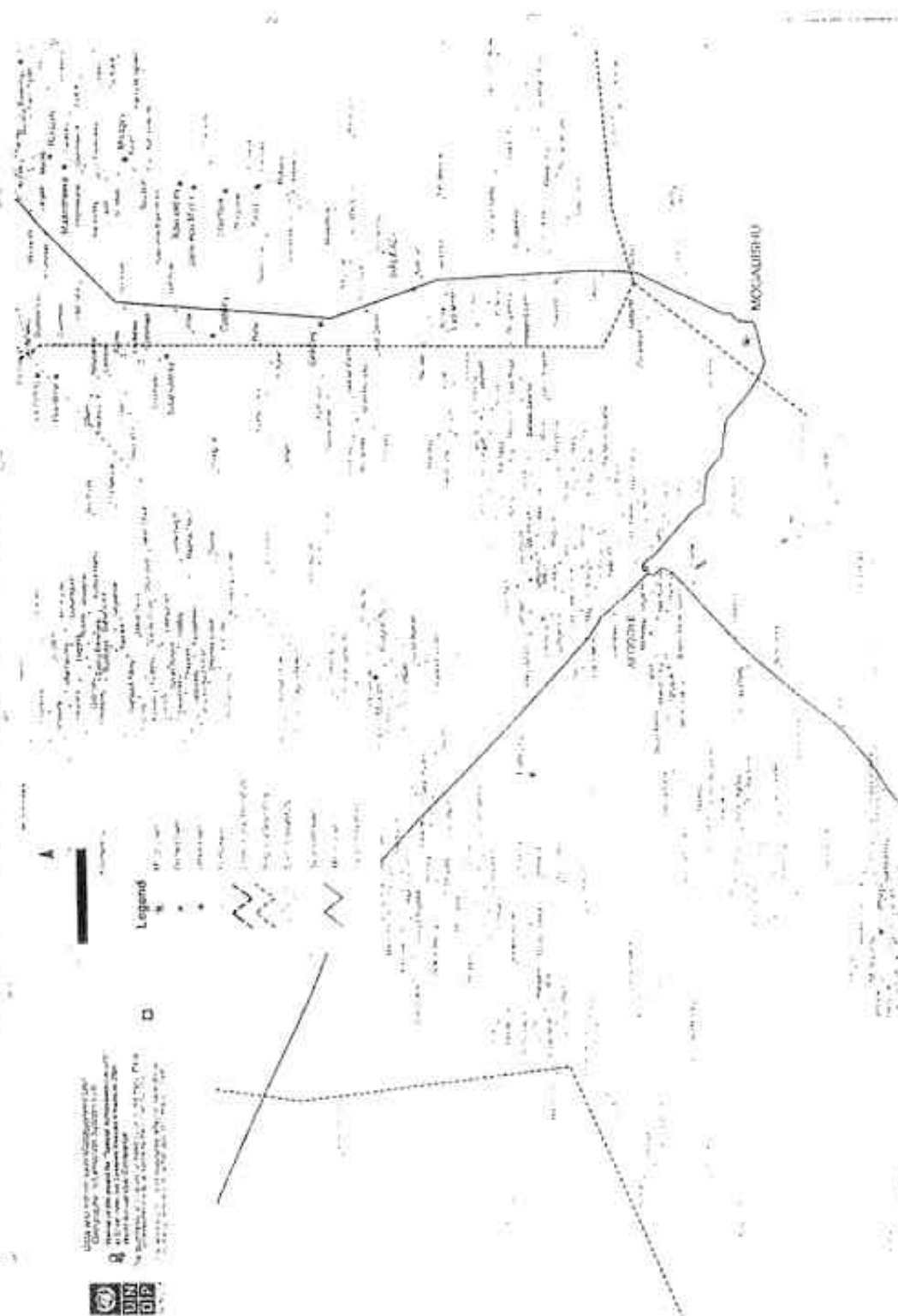

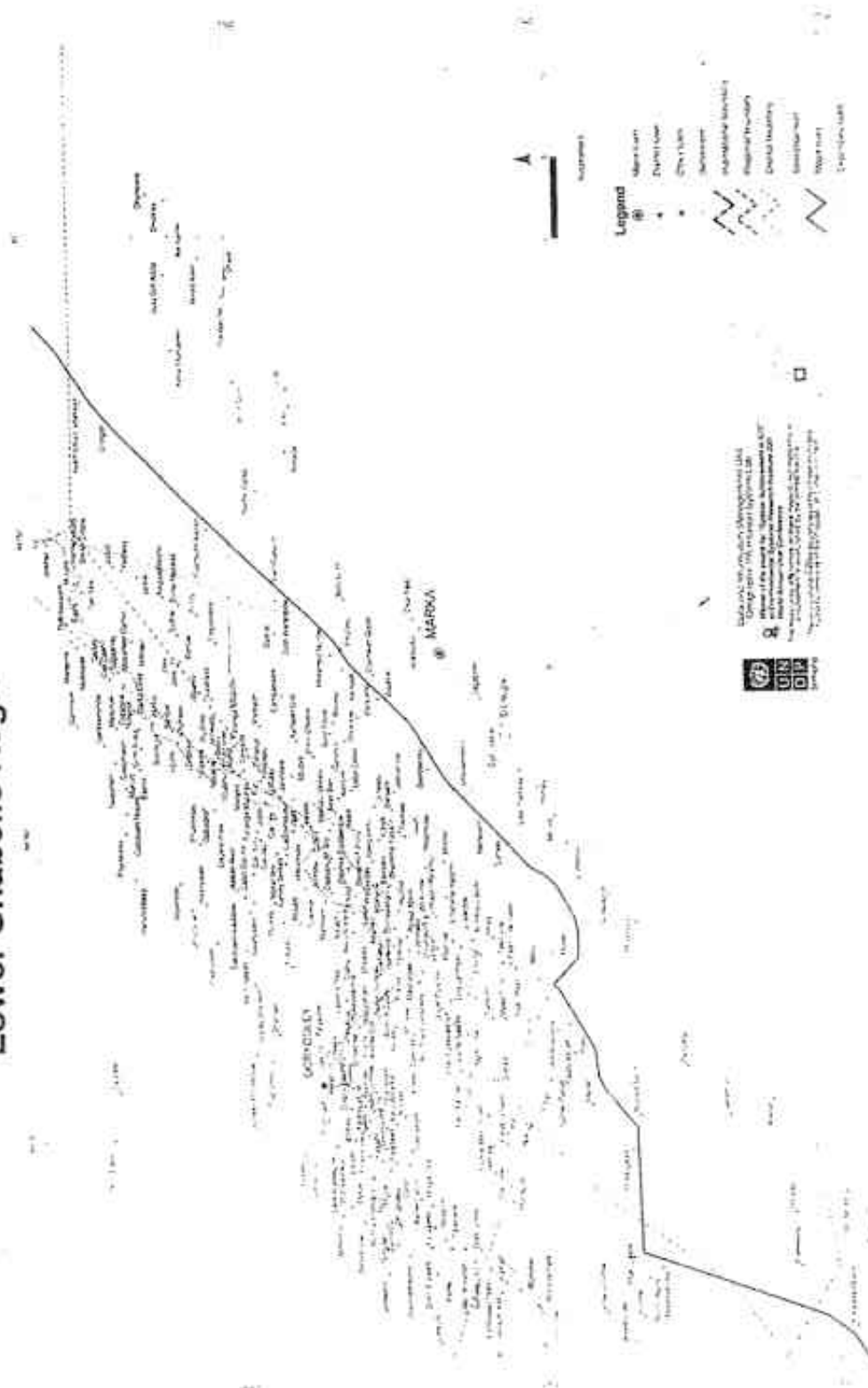
Lower Shabelle Region: Wanla Weyn District

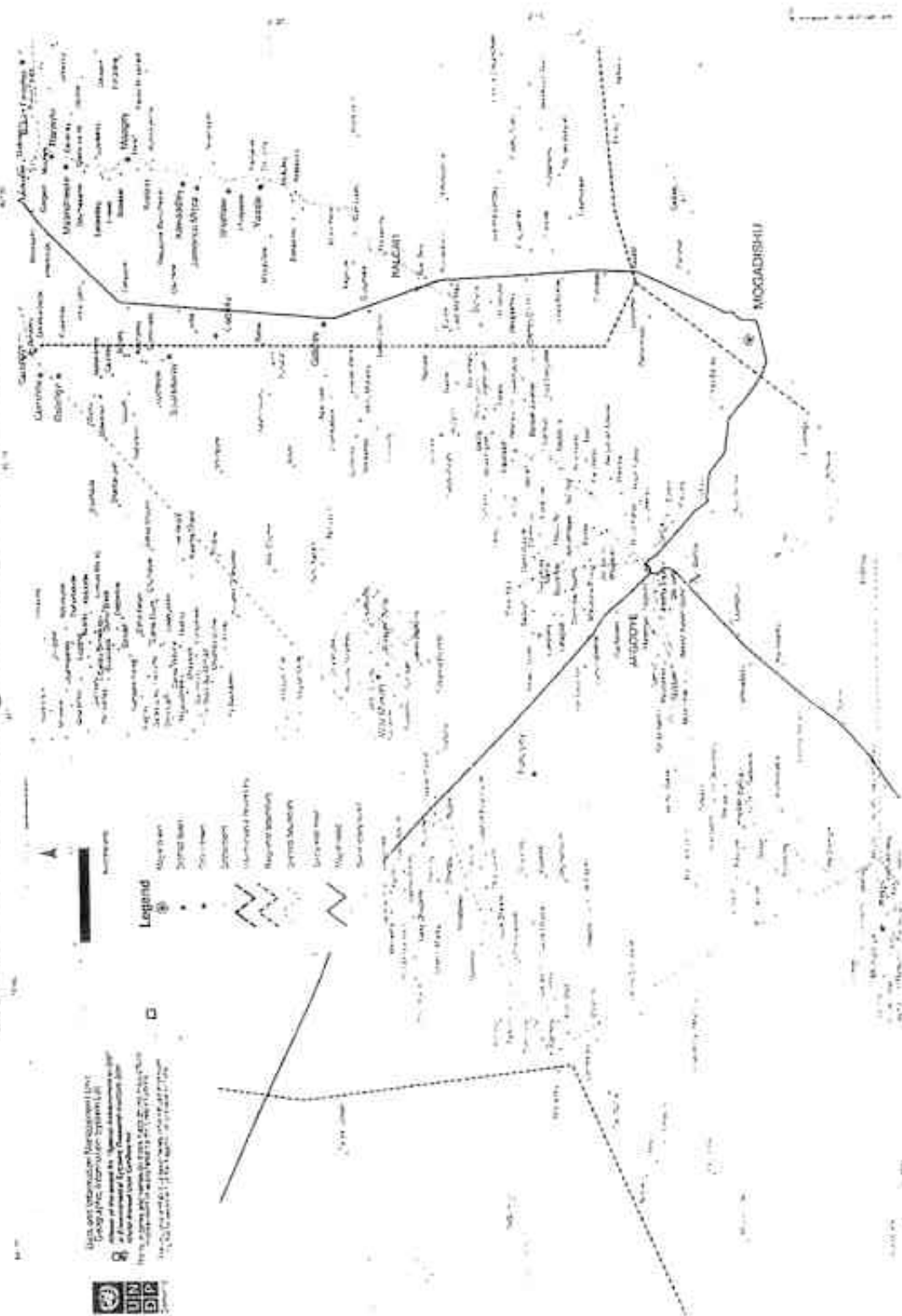
Lower Shabelle Region: Afgooye District

Lower Shabelle Region: Marka District

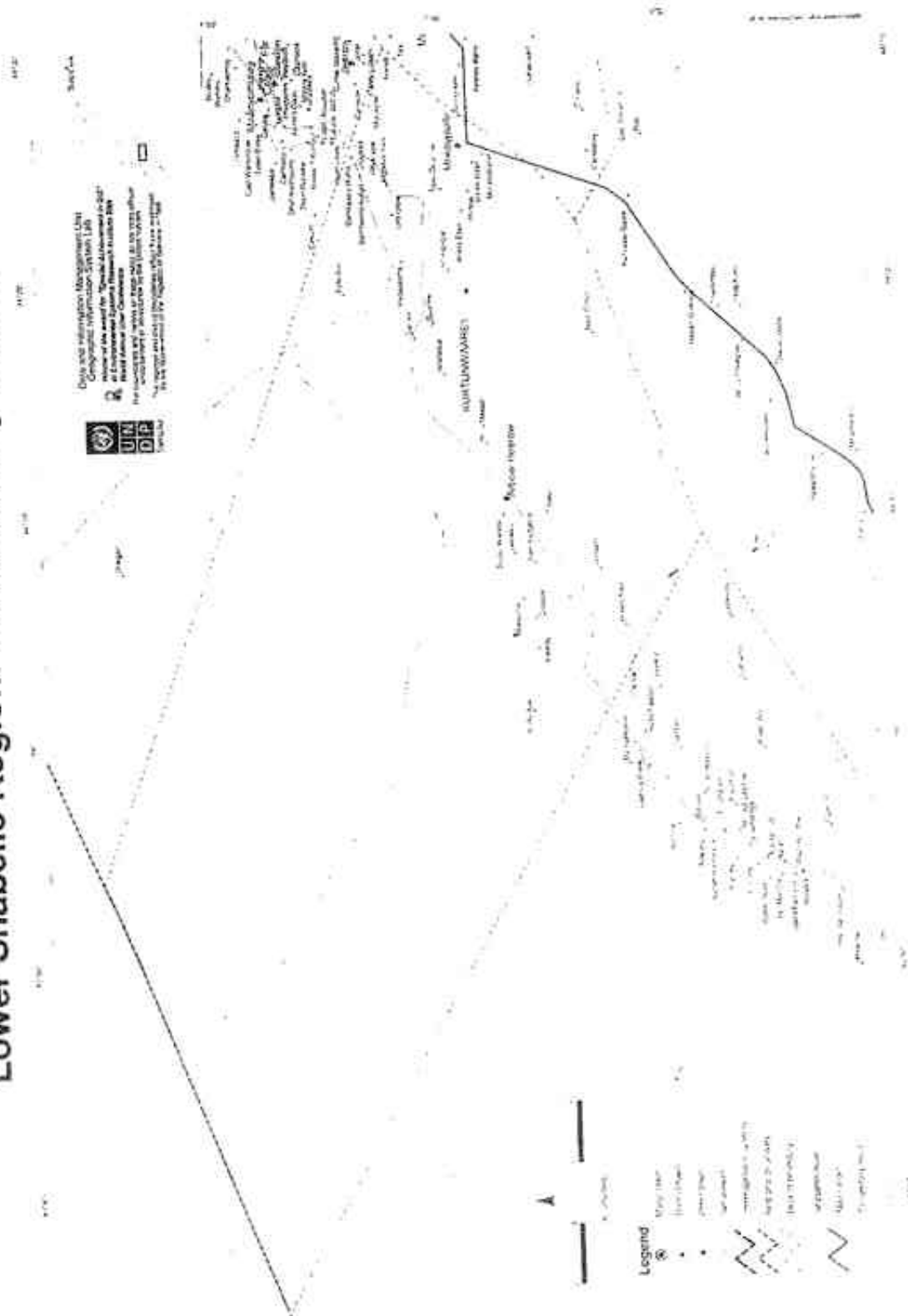
Lower Shabelle Region: Afgooye District

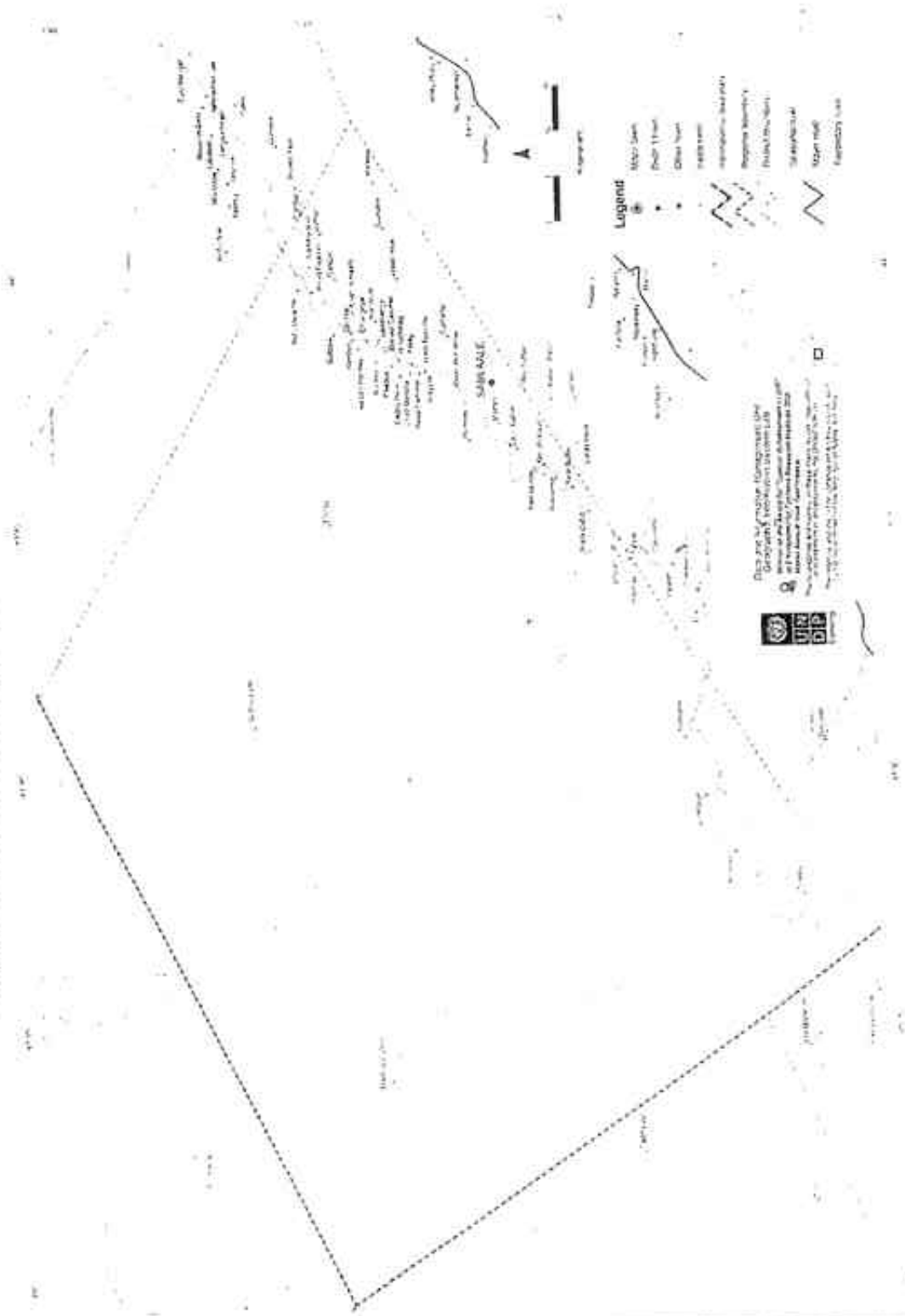
Lower Shabelle Region: Qoryooley District

Lower Shabelle Region: Kurtunwaarey District

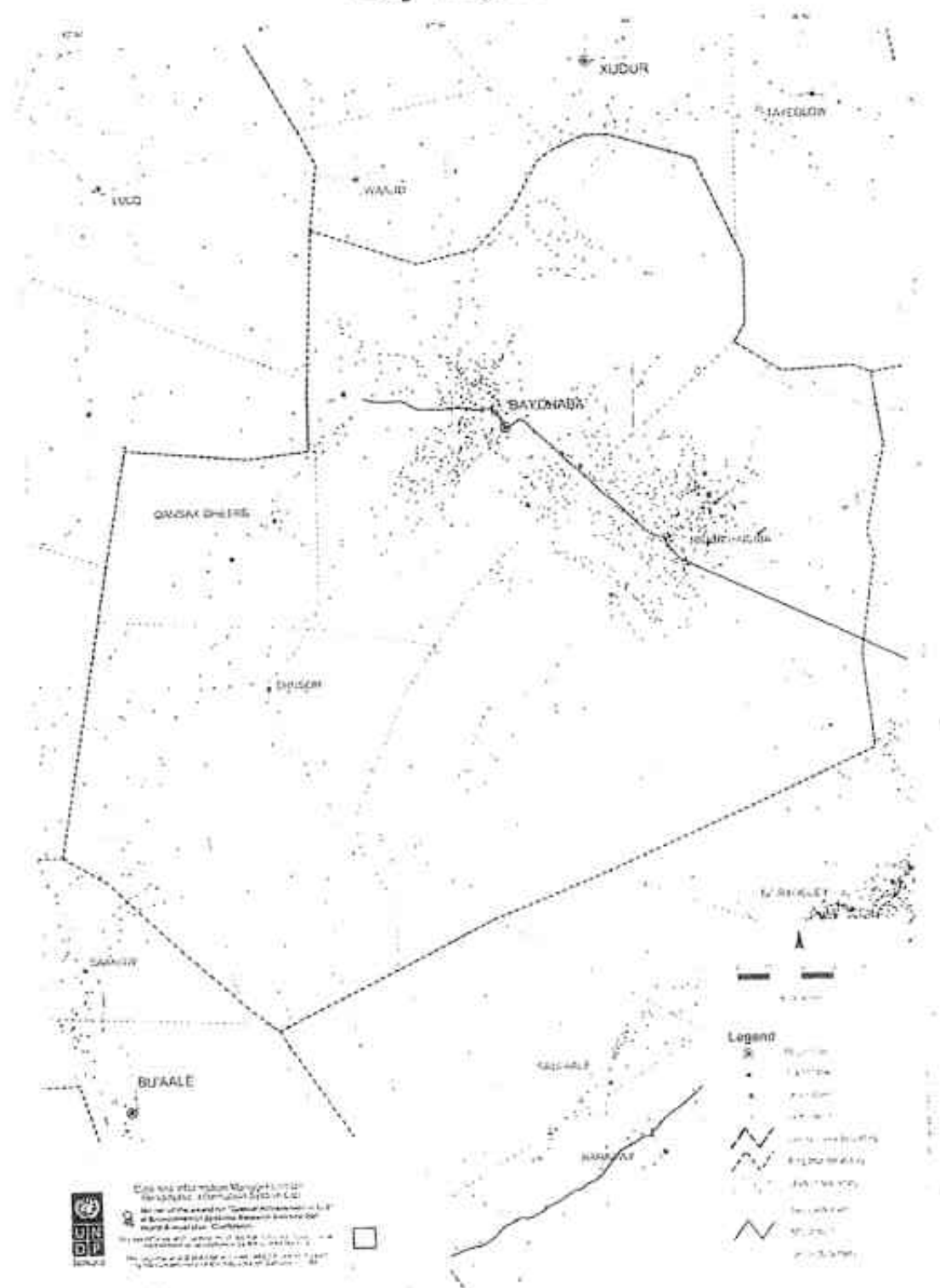
Lower Shabelle Region: Sablaale District

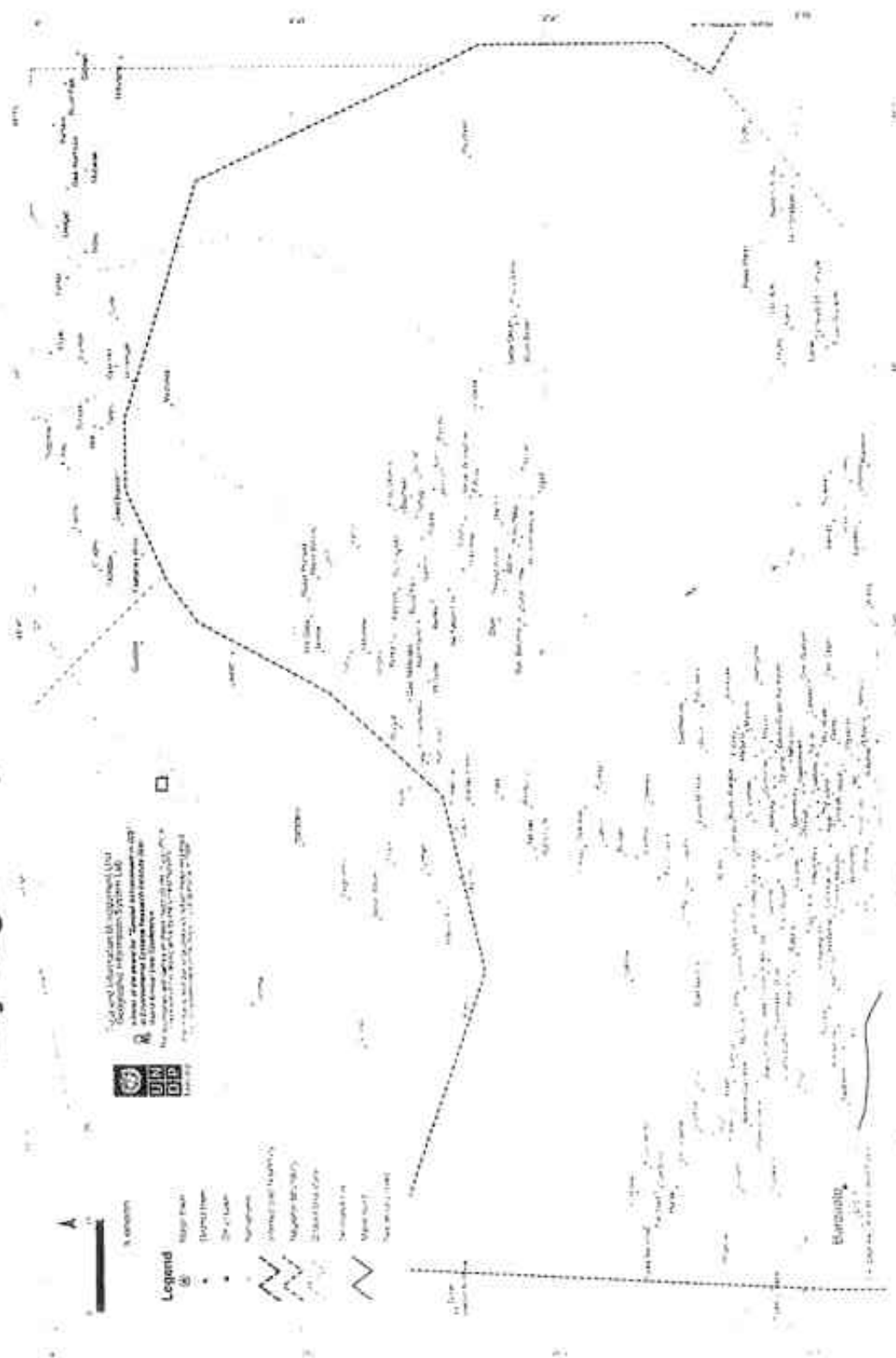
Lower Shabelle Region: Baraawe District

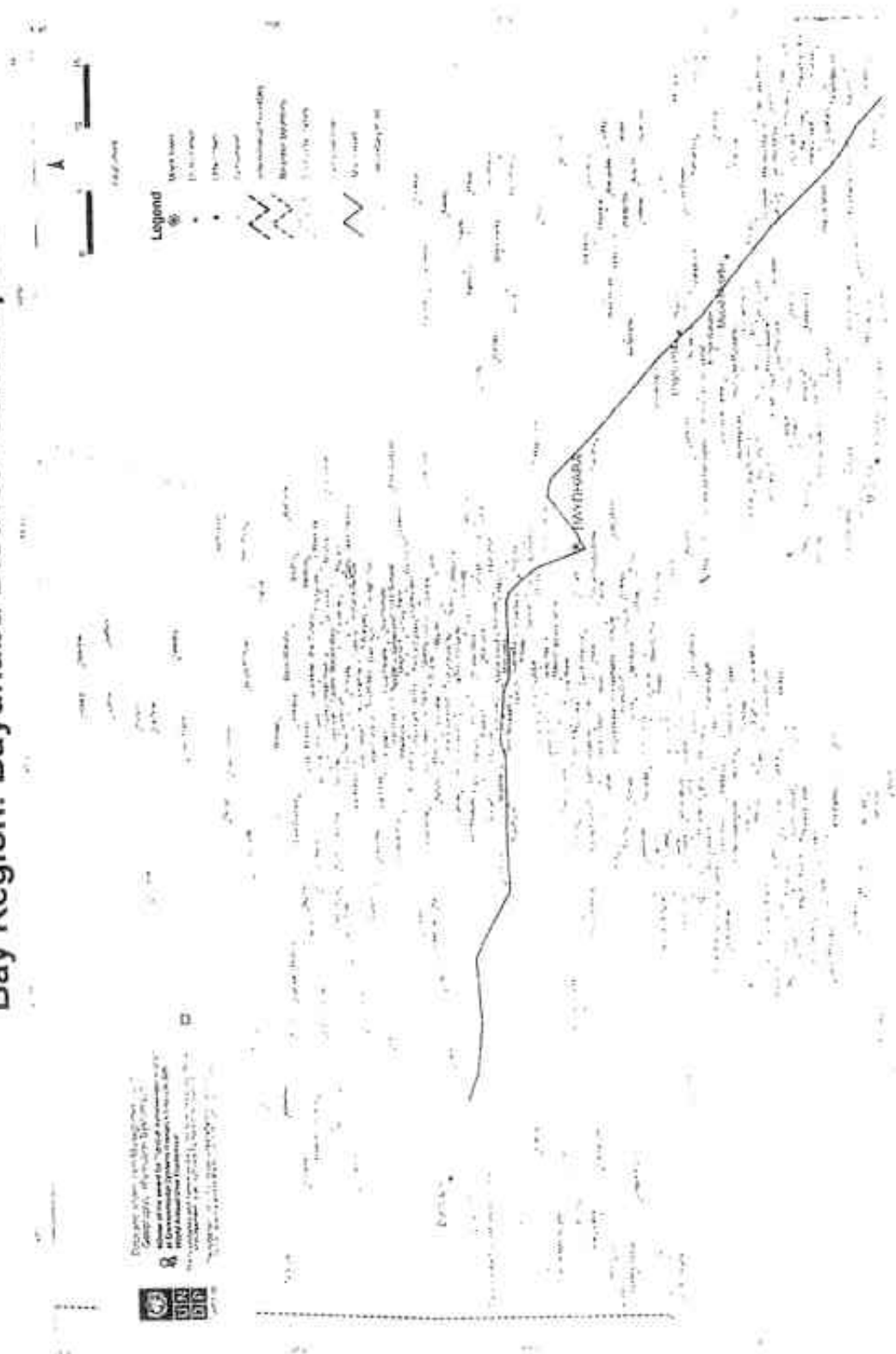
Bay Region

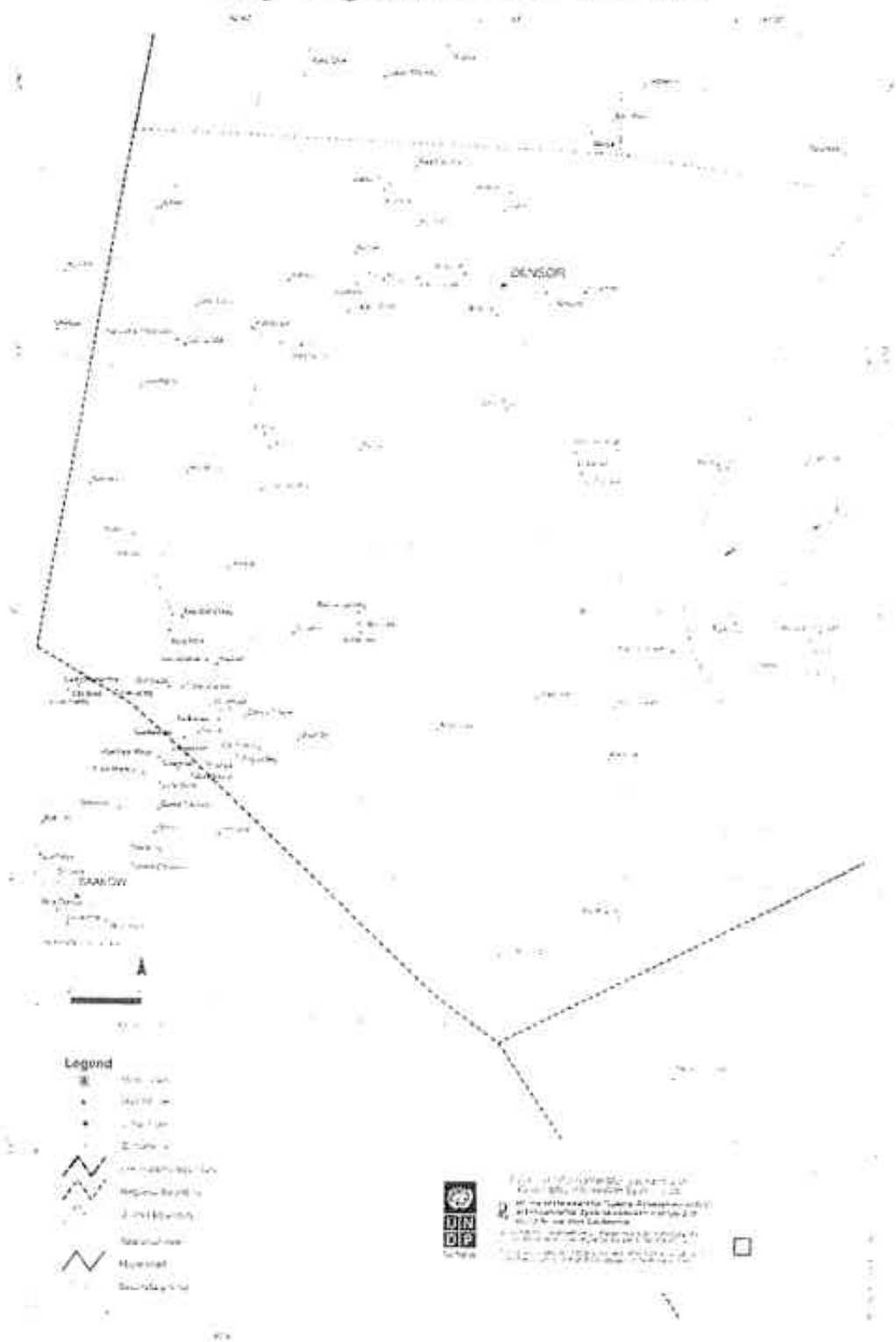
Bay Region: Baydhaba District - northern part

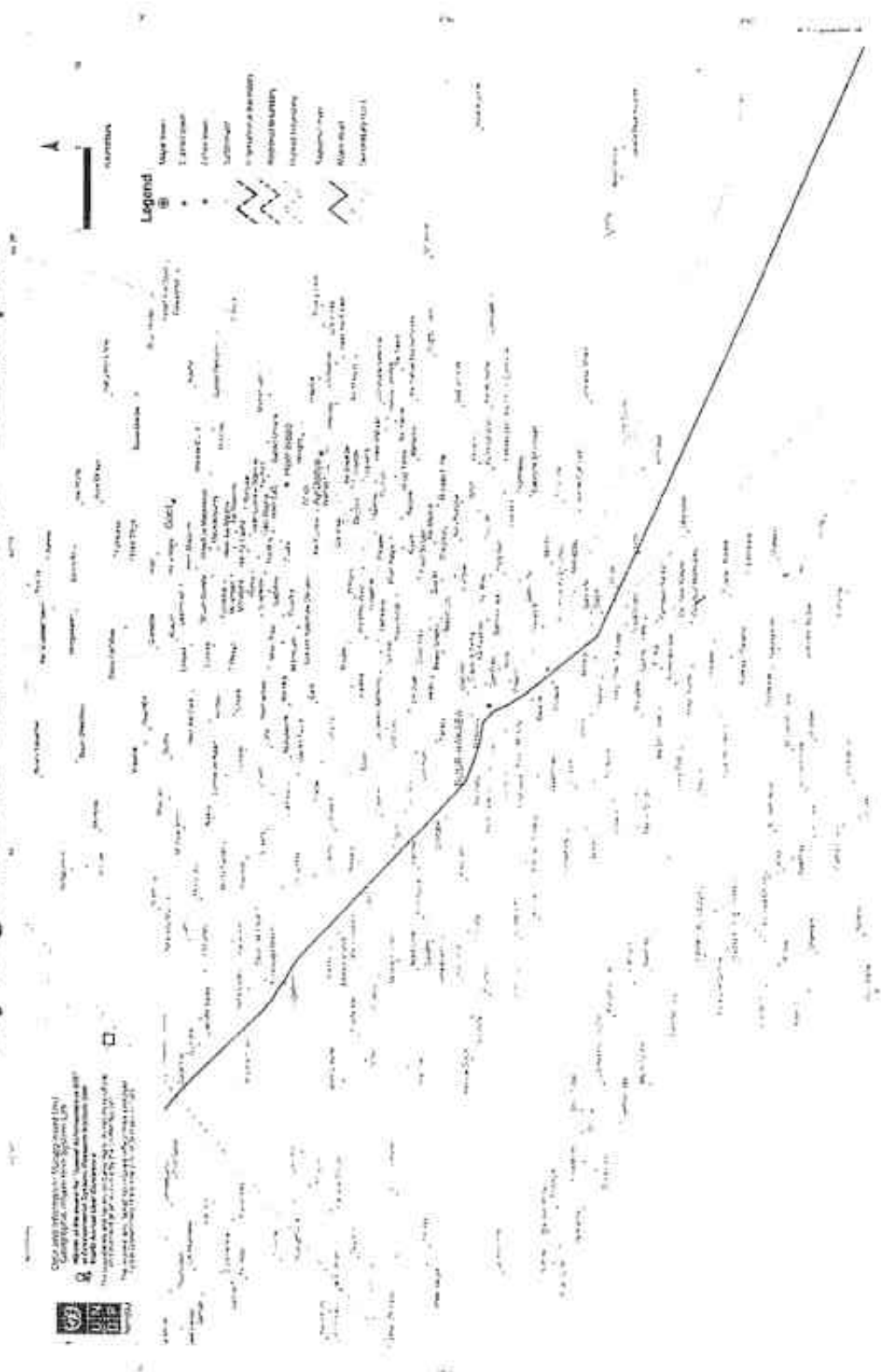
Bay Region: Baydhaba District - central part

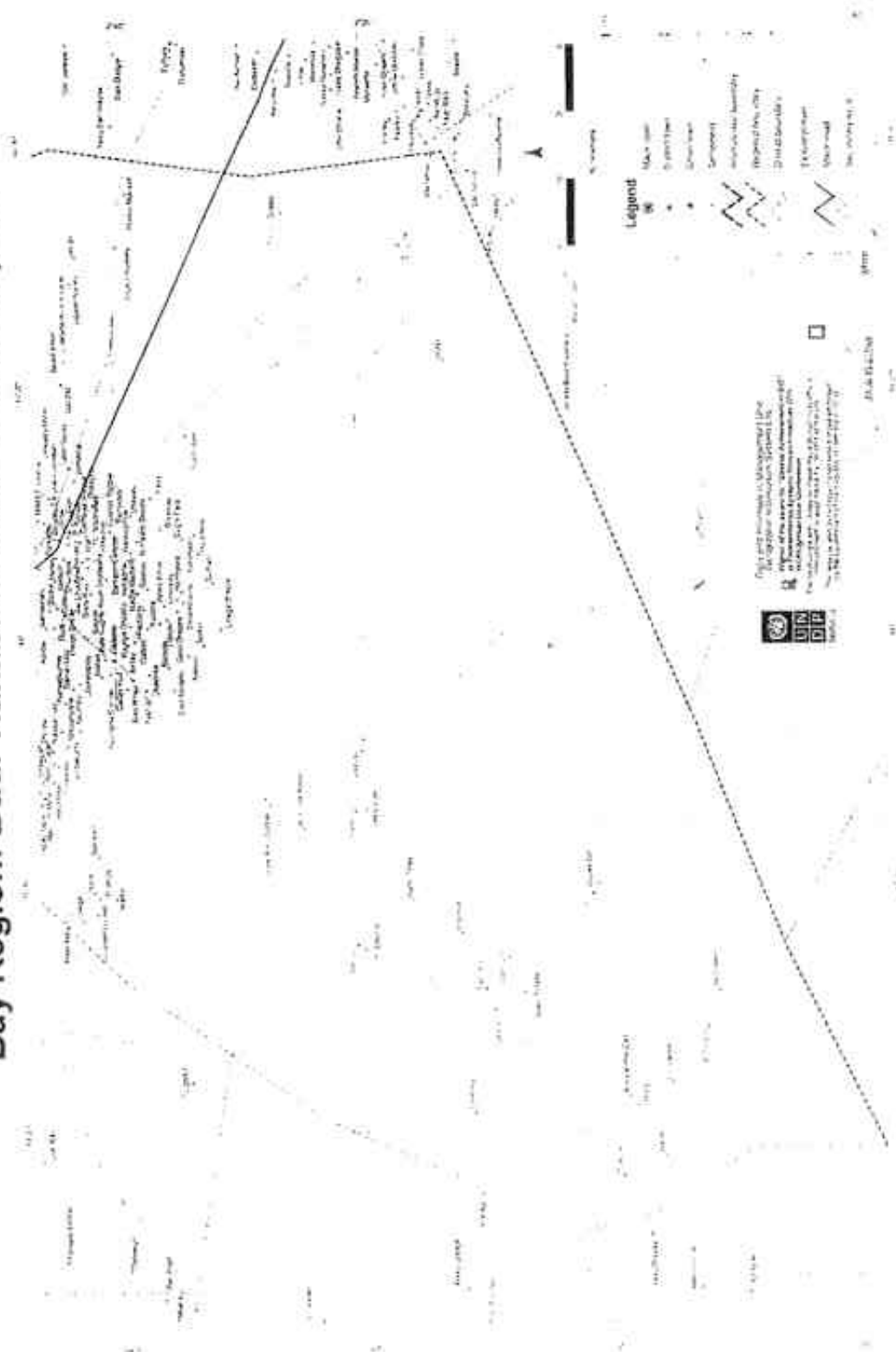
Bay Region: Diinsor District

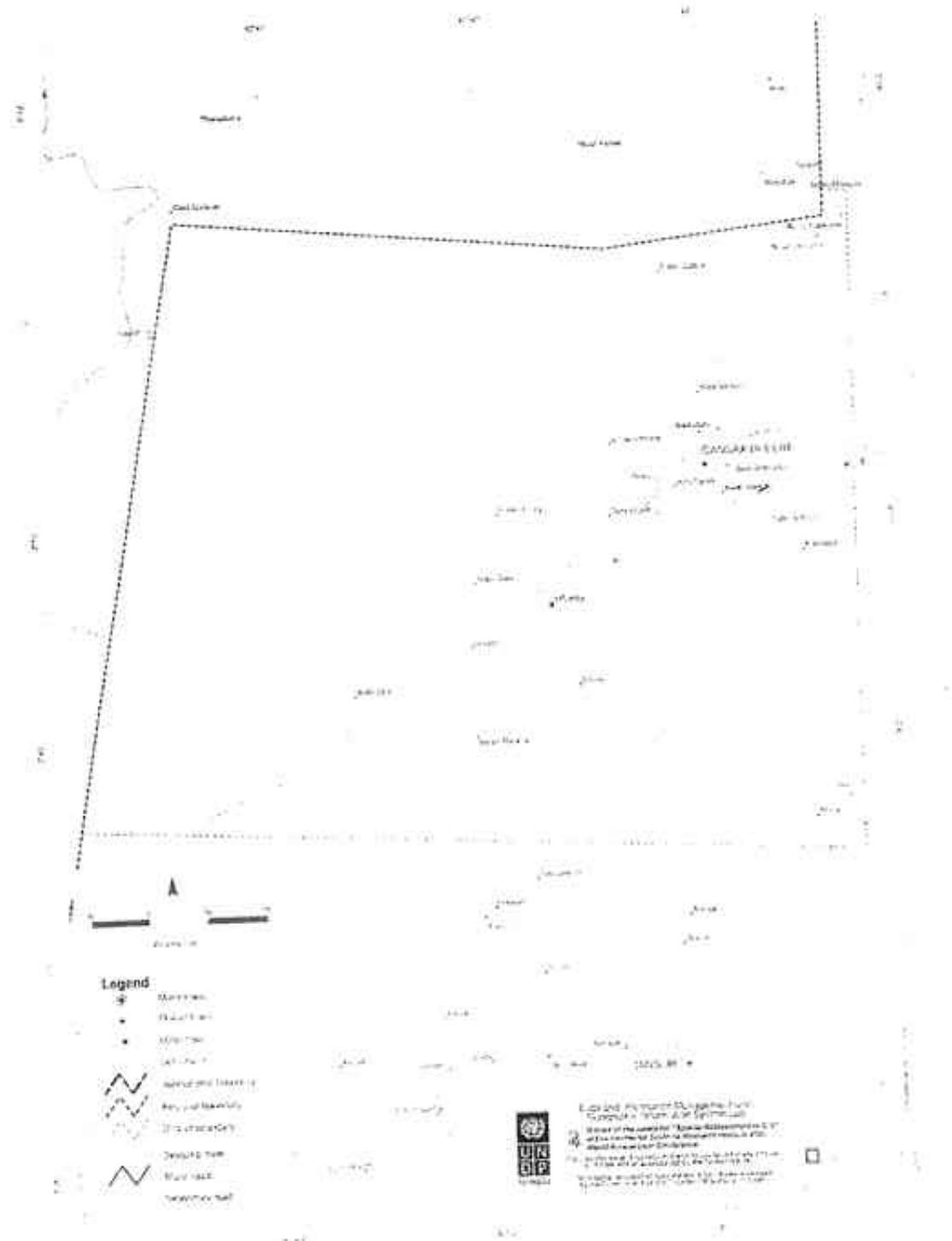
Bay Region: Buur Hakaba District - Central part

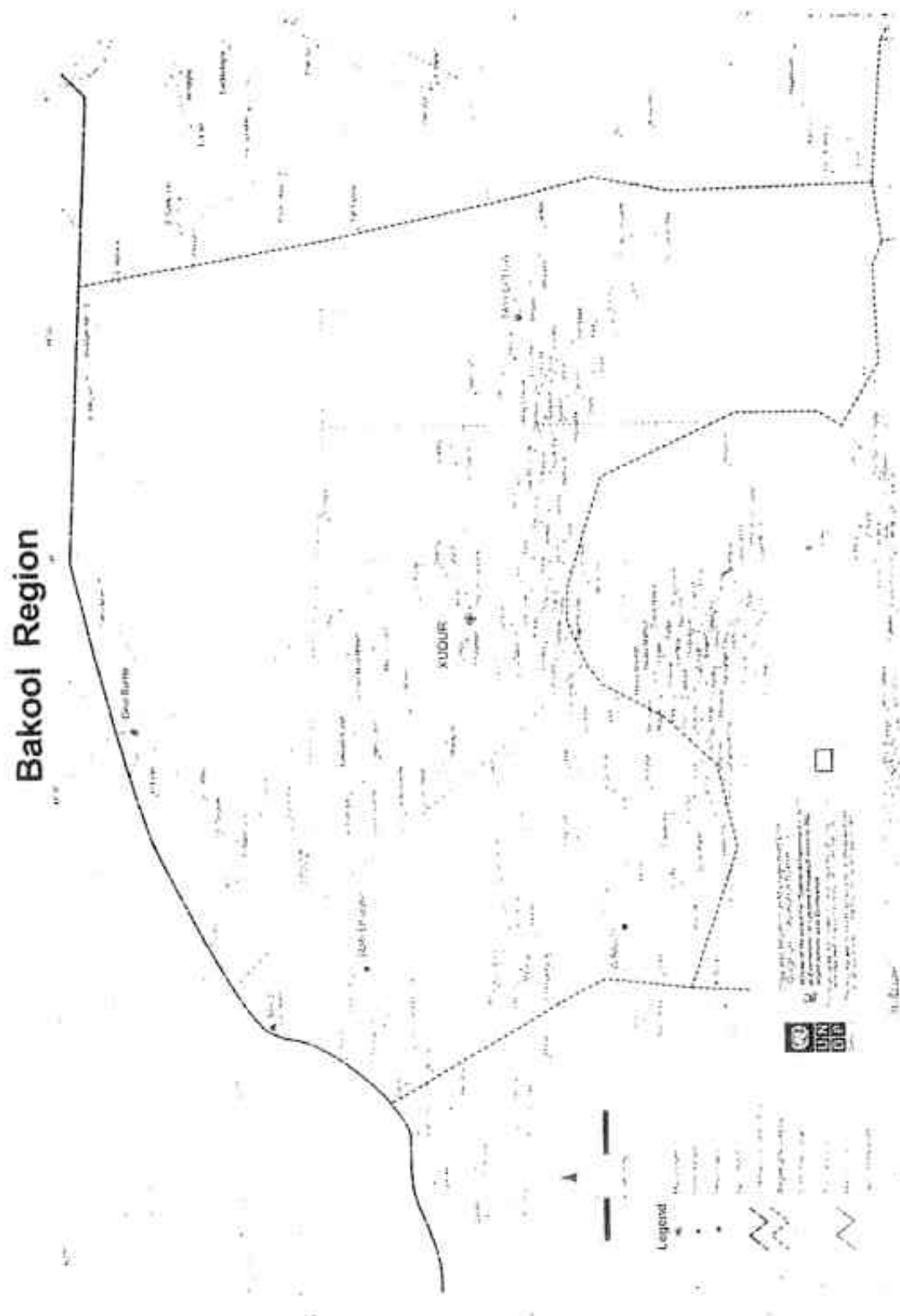

Bay Region: Buur Hakaba District - southern part

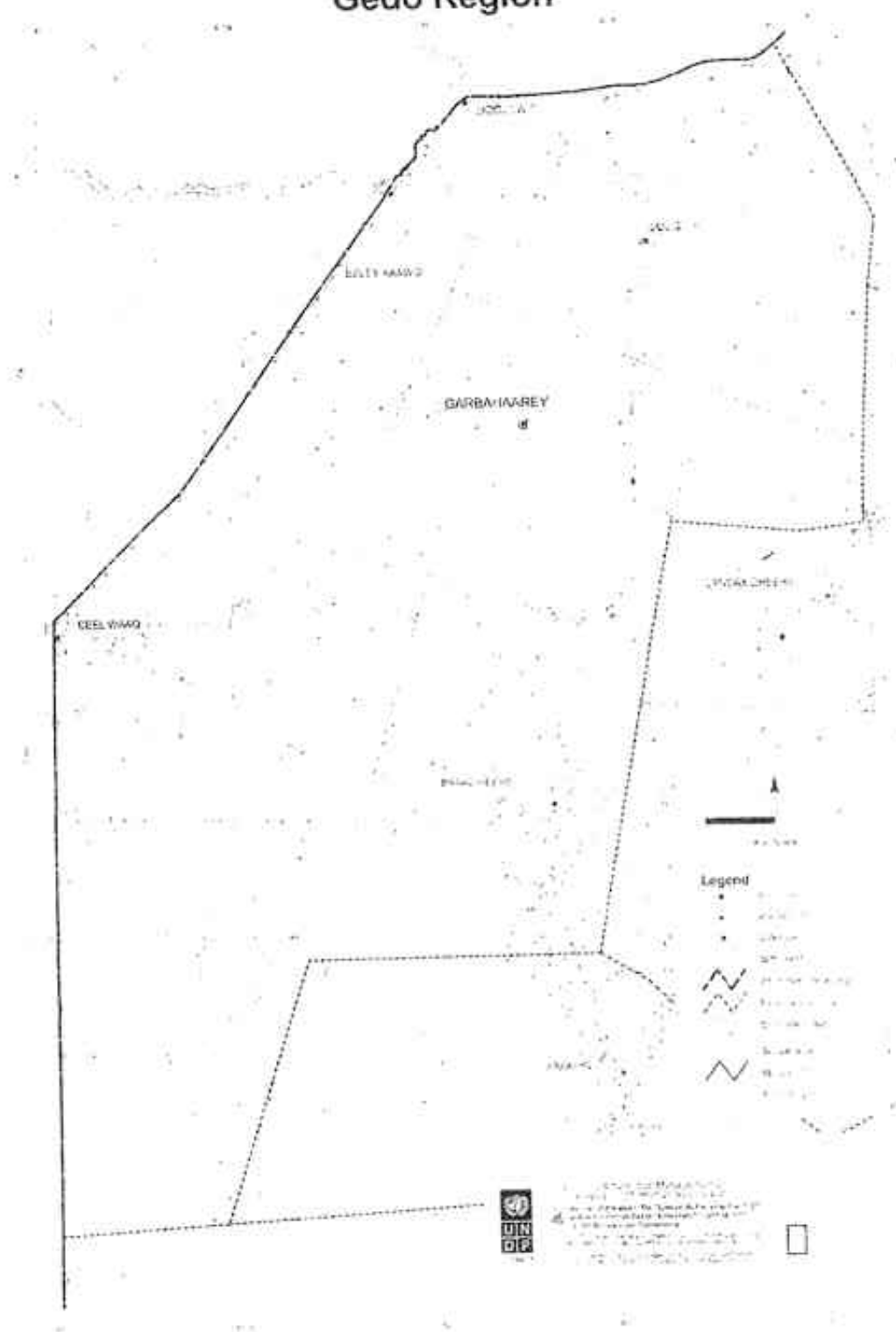

Bay Region: Qansax Dheere District

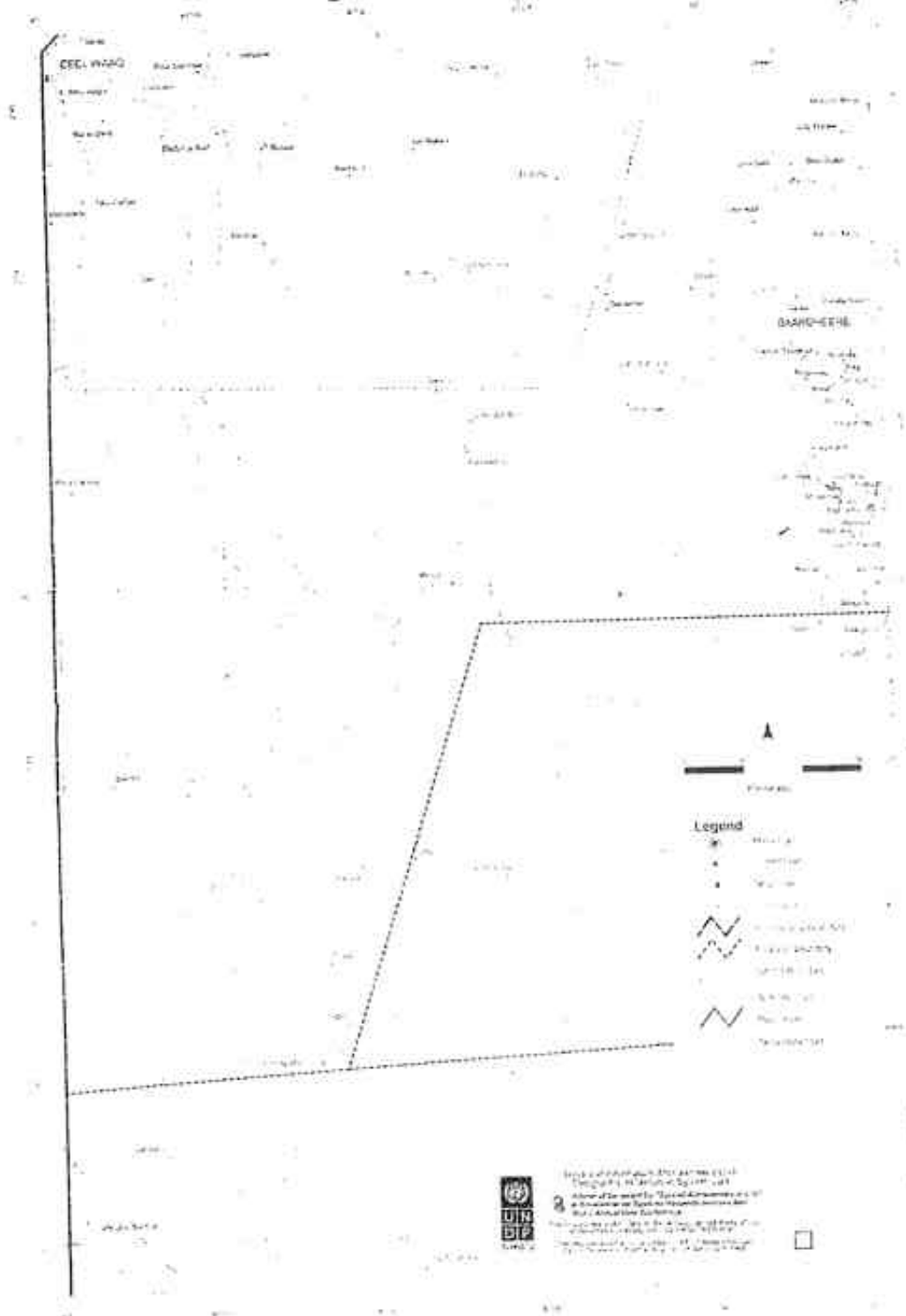
Gedo Region

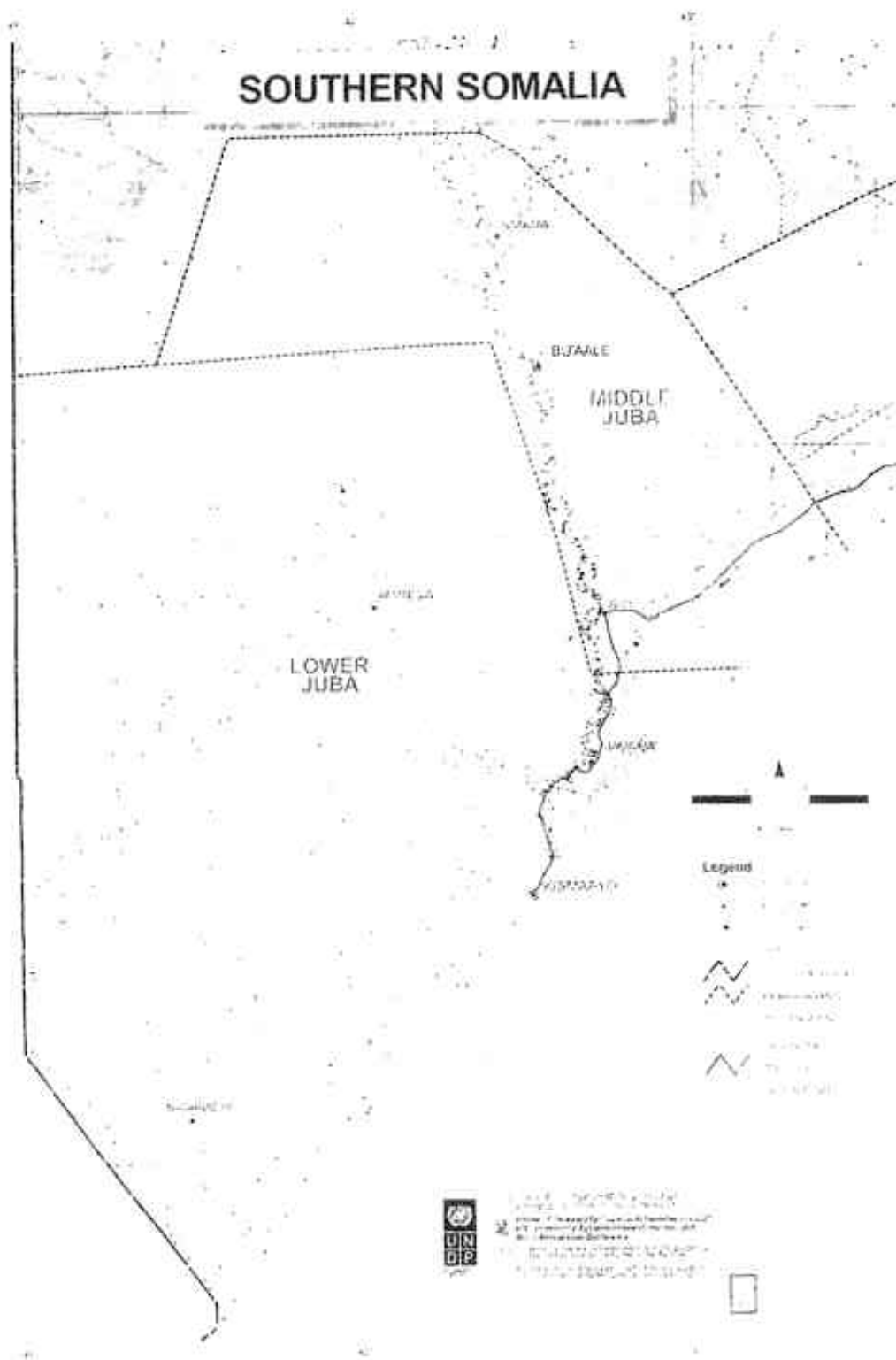

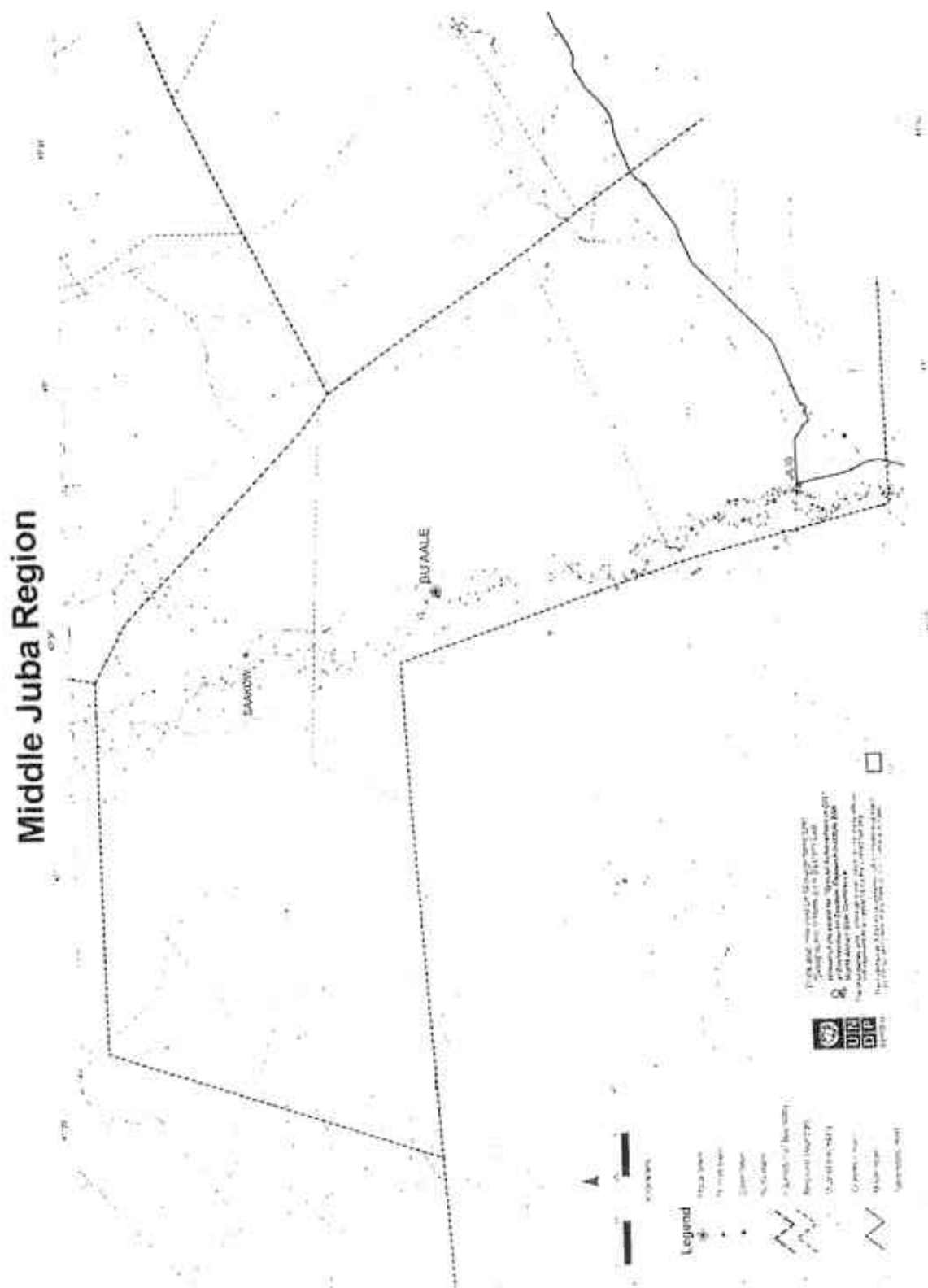
Gedo Region: Northern Districts

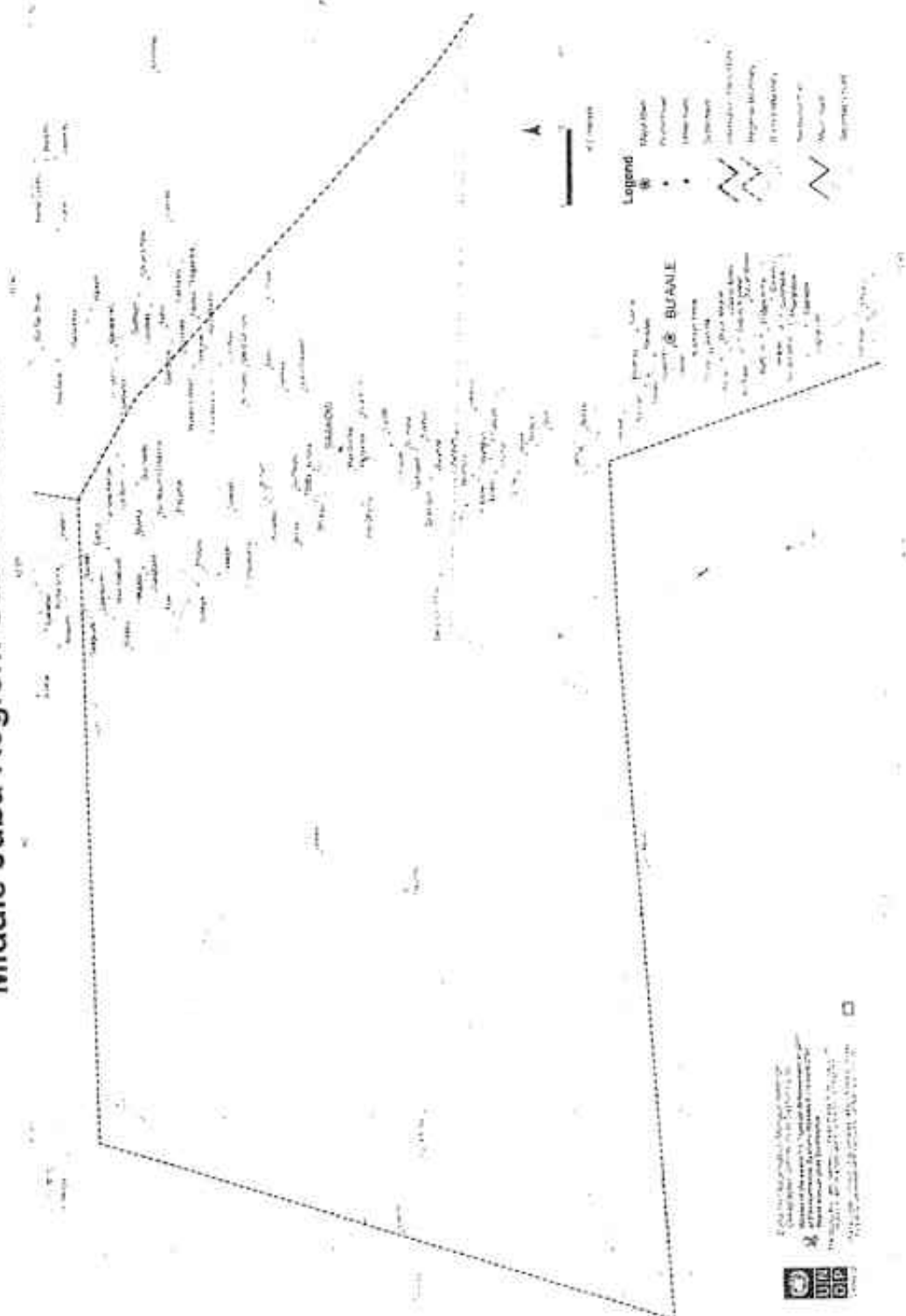
Gedo Region: Southern Districts

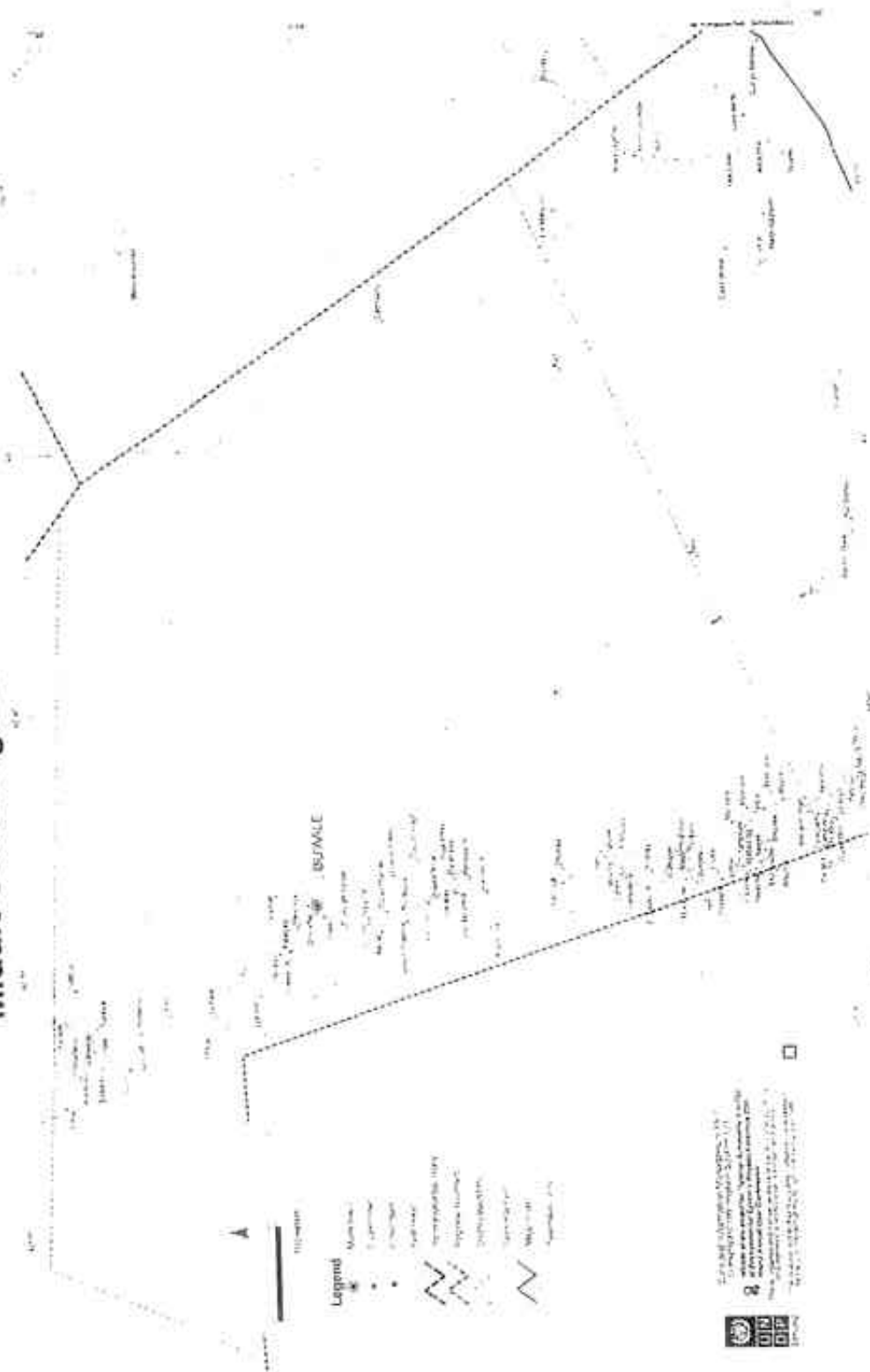

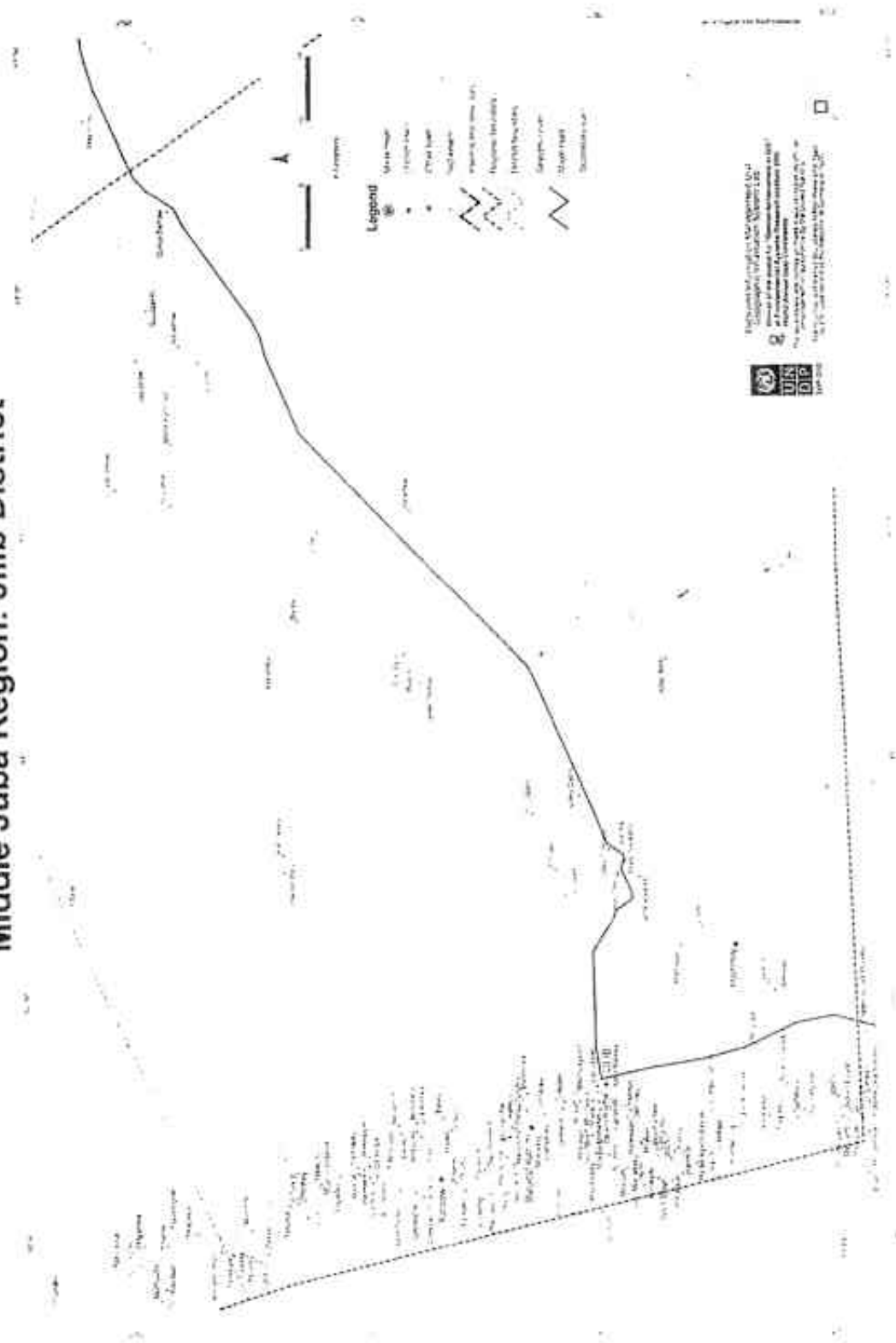
Middle Juba Region: Saakow District

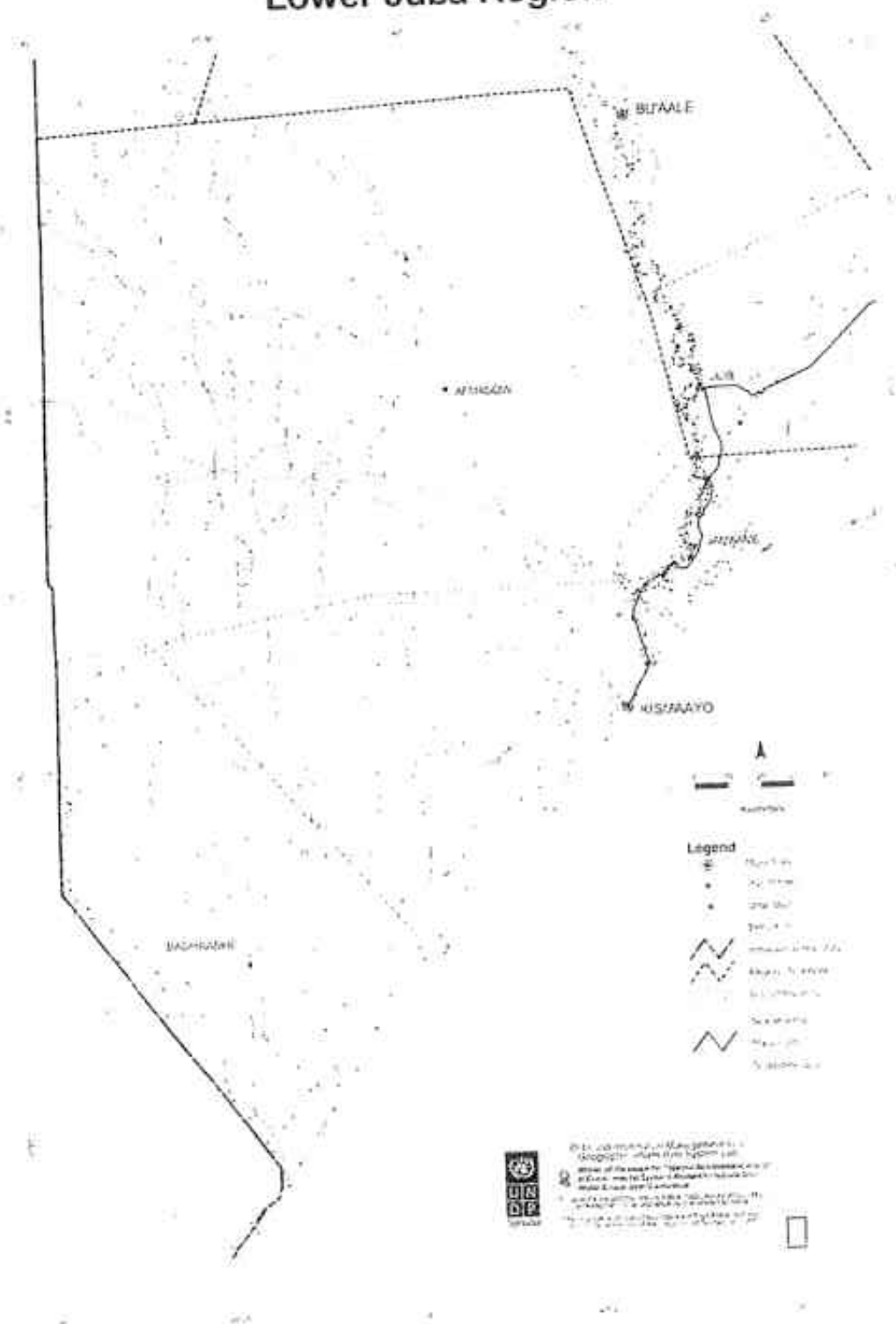
Middle Juba Region: Bu'aale District

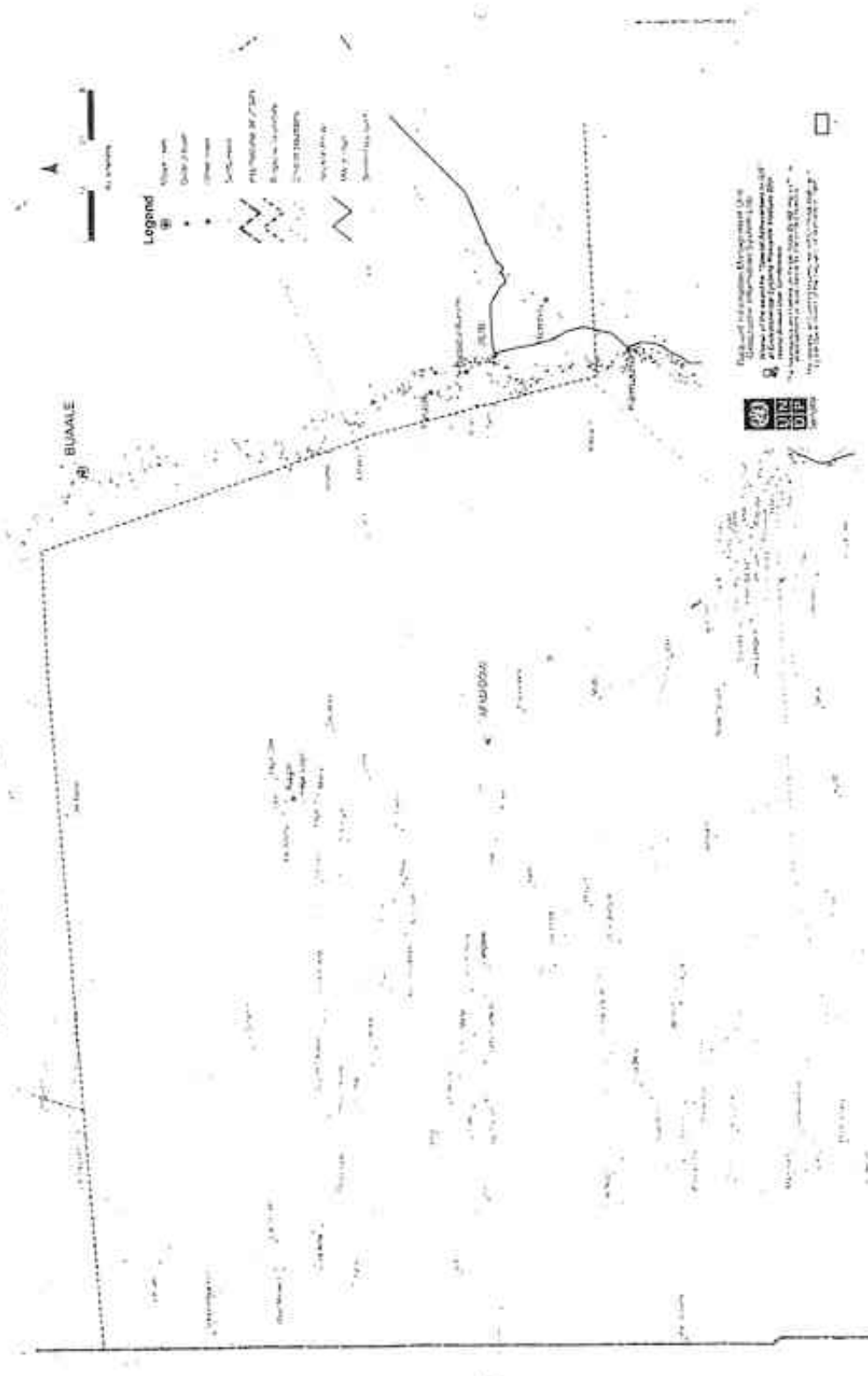
Middle Juba Region: Jilib District

Lower Juba Region

Lower Juba Region: Afmadow District

Lower Juba Region: Jamaame District

